

MAGAZIN BIBLIOLOGIC nr. 1-2, 2022

Revistă științifică și bibliopraxiologică

Editori:

Ministerul Culturii al Republicii Moldova
Biblioteca Națională a Republicii Moldova
Societatea Științifică de Bibliofilie și Ex-libris „Paul Mihail” din Moldova

Directorul publicației:

Elena Pintilei

Colegiul de redacție:

dr. hab. Gheorghe Postică, Chișinău
acad. Andrei Eșanu, Chișinău
acad. Mihai Cimpoi, Chișinău
acad. Valeriu Matei, Chișinău
Iurie Colesnic, scriitor, cercetător
Vera Osoianu, dir. adjunct BNRM, Chișinău
dr. Hermina Anghelescu, profesor la Facultatea de Biblioteconomie și Știința Informării,
Wayne State University, SUA
dr. Adolf Knoll, director adjunct pentru știință, cercetare și colaborare internațională,
Biblioteca Națională a Republicii Cehe, Praga
Sorina Stanca, manager, Biblioteca Județeană „Octavian Goga”, Cluj-Napoca,
președintele Asociației Naționale a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România
dr. hab. Nelly Țurcan, USM, Chișinău
dr. Mariana Harjevschi, BM „B. P. Hasdeu”, Chișinău

Redactor-șef:

Ludmila Corghenci

Secretar de redacție:

Tatiana Bahmuteanu

Redactori:

Raisa Plăieșu, Jana Badan,
Tatiana Bahmuteanu

Redactor artistic:

Cristina Ceoinac

Procesare computerizată:

Diana Odobescu

Clasificare / Indexare:

Aliona Muntean, Victoria Vasilica

Traducere în engleză:

Elina Bolgarina

Revista este recomandată spre editare de către Consiliul redacțional al BNRM
(proces-verbal nr. 1 din 9 martie 2022).

Răspunderea asupra conținutului materialelor le revine în întregime autorilor.
Revista este indexată în Registrul național al revistelor științifice
„Instrumentul Bibliometric Național”.

Com. nr. 5.

Tiparul executat la Tipografia „Primex-Com”

SUMAR

SUB CUPOLA BIBLIOTECII NAȚIONALE

- 6-10 **Elena PINTILEI, Lilia POVESTCA.** Biblioteca Națională a Republicii Moldova: reflecții privind activitatea în anul 2021
- 11-18 **Ludmila CORGHENCI.** Biblioteca Națională a Republicii Moldova: atribuții privind formarea profesională a personalului din bibliotecile publice
- 19-24 **Ecaterina DMITRIC.** Programul Național *LecturaCentral*, ediția a IV-a, 2021: eveniment al anului biblioteconomic
- 25-32 **Lilia POVESTCA, Valentina POPA.** Programul Național *LecturaCentral*: implicații, contribuții, date
- 33-39 **Raisa PLĂIEȘU.** Revista *Magazin bibliologic* – trei decenii de activitate rodnică

CONSOLIDAREA SISTEMULUI NAȚIONAL DE BIBLIOTECI

- 40-41 **Elena PINTILEI.** Biblioteca și decidenții. Conexiuni și responsabilități
- 42-45 **Vera OSOIANU.** Consolidarea relațiilor cu comunitatea profesională internațională
- 46-49 **Ludmila CORGHENCI.** Idei de redresare postevaluare: privind bibliotecile publice teritoriale
- 50-54 **Liliana CLIMA.** Centrul de Coordonare Bibliografică al Sistemului Integrat al Bibliotecilor Informatizate din Moldova: construim viitorul împreună

BIBLIOTECI ANIVERSARE

- 55-57 **Ecaterina DMITRIC.** Biblioteca Publică Izbiște – o abordare din perspectiva virtuală sau 80 de ani de la fondarea acesteia

MOȘTENIRE CULTURALĂ. VALORI BIBLIOFILE

- 58-62 **Tatiana GRUȘCO.** Vadim Pirogan - martir trecut prin iadul Gulagului

STUDII ȘI CERCETĂRI

- 63-69 **Victoria VASILICA.** Particularitățile de lectură în comparație intergenerațională
- 70-73 **Tatiana COȘERI.** Introspecție praxiologică în terotehnologie
- 74-78 **Vlad CUBREACOV.** Asociația „Răsăritul Românesc”
- 79-84 **Lilia POVESTCA.** Instruirea continuă a personalului Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova: rezultatele cercetării necesităților de dezvoltare a competențelor profesionale

EXPERIENȚE. PRACTICI INOVATIVE

- 85-87 **Snejana CRUCERESCU.** „Cititul la serviciu – Nu e capriciu!”, o inițiativă reușită a secției Cultură Ialoveni
- 88-91 **Valentina PLAMADEALA.** Valorificarea biblioteconomică a operei folcloristului Petre Ștefănuță: din experiența Bibliotecii Publice Raionale „Petre Ștefănuță”, raionul Ialoveni
- 92-94 **Maria CUDLENCO.** Promovarea identității comunitare prin valorificarea colecției de istorie locală din Biblioteca Publică Crihana Veche, Cahul

ASOCIAȚIA BIBLIOTECARILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA: ÎN SPRIJINUL COMUNITĂȚII PROFESIONALE

- 95-96 **Ludmila CORGHENCI.** Bibliotecarii – cea mai importantă investiție a Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova
- 97-102 **Victoria VASILICA.** Vizită de studiu la Lyon: cronică de călătorie

RECENZII. INFORAFT

- 103-104 **Ludmila CORGHENCI.** *Mihai Volontir, rol cu rol și-o viață de om.* Biobibliografie
- 105-107 **Margareta CEBOTARI.** Educația informală în contextul dezvoltării competențelor personalului de specialitate din biblioteci

108

AUTORII ARTICOLELOR

109-110

GHID PENTRU AUTORI

SUMMARY

UNDER THE CUPOLA OF THE NATIONAL LIBRARY

- 6-10 **Elena PINTILEI, Lilia POVESTCA.** National Library of the Republic of Moldova: Reflections on activity in 2021
- 11-18 **Ludmila CORGHENCI.** National Library of the Republic of Moldova: Competences in professional education of the public libraries staff
- 19-24 **Ecaterina DMITRIC.** *LecturaCentral* National Program, 4th edition, 2021: The event of the biblioteconomic year
- 25-32 **Lilia POVESTCA, Valentina POPA.** *LecturaCentral* National Program: Implication, contribution, data
- 33-39 **Raisa PLĂIEȘU.** „Magazin Bibliologic”, Journal - thirty years of a fruitful activity

CONSOLIDATION OF THE NATIONAL LIBRARIANSHIP SYSTEM

- 40-41 **Elena PINTILEI.** The library and decision makers. Connexion and responsibilities
- 42-45 **Vera OSOIANU.** Strengthening relationships with the international professional community
- 46-49 **Ludmila CORGHENCI.** Ideas of straightening after the evaluation: On public territorial libraries
- 50-54 **Liliana CLIMA.** Bibliographic Coordination Center of the Integrated System of Computerized Libraries of Moldova: Together we build the future

LIBRARY ANNIVERSARIES

- 55-57 **Ecaterina DMITRIC.** Izbiște Public Library: An approach from a virtual perspective, or 80 years from its foundation

CULTURAL HERITAGE. BIBLIOGRAPHIC VALUES

- 58-62 **Tatiana GRUȘCO.** Vadim Pirogan, a martyr passed through the hell of GULAG

STUDIES AND RESEARCH

- 63-69 **Victoria VASILICA.** Particularities of reading in intergenerational comparison
- 70-73 **Tatiana COȘERI.** Praxiological introspection in terotechnology
- 74-78 **Vlad CUBREACOV.** „The Romanian East” Association
- 79-84 **Lilia POVESTCA.** Continuing education of staff at the National Library of the Republic of Moldova: A case study of needs for professional skills development

EXPERIENCES. INNOVATIVE PRACTICES

- 85-87 **Snejana CRUCERESCU.** „Reading at work – It’s not a whim!”: A successful initiative of the Ialoveni Culture Section
- 88-91 **Valentina PLAMADEALA.** Folklorist Petre Ștefănuță and the biblioteco-
nomic valorisation of his work. From experience of the „Petre Ștefănuță”
District Public Library, Ialoveni
- 92-94 **Maria CUDLENCO.** The promotion of community identity through val-
orisation of the local history collection in Crihana Veche Public Library

LIBRARY ASSOCIATION OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA: IN SUPPORT OF PROFESSIONAL COMMUNITY

- 95-96 **Ludmila CORGHENCI.** Librarians are the most important investment of
the Association of Librarians of the Republic of Moldova
- 97-102 **Victoria VASILICA.** Travel chronicle of the study visit to Lyon

REVIEWS. INFORMATION BOARD

- 103-104 **Ludmila CORGHENCI.** *Mihai Volontir, his roles and life.* Biobibliography
- 105-107 **Margareta CEBOTARI.** Informal education in the context of specialised
library staff development approach

JOURNAL AUTHORS

- 108
- 109-110 **GUIDE FOR THE AUTHORS**

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA: REFLECȚII PRIVIND ACTIVITATEA ÎN ANUL 2021

**Elena PINTILEI,
Lilia POVESTCA,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova**

Rezumat: *Articolul prezintă o sinteză pe marginea activității Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova în anul 2021, specificând și prioritățile strategice ale instituției pentru anul următor. Indicatorii statistici și cei de performanță (relaționali) se referă la resursele, accesul și infrastructura, utilizarea, eficiența și potențialul de dezvoltare al instituției.*

Cuvinte-cheie: *Biblioteca Națională a Republicii Moldova, indicatori statistici, indicatori de performanță.*

Abstract: *The article presents a synthesis on the activity of the National Library of the Republic of Moldova in 2021, specifying the strategic priorities of the institution for the following year. Statistical and performance indicators refer to resources, access and infrastructure, use, efficiency and development potential of the institution.*

Keywords: *National Library of the Republic of Moldova, statistical indicators, performance indicators.*

Instituția Publică Biblioteca Națională a Republicii Moldova (BNRM) are misiunea de a constitui, dezvolta, organiza, conserva, prezerva, cerceta, comunica și a pune în valoare, sub multiple forme, patrimoniul documentar național, de a fi la dispoziția comunității prin serviciile și programele oferite, răspunzând nevoilor de informare, lectură, educare, instruire, cercetare, învățare pe tot parcursul vieții și recreere ale utilizatorilor.

Biblioteca Națională a Republicii Moldova este recunoscută în context național și internațional pentru suportul intelectual oferit utilizatorilor și non-utilizatorilor, rolul de lider în profesie, parteneriate fide-

le, profesionalismul și impactul activității. Este rezultatul influenței și implementării valorilor, respectate la nivel instituțional: profesionalism, responsabilitate, colaborare, inovație.

BNRM, templu cultural cu o istorie îndelungată (în anul 2022 aceasta va comemora 190 de ani de la fondare), a continuat în anul 2021 realizarea priorităților și obiectivelor specifice unei instituții de cultură a statului. Criza pandemică a mobilizat echipa BNRM de a se adapta rapid, creativ și inovator la mediul Covid-19, asigurând utilizatorii să aibă acces la resursele informaționale și serviciile bibliotecii.

În această perioadă complicată, cu statut de organ specializat în dezvoltarea biblioteconomiei și științei informării, au fost obținute rezultate remarcabile la nivel instituțional, național și internațional, astfel promovând consecvent imaginea țării noastre atât pe plan intern, cât și extern.

Cu toate că unele procese operaționale și proceduri de realizare a sarcinilor au suferit modificări, personalul a continuat să servească publicul în ritmul tehnologizării caracteristice unei societăți informaționale și a cunoașterii. Productivitatea și calitatea sarcinilor realizate în termen a constituit prioritate pentru managementul instituției. În aceste condiții a crescut intensitatea muncii angajaților, dar măsurile întreprinse și deciziile luate de conducerea BNRM au dat rezultate – utilizatorii au fost serviți operativ și în condiții de siguranță.

Menționăm cinci cele mai importante evenimente ale anului 2021:

- Modernizarea Centrului Național de Digitizare cu 3 scanere ultramoderne, oferite de către Agenția Internațională Japoneză de Cooperare (JICA), în cadrul proiectului „Îmbunătățirea echipamentelor digitale din cadrul instituției” susținut de guvernul japonez;

- Fortificarea promovării educației prin lectură, prin dezvoltarea competențelor bibliotecarilor și utilizatorilor, organizarea a 37 de evenimente în cadrul proiectului cultural *LecturaCentral* (impact pentru 76075 de persoane);

- Evaluarea instituției cu succes și atribuirea categoriei superioare conform cerințelor reglementare (acumularea a 462 de puncte pentru dosarul inteligent, prezentat membrilor Comisiei de evaluare);

- Elaborarea și editarea primului manual practic „Biblioteconomie și Științe ale Informării”, produs pentru a pregăti

specialiștii noi angajați în biblioteci, precum și de a satisface nevoile de formare continuă a bibliotecarilor la nivel național (acesta fiind desemnat cu Premiul Național GALEX drept cea mai bună lucrare de profil);

- Organizarea a 196 de activități culturale, evidențiind inaugurarea expoziției de documente dedicată Republicii Moldova în contextul celor 30 de ani de independență, la care au participat: președintele Republicii Moldova, Maia Sandu; ministrul Culturii, Sergiu Prodan; ambasadorul României în Republica Moldova, Daniel Ioniță și alte personalități marcante.

În anul 2021 au fost scrise și implementate proiecte de promovare a cărții, lecturii și a patrimoniului cultural. Cu responsabilitate și dedicare echipa de bibliotecari-cercetători a dat dovadă de creativitate pentru a sprijini cercetarea, instruirea și învățarea la distanță. Au fost elaborate lucrări bibliografice, manuale, ghiduri, suporturi educaționale și metodologice, articole în publicații de specialitate. Menționăm că echipa redacțională a „Calendarului Național 2022”, anuar enciclopedic, cuprinzând note biobibliografice despre cele mai de seamă personalități din domeniile științei, culturii și artei din țară și de peste hotare, precum și a revistei științifice și bibliopraxiologice „Magazin bibliologic”, a facilitat accesul la cercetare.

În vederea realizării eficiente a misiunii și obligațiilor ce îi revin, BNRM pune accentul de bază pe colaborarea cu alte instituții publice naționale și internaționale, încheind în acest scop, acorduri bilaterale, promovând schimbul de informații, bune practici și experiență în domeniu.

Indicatorii statistici, prezentați mai jos sunt o dovadă relevantă a activității de succes a BNRM în anul 2021 [1]:

NR. DE UTILIZATORI	ACHIZIȚII (u.m)	ACTIVITĂȚI CULTURALE
 3367	 12803	 196
NR. DE INTRĂRI	COLECȚIA DIGITALĂ	ACTIVITĂȚI ȘTIINȚIFICE
 29261	 8278	 12
NR. DE ÎMPRUMUTURI	CATALOGUL ONLINE	SERVICII MODERNE
 96150	 67933 0	 11
VIZITATORII PAG. WEB	CATALOGUL SIBIMOL	REFERINȚE
 147112	 71114 2	 5758
VIZITATORII DE BLOGURI	BLOGURI	PUBLICAȚII
 64415	 13	 30
PERSONAL	BAZE DE DATE	FORMARE PROFESIONALĂ
 238	 13	 55 / 3594

Fără profesionalismul, devotamentul și eforturile comune depuse de către angajații BNRM, realizările obținute în anul 2021 nu ar fi fost posibile. La data de 1 ianuarie 2022, personalul angajat constituia 238 de persoane, ceea ce reprezintă o ocupare a funcțiilor în proporție de 97%.

Încrederea și susținerea implicată a personalului BNRM, a partenerilor, a factorilor de resort pe parcursul anului de referință au constituit suportul activității eficiente,

transparente și inovative.

În sprijinul confirmării celor menționate prezentăm în continuare indicatorii de performanță (relaționali) ai activității BNRM, aceștia deținând o dublă menire: funcționează ca instrumente de evaluare a calității și eficacității serviciilor, resurselor și a altor activități prestate de bibliotecă, precum și evaluează eficiența resurselor alocate de bibliotecă pentru servicii și activități [1, 3].

Tabelul nr. 1. Indicatorii de performanță

Denumirea indicatorului	Cuantumul indicatorului	
	2020	2021
Resurse, acces și infrastructură		
Documente în stoc per capita	0,9	1,2
Exemplare adăugate per titlu adăugat (carte)	1,6	1,5
Rata de înnoire a colecțiilor	0,1	0,4
Disponibilitate a titlurilor solicitate	100%	100%
Exactitudinea aranjării documentelor la raft	99%	99%
Mediana timpului necesar pentru regăsirea documentelor în depozite închise	20 min.	20 min.
Viteza tranzacțiilor de referință	10 min.	10 min.
Procentul de documente vechi și rare accesibile via catalogul online	48%	55,9%
Procentul de documente din colecția veche și rară în stare bună	95%	95%
Procentul de documente vechi și rare care au fost restaurate din cele care necesită conservare/restaurare	3%	1%
Locuri de cititori per utilizator (la 1 000 de locuitori determinați ca populație servită)	0,1	0,1
Procentul de spații de depozitare cu condiții adecvate	90%	90%
Utilizare		
Rata de circulație a colecției	0,1	0,1
Intrări directe	29261	30171
- per utilizator activ	9	11
- per zi	102	138
Rata de ocupare a locurilor din bibliotecă		
- total locuri de cititori	290	290
- dotate cu echipament	20%	20%
Eficiența		
Cost per împrumut	229,6 lei	202 lei
Costul achizițiilor per împrumut	2,2 lei	2,9 lei
Timpul median necesar pentru achiziția documentelor recepți-onate prin Depozit legal	11 zile	11 zile
Timpul median necesar pentru prelucrarea documentelor	14 zile	14 zile
- recepționate prin Depozit legal	7 zile	7 zile
Rata de răspunsuri corecte	98%	98%
Documente împrumutate per angajat (în echivalent normă întreagă)	403	430
Raportul între cheltuielile pentru achiziții și cheltuielile pentru personal	0,01	0,02
Potențial și dezvoltare		
% de personal de specialitate	73.5%	77,4%
Procentul de personal implicat în furnizarea serviciilor electronice	2,8%	3%
Număr de ore de formare per angajat	29	20
Procentul de timp alocat de personal sesiunilor de formare	3,5%	3,5%
Procentul de personal implicat în parteneriate și proiecte de colaborare	14%	14%

BNRM utilizează *indicatori-cheie de performanță* pentru a informa fondatorul, comunitatea cu privire la progresele realiza-

te în vederea atingerii obiectivelor sale strategice, pentru a veni în sprijinul procesului decizional și pentru a oferi părților interesate

instituționale informații privind performanța sa. Indicatorii oferă o imagine de ansamblu asupra performanței organizației în ceea ce privește diseminarea, impactul și percepția asupra activității BNRM.

Criza pandemică, dar și dezvoltarea rapidă a noilor tehnologii informaționale au redus numărul utilizatorilor BNRM. Pentru a se adapta situației, biblioteca și-a reorientat activitatea în mediul online, iar bibliotecarii s-au reprofilat pentru a fi la un clic distanță de consumatorii de informație. La fel și evenimentele culturale au fost organizate online pentru iubitorii de carte, lectură și bibliotecă. Astfel, a crescut numărul de accesări a site-ului BNRM cu 437679 în comparație cu anul 2020, a crescut numărul de vizite ale blogurilor cu 12743 față de 2020, de asemenea a crescut și numărul de activități culturale, educative și științifice cu 15. A crescut numărul vizitelor virtuale, nu doar pe site-ul Bibliotecii, dar și pe conținuturile instituției pe diverse rețele sociale.

Analizând rezultatele obținute în anul 2021, afirmăm cu certitudine că BNRM a reușit să mențină aprecierea pozitivă dată de utilizatori și membrii comunității activităților pe care le-a desfășurat. Indicatorii statistici, de performanță, studiile asupra utilizatori-

lor, observațiile în situațiile de criză vor constitui fundamentul stabilirii obiectivelor și direcțiilor de activitate pentru a contribui la dezvoltarea culturii, domeniului biblioteconomiei și al științelor informării și a prestației și produse de calitate utilizatorilor.

Anul 2022 va fi un an dedicat și eficientizării administrative. Se vor depune eforturi consistente pentru creșterea numărului de utilizatori, parteneri, diversificarea serviciilor de bibliotecă, pentru finalizarea proiectelor începute și lansarea proiectelor noi de dezvoltare instituțională, pentru concentrarea pe promovarea Bibliotecii Naționale pe plan național și internațional.

Obiectivele prioritare ale BNRM pentru anul 2022 se înscriu în contextul celor identificate la nivel național:

- Reșezarea activităților bibliotecii și a proceselor funcționale în conformitate cu noul cadru legislativ și de reglementare;
- Ajustarea serviciilor bibliotecare agenței ONU 2030: dezvoltarea capacităților;
- Aprofundarea rolului bibliotecii de garant al memoriei locale;
- Promovarea recomandărilor UNESCO privind Știința Deschisă;
- Impactul bibliotecii asupra comunității: studiere, valorificare și diseminare [4].

Referințe bibliografice:

1. BIBLIOTECA Națională a Republicii Moldova în anul 2020. Raport analitic anual. Chișinău, 2021. 116 p. [citată 01.02.2022]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Raport%20anual%202020.pdf>
2. BIBLIOTECA Națională a Republicii Moldova. Strategia de dezvoltare 2019-2021. [citată 01.02.2022]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/biblioteca/Strategia%20de%20dezvoltare%202019-2021.pdf>
3. INSTITUȚIA Publică Biblioteca Națională a Republicii Moldova în anul 2021. Raport analitic anual. Chișinău, 2022. 126 p. Manuscris.
4. PRIORITĂȚI profesionale ale anului 2022. Aprobate la Forumul Managerilor din cadrul Sistemului Național de Biblioteci, 3 noiembrie 2021. 7 p. Manuscris.

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA: ATRIBUȚII PRIVIND FORMAREA PROFESIONALĂ A PERSONALULUI DIN BIBLIOTECILE PUBLICE

Ludmila CORGHENCI,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova

Rezumat: *Articolul se înscrie în contextul consemnării a 190 de ani de la fondarea Bibliotecii Naționale a Republicii și 30 de ani de la obținerea statutului de bibliotecă națională. Este prezentată evoluția în timp a activității privind dezvoltarea competențelor, instruirea personalului din bibliotecile sistemului național. Articolul reflectă și detalii concrete privind activitatea Centrului de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării în anul 2021.*

Cuvinte-cheie: *Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării, formare profesională continuă.*

Abstract: *The article is written in the context of the 190th anniversary of the National Library of the Republic of Moldova and the jubilee of 30 years since it obtained the status of a national library. The evolution of library activity in time regarding the development of competencies and the training of staff of the national librarianship system is widely presented. The article offers factual information on activity of the Center for Continuous Professional Training in Library and Information Sciences in the year 2021.*

Keywords: *National Library of the Republic of Moldova; Center for Continuous Professional Training in Library and Information Sciences; continuing professional training.*

Investind în dezvoltarea competențelor profesionale ale bibliotecarilor, investim în educarea membrilor societății. De aici centrarea permanentă a domeniului, a factorilor de resort pentru formarea profesională continuă a personalului din biblioteci.

În conformitate cu prevederile documentelor legislative și de reglementare în vigoare, Biblioteca Națională a Republicii Moldova deține responsabilități privind dezvoltarea competențelor, instruirea personalului din bibliotecile sistemului național. Evoluția activității la acest capitol poate fi prezentată după cum urmează:

▪ Anul 1991 – conform ordinului nr. 219 din 10 octombrie 1991 al Ministerului Culturii și Cultelor al Republicii Moldova „Cu privire la reorganizarea organizatorică a bibliotecilor publice din Republica Moldova”, este inițiată descentralizarea bibliotecilor. În funcție de prevederile din poziția 4 a ordinului menționat, Biblioteca Națională este abilitată cu responsabilități de asistență metodologică, de instruire a bibliotecarilor;

▪ Anul 1991 – conform prevederilor ordinului nr. 219, este aprobat modelul strategic „Sistemul Național de Biblioteci al

Republicii Moldova” (prin hotărârea din 27.12.1991 a Colegiului Ministerului Culturii și Cultelor al Republicii Moldova). Funcția biblioteconomică, care include și învățarea bibliotecarilor prin promovarea de cunoștințe și experiențe reprezentative, este considerată drept una dintre cele principale ale Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova (ca Centru Biblioteconomic Național);

- Anul 1992 – este aprobat ordinul nr. 85 din 02.04.1992 al Ministerului Culturii și Cultelor al Republicii Moldova „Cu privire la reciclarea specialiștilor în domeniul culturii și artelor” (în conformitate cu Hotărârea Guvernului Republicii Moldova din 18 februarie 1991). Ordinul respectiv prevedea următoarele: lichidarea cursurilor de perfecționare a lucrătorilor de cultură de la Institutul de Stat de Arte (începând cu 23 mai 1992); crearea subdiviziunilor de reciclare și recalificare a specialiștilor în domeniul culturii, artelor și învățământului artistic începând cu 1 iunie 1992, conform următoarelor direcții: Conservatorul de Stat „G. Musicescu” (pedagogia muzicală); Institutul de Stat al Artelor (pedagogia în domeniul artelor plastice, coreografie, artă teatrală, creație populară, management etc.); Muzeul Național de Istorie a Moldovei (bazele muzeologiei); Biblioteca Națională a Republicii Moldova (probleme de bibliografie și biblioteconomie);

- Conform prevederilor Strategiei de Dezvoltare a Culturii „Cultura 2020” este important ca fiecare domeniu din sectorul cultural să dispună de centre de formare continuă. Drept urmare, în anul 2017, conform prevederilor ordinului nr. 386 din 30.12.2016 „Cu privire la optimizarea activității BNRM” al Ministerului Culturii, a fost creat Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării din cadrul BNRM (CFPC).

Potrivit regulamentului de organizare și funcționare, misiunea de bază a CFPC prevede prestarea activităților educaționale pentru specialiștii instituțiilor bibliotecare, în context nonformal, monitorizarea formării continue informale, coordonarea și sprijinirea metodologică a formării profesionale

continue a specialiștilor. Instituirea Centrului de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării ține și de oportunitățile oferite prin Memorandumul de înțelegere în domeniul monitorizării impactului și gestiunii datelor statistice în bibliotecile publice (din 15 mai 2015), semnat între Ministerul Culturii al Republicii Moldova, Biblioteca Națională a Republicii Moldova și Reprezentanța din Republica Moldova a Consiliului pentru Cercetări și Schimburi Internaționale IREX (asigurarea cu echipament tehnic, formarea formatorilor, activitățile educaționale privind colectarea și utilizarea online a indicatorilor de activitate bibliotecară etc.).

Care sunt direcțiile de bază ale activității CFPC din cadrul BNRM?

Ne vom referi în continuare la activitatea CFPC în anul 2021.

Studiul necesităților de dezvoltare a competențelor bibliotecarilor – suport pentru elaborarea și implementarea ofertelor educaționale:

- Analiza necesităților de dezvoltare a competențelor profesionale ale personalului de specialitate (de la BNRM și din cadrul Sistemului Național de Bibliotecă (SNB) (2 studii) - elaborarea chestionarelor, interviurilor; diseminarea acestora și monitorizarea recepționării informației; sinteza și analiza, reflectarea rezultatelor în ofertele educaționale etc.);

- Elaborarea și diseminarea în comunitatea profesională a 4 oferte educaționale ale BNRM și a 4 oferte educaționale integrate ale centrelor de formare naționale (trimestriale) <https://www.facebook.com/cfc.bnm/>, <http://www.bnm.md/index.php/profesional/formarea-profesionala-continua>.

Context organizațional:

- Modificări, ajustări la documentele de reglementare și de politici ale CFPC, BNRM;

- Ținerea la zi a componentei documentare a funcționării CFPC („Oferte educaționale”, „Agenda activităților educaționale”, „Portofolii ale activităților educaționale”, „Registrul de evidență a certificatelor eliberate formatorilor”, actualizarea bazei de date a formabililor CFPC (în Excel); cumularea datelor statistice semes-

triale și trimestriale);

- Implicații în proiecte naționale și instituționale, conceptualizarea activității educaționale (de exemplu, augmentarea componentei educaționale a Programului Național *LecturaCentral*, organizarea modulară a atelierelor profesionale – „Incluziunea digitală a bibliotecarilor”, „Învățăm prevederile cadrului de reglementare”);

- Intensificarea colaborărilor cu centrele biblioteconomice teritoriale și departamentale ca prestatori de servicii educaționale (Biblioteca Științifică a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, Biblioteca Tehnico-Științifică a Universității Tehnice a Moldovei), cu Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova, Liga Bibliotecarilor din Republica Moldova „Alexe Rău”;

- Sporirea conținutului educațional al activităților organizate de către BNRM (Săptămâna Educației Deschise, Săptămâna Accesului Deschis, Zilele Științei etc.).

Activități educaționale. Suport documentar-informațional:

- Elaborarea/colectarea/monitorizarea suportului documentar-educațional pentru 55 de activități de formare continuă (prezentări/tutoriale ale formatorilor, exerciții individuale și lucru în grup, alte suporturi);

- Diseminarea către formabili (pe adresele electronice) a e-Portofoliilor educaționale ale activităților de formare, activități de monitorizare;

- Elaborarea și integrarea ePortofoliilor, tutorialelor în Centrul de resurse, astfel facilitând și lărgind accesul bibliotecilor la suporturi de învățare online (<http://resurse.bnrm.md/ro/for-public-libraries/resource-center>);

- Crearea suporturilor documentar-informaționale tradiționale, accesate și în

format digital (<http://www.bnrm.md/index.php/publicatii/lucrari-didactice>), suportului educațional „Educația informală a personalului de specialitate din biblioteci” de L. Povestca (<https://zenodo.org/record/5710203#.YfuSdUxBzIU>).

Activități inovatoare la CFPC în anul 2021:

- Centrarea eforturilor privind monitorizarea și instituționalizarea educației informale a personalului din biblioteci (integrarea subiectului în prioritățile anului profesional, crearea suportului educațional, augmentarea conținutului bibliografic al ePortofoliilor educaționale);

- În contextul situației sanitaro-epidemiologice, axarea pe activități educaționale online, preponderent pe baza aplicațiilor Zoom și Google Meet;

- Aplicarea tehnologiilor informaționale în procesul de organizare și evidență a activităților educaționale (înregistrarea formabililor, aplicarea unică a numărului certificatului etc.);

- Organizarea a 8 activități educaționale în cadrul ediției a IV-a a Programului Național *LecturaCentral*;

- Intensificarea utilizării testelor de evaluare și includerea sintezelor elaborate în ePortofoliile educaționale;

- Centrarea pe evaluarea impactului activităților educaționale (activități materializate în recomandări diseminate în instituție, teme pentru acasă, includerea în ePortofolii educaționale a sintezelor chestionarelor și testelor de evaluare etc.);

- Diversificarea activităților educaționale pe parcursul anului (sesiuni de informare, conferințe publice, Academia de vară pentru bibliotecari).

Tabelul nr. 1. Indicatori statistici ai funcționării CFPC în anul 2021 (în comparație):

Indicatori statistici	Pentru anul 2021	Pentru anul 2020	Pentru anul 2019	Impact 2021 (diferența 2021-2020)
Studii privind nevoile de formare profesională continuă la nivel național și instituțional	2	2	2	0
Oferte educaționale	8	8	8	0
Activități de formare furnizate (cursuri, ateliere, sesiuni de întrebări și răspunsuri):				
▪ în spațiul C(S)FPC (în clasă)	6	20	37	-14
▪ la distanță	46	34	4	+12
▪ în teritoriu (în colaborare cu bibliotecile teritoriale)	3	4	16	-1
Total	55	57	57	-2
Număr de ore academice	303	317	470	-14
Număr de formabili:				
▪ din cadrul BNRM	228	216	417	+12
▪ din cadrul SNB	3366	967	1 204	+2 399
Total	3594	1 507	1 621	+2 087
Participanți la evenimentele organizate de CFPC (lansarea Manualului practic, Săptămâna Educației Deschise etc.)	337			
Număr de formatori:				
▪ formatori BNRM	15	20	17	-5
▪ formatori invitați	14	10	4	+4
Total	29	30	21	-1
Nr. de e-portofolii create și diseminate	54	57	57	-3

Notă: Reducerea indicatorilor statistici privind funcționarea CFPC pe parcursul anului 2021 a fost determinată de condițiile și limitările impuse de criza sanitar-epidemiologică; necesitatea organizării activităților educaționale în spațiul virtual; implicarea personalului CFPC în evaluarea bibliotecilor publice teritoriale și altele.

Promovarea/asigurarea vizualizării activităților CFPC:

- Pagina web BNRM (<http://www.bnrm.md/index.php/profesional/formarea-profesionala-continua>);

- Administrarea paginii CFPC pe Facebook, monitorizarea și analiza datelor statistice (<https://www.facebook.com/cfpc.bnrm/>);

- Diseminarea informațiilor privind activitatea CFPC, a ofertelor educaționale pe adresele electronice ale centrelor biblioteconomice, ale formabililor;

- Gala Formatorilor, ediția a III-a;

- Plasarea informațiilor și a conținuturilor educaționale pe blogul Bibliotecilor publice din Republica Moldova (<https://bibliotecipublicerm.wordpress.com/category/dezvoltare-personala/>).

Indicatori de performanță/relaționali și de impact ai funcționării CFPC în anul 2021:

▪ Prezența formabililor CFPC în funcție de tipul bibliotecilor este prezentată în tabelul de mai jos; analiza indicatorilor statistici relevă o creștere a numărului for-

mabililor din bibliotecile din învățământ și cele specializate, precum și atragerea unui număr mai mare de reprezentanți ai administrației publice locale (direcții/secții cultură, educație):

Tabelul nr. 2. Prezența informabililor în funcție de apartenența tipologică a bibliotecii

Tip de biblioteci	Anul 2021	Anul 2020	Diferența
Biblioteci naționale	310 (9%)	273 (18%)	-9%
Biblioteci publice teritoriale	1962 (54%)	960 (66%)	-12%
Biblioteci din învățământ, inclusiv:	<i>total: 25%</i>	<i>total: 11%</i>	+14%
▪ din universități	428 (12%)	90 (6%)	+6%
▪ din colegii, centre de excelență	80 (2%)	65 (1%)	+1%
▪ din școli, licee, gimnazii	385 (11%)	48 (4%)	+7%
Biblioteci specializate	135 (4%)	31 (2%)	+2%
Alte instituții (reprezentanți ai administrației publice locale etc.)	294 (8%)	38 (3%)	+5%
Total	3594	1 507	+2 087 formabili

▪ Per formabil în cadrul CFPC au fost oferite 0,1 ore academice (în anul 2020 – 0,2);

▪ În medie, la o activitate educațională din cadrul CFPC au participat 65 de formabili;

▪ Formabilii din cadrul BNRM constituie 6% (228) din numărul total de formabili, total ore 1213; iar numărul de participanți din rândurile personalului de specialitate BNRM la cel puțin o activitate educațională din cadrul CFPC constituie 50 de persoane (în anul 2020 – 56 sau 32% din numărul total personal de specialitate al BNRM);

▪ Implicarea potențialului intelectual al formabililor pentru îmbunătățirile cadrului de reglementare național, asigurarea transparenței în procesul de elaborare a cadrului de reglementare (de exemplu, prezentarea/analiza proiectului Regulamentului privind gestionarea colecțiilor de bibliotecă);

▪ Predominarea în evaluarea de către formabili a aprecierilor „foarte bine” ale utilității activității educaționale, importanței competențelor acumulate, prestanței formatorului, aplicabilității în practică, ale conținutului portofoliului educațional, ale aspectelor organizaționale etc.);

▪ Dovezi observate și solicitate privind

impactul activității CFPC:

✓ Solicitarea opiniilor formabililor prin „Chestionarul de evaluare” al activităților educaționale;

✓ Elaborarea sintezelor chestionarelor de evaluare finală și integrarea acestora în ePortofoliile educaționale diseminate formabililor;

✓ Opinii, sugestii promovate prin chat-ul Zoom și Google Meet, de exemplu:

From Chilcevschi Ina to Everyone:

DA

From Nadejda Ceban to Everyone:

am reusit

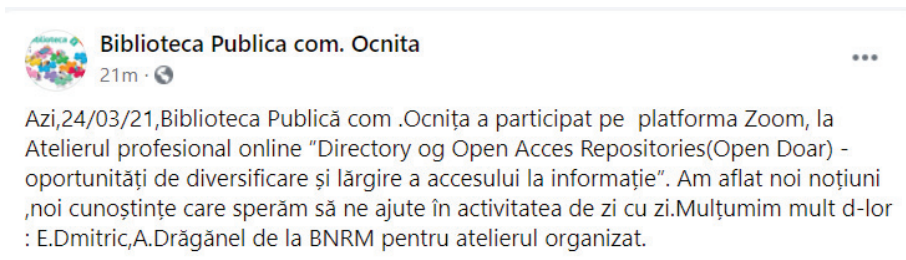
From Liliana Cugut to Everyone:

Uraaa, am înțeles POSTERUL, am realizat unul simplu. Purced la Infografic.

From Me to Everyone:

felicitar!

✓ Opinii ale formabililor promovate pe rețele de socializare; de exemplu:

Campusul Competențelor

8h · 🌐

Lectura profesională contează

Specialiștii **Biblioteca Municipală B.P. Hasdeu** folosesc persistent oportunitățile dezvoltării profesionale. Participând la trainingul „Lecturi profesionale: conținuturi în acces deschis”, organizat de CFPC al **Biblioteca Națională RM**, ei au avut posibilitatea să-și reactualizeze cunoștințele privind teoria lecturii profesionale, să-și reamintească resursele de informare în domeniul specialității, eventual uitate, să descopere unele noi, să cunoască surse importante pentru metodologia lecturii profesionale.

A trezit mândrie recomandarea pentru informare a resurselor **Biblioteca Municipală B.P. Hasdeu** – Repozitoriul instituțional, revistei BiblioPolis. Au participat la trening reprezentanții filialelor „M. Drăgan”, „Alba-Iulia”, „M. Ciachir”, „Târgoviște”, „Târgu-Mureș”, „Traian”, „V. Ignatenco”, precum și specialiștii de la Campusul Competențelor al BM.

✓ Dovezi colectate prin e-mail, selectate din chestionarele de evaluare:

- „Mulțumesc mult dnei Muntean pentru informația utilă și accesibilă. Îmi pare rău că nu am participat de la începutul «dezghiocării» regulamentului. Organizatorilor mulțumesc mult pentru invitație” (Svetlana Gușan, Direcția de învățământ Rezina, training din 6 octombrie 2021);

- „Am obținut informații utile privind cadrul legal referitor la patrimoniul național, privind specificul documentelor rare, modul de restabilire a documentelor deteriorate, voi recomanda selectarea documentelor ce țin de patrimoniu în cadrul bibliotecii, evidența lor aparte” (formabil, extras din „Rezultatele chestionarului de evaluare a participanților la lucrările e-trainingului *Managementul patrimoniului documentar*”, 16 februarie 2021);

- „Toate subiectele educaționale pe care le diseminați și le promovați au un impact benefic în activitatea biblioteconomică. Anume puneți accentul pe reactivarea activității bibliografice (Bazele biblioteconomiei). Mulțumim frumos pentru ceea ce faceți. Dvs. sunteți pilonii domeniului biblioteconomic al Republicii Moldova. Sănătate și succese!” (extras din „Rezultatele chestionarului de evaluare a trainingului profesional online *Licențele Creative Commons – tipuri și caracteristici*”, 10 martie 2021);

- „Vă mulțumim mult pentru prezentările utile și interesante, de mult timp îmi doream un training de așa gen. Cu respect, Nadejda Sîrbu, Biblioteca USCH” (formabil, atelier din 10 iunie 2021);

- „Am primit plăcerea să asist la training, deoarece formatorii au relatat informația într-o formă atractivă și pe

înțelesul tuturor. A-și recomanda colegelor acest training, deoarece ne oferă informație utilă pe care o putem aplica în activitatea noastră pentru rezultate mai bune” (formabil, training din 3 martie 2021).

Educația este o continuă provocare, atât pentru prestatorii de activități educaționale, cât și pentru formabili. Acest proces nu are oprire: cunoștințele obținute azi vor fi completate și dezvoltate pentru ziua de mâine,

abilitățile și atitudinile formate pe baza informațiilor acumulate azi vor fi modificate, fiind întemeiate pe noile cunoștințe asimilate permanent...

Nimic nu este mai important pentru succesul instituțional și personal al unui bibliotecar, decât să fie adeptul formării profesionale continue. Formarea profesională continuă, fiind un drept al fiecărui bibliotecar, este, în același timp, și o obligațiune morală.

PROGRAMUL NAȚIONAL *LECTURACENTRAL*, EDIȚIA a IV-a, 2021: EVENIMENT AL ANULUI BIBLIOTECONOMIC

Ecaterina DMITRIC,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova

Rezumat: *Articolul este axat pe activitățile și componentele Programului Național Lectura-Central, ediția a IV-a, 2021. Programul este orientat de a forma membri activi și participativi ai comunităților prin dezvoltarea competențelor de cultura informației, lectură și gândire critică prin eforturi comune ale bibliotecilor, scriitorilor, pedagogilor și altor factori interesați.*

Cuvinte-cheie: *Programul Național LecturaCentral, cultura lecturii, impact.*

Abstract: *The article focuses on activities and components of the LecturaCentral National Program, its 4th edition in the year 2021. The program aims to develop active and participatory members of communities by advancement of information culture, reading and critical thinking skills, by way of collective efforts of librarians, writers, teachers and other stakeholders.*

Keywords: *LecturaCentral National Program, reading culture, impact.*

Programul Național *LecturaCentral* (PNLC) este organizat de Ministerul Culturii al Republicii Moldova, Comisia Națională a Republicii Moldova pentru UNESCO, Biblioteca Națională a Republicii Moldova (BNRM), în parteneriat cu Liga Bibliotecarilor din Republica Moldova „Alexe Rău”, Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, Autoritățile Publice Locale (APL), Direcțiile/Secțiunile de Cultură municipale, orașenești, raionale, Centrele Biblioteconomice Departamentale, Centrele Biblioteconomice Teritoriale, Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova, Uniunea Scriitorilor din Moldova, Institutul de Filologie „B.P.Hasdeu”, Uniunea Editorilor din Republica Moldova, Uniunea Internațională a Oamenilor de Creație.

După patru ediții ale programului, se poate afirma că PNLC s-a poziționat în centrul activităților de promovare a lectu-

rii, acoperind parțial lacunele provocate de lipsa unei strategii naționale de promovare a lecturii.

Genericul ediției a IV-a a Programului Național *LecturaCentral*-2021 a fost: „Promovarea lecturii ca bază pentru dezvoltarea multilaterală”, urmărind scopul de a forma membri activi și participativi ai comunităților prin dezvoltarea competențelor de cultura informației, lectură și gândire critică. Programul este orientat pentru amplificarea rolului bibliotecilor în educația pentru lectură, ca sistem cultural și intelectual multiaspectual, prin organizarea unor activități complexe off/online care vizează aspecte legate de abordarea lecturii ca bază pentru dezvoltarea multilaterală, în condițiile dezvoltării moderne a tehnologiilor de cunoaștere și comunicare.

Obiectivele Programului Național *LecturaCentral*, ediția a IV-a, 2021 au fost axate pe subiecte stringente și importante ale activității bibliotecilor:

- Diversificarea ofertelor digitale și de comunicare online a bibliotecilor, prin promovarea lecturii și a instruirii pe parcursul vieții, ca cerințe esențiale pentru o participare activă în viața socială, prin accesul la informație în orice format;

- Crearea unei practici online de promovare a lecturii ca bază pentru cunoaștere: inițierea unui ciclu de lecții publice online realizate de specialiști în diverse domenii ale științei;

- Dezvoltarea comunităților aflate în aria lor de servire prin promovarea științei participative în cadrul bibliotecilor;

- Creșterea ratei de atragere a populației în procesul de lectură off/online, de dezvoltare a competențelor și abilităților digitale prin intermediul bibliotecii;

- Promovarea patrimoniului scris, a valorilor documentare naționale prin intermediul utilizării tehnologiilor moderne de comunicare;

- Incluziunea socială și lectura în familie pentru persoanele dezavantajate (fizic și social).

Programul a avut o componentă educațională vizibilă. Astfel, activitățile educaționale organizate de către Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării din cadrul BNRM au fost orientate spre dezvoltarea competențelor de lectură, crearea ser-

viciilor de bibliotecă bazate pe tehnologii privind promovarea lecturii:

- „Bibliotecarul – formator al competențelor de lectură critică”, training profesional, 3 martie 2021;

- „Lecturi profesionale: conținuturi în Acces Deschis”, training profesional, 5 mai 2021;

- „Elaborare de BookTrailer”, atelier profesional, 9 iunie 2021;

- „Lecturi comunitare fundamentate pe tehnologii informaționale și de comunicare”, training profesional, 8 septembrie 2021.

Componenta metodologică a programului a inclus:

- Elaborarea suportului metodologic în sprijinul realizării Programului Național *LecturaCentral*, ediția a IV-a, 2021: „Dezvoltarea competențelor din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții: rolul și locul lecturii” [online].

Disponibil: <http://moldlis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1388/Dezvoltarea%20competentelor.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

- Organizarea conferințelor zonale repartizate în patru zone atât în vederea sprijinirii bibliotecilor în implementarea PNLC, ediția a IV-a, cât și în ajutorul implementării priorităților profesionale stabilite pentru anul 2021, prin cunoașterea experiențelor reprezentative. Conferințele zonale cu genericul „Biblioteca în era post-Covid: digitalizare, disponibilitate, dezvoltare” au fost organizate online.

CAMPANII, ACTIVITĂȚI, CONFERINȚE

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CULTURII ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA

COMISIA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA PENTRU UNESCO

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

LIGA BIBLIOTECARILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA „ALEXE RĂU”

Programul Național LecturaCentral

25 scriitori cercetători

25 întâlniri

25.000 impact

@pnlc.bnrm

facebook group: LecturaCentral

www.bnrm.md

LIVE STREAMING

FEBRUARIE • DECEMBRIE
4
Ediția a IV-a
2021

Rezultatele finale privind implementarea Programului Național *LecturaCentral*, ediția a IV-a, 2021, scot în relief aria de satisfacere atât a utilizatorilor, cât și a non-utilizatorilor. Stimularea cererii de lectură și creșterea numărului de utilizatori; cunoașterea de către utilizatori atât a importanței serviciilor bibliotecii, cât și a implicării scriitorilor, cercetătorilor și altor personalități – creatori de produse științifice; facilitarea accesului și diversificarea serviciilor oferite de către bibliotecii; creșterea capacității instituționale de a soluționa problemele comunitare prin intermediul parteneriatelor, colaborărilor cu structurile similare.

În cadrul PNLC a fost organizată Campania națională *25 scriitori și cercetători/25 întâlniri/25000 impact*, cu 35 de activități: dintre care 19 evenimente live (aplicația Zoom cu transmisie directă pe Facebook/YouTube); 8 activități organizate prin intermediul aplicației Zoom, fără transmisie directă, și 8 activități față în față. În această ordine de idei, la evenimentele live, la etapa actuală, sunt înregistrate 68284 impact; 22669 de vizualizări și 5979 de interacțiuni. La activitățile organizate online doar prin intermediul aplicației Zoom au participat 890 de persoane și la activitățile organizate față în față au participat 793 de persoane.

Atât personalitățile din domeniul culturii, cât și din domeniile adiacente, care au fost implicate în Campania *25 scriitori și cercetători/25 întâlniri/25000 impact*, pot fi vizualizate în imaginea compilată.

Pentru prima oară de la inițiere, în activitățile ediției a patra a Programului Național *LecturaCentral-2021* au fost implicate Ambasadele Republicii Moldova din Franța și SUA.

Varianta video a evenimentelor poate fi urmărită la următorul link: <https://www.facebook.com/pnlc.bnrm/videos/4455960017866471>.

Campania Națională „Septembrie, nicio zi fără lectură” a inclus activități și servicii privind promovarea cărții și lecturii implementate în Bibliotecile Publice Teritoriale din Republica Moldova, reflectate prin datele statistice care pot fi vizualizate prin accesarea blogului *LecturaCentral*: <https://lecturacentral.wordpress.com/2021/12/27/date-statistice-privind-implicarea-bpt-in-campania-septembrie-nici-o-zi-fara-lectura/>.

Un element esențial al Programului Național *LecturaCentral* este Conferința Internațională „Lectura ca bază pentru cultură, cunoaștere și dezvoltare”, ediția a III-a, organizată la 30 septembrie 2021. Evenimentul poate fi vizualizat la următorul link: <https://www.youtube.com/watch?v=arweyJ6m-Q>. Comunicatul final pe marginea lucrării Conferinței Internaționale „Lectura ca bază pentru cultură, cunoaștere și dezvoltare”, ediția a III-a, 2021 poate fi vizualizat la următorul link: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1424?fbclid=IwAR1Xg2EiJ7aGlswzJm-vA5XC2ivgaVbbsloyeEF9o4ZVXLfYpZKzcKcoMDY>.

Studii și cercetări privind fenomenul lecturii

▪ Organizarea sondajului de opinie „Topul celor mai citite 10 cărți editate în anul 2020”, scopul căruia a fost clasamentul celor mai citite cărți în Republica Moldova, dar și promovarea autorilor autohtoni, noutăților editoriale, reprezintă un reper pentru bibliotecile din republică în completarea colecțiilor de carte. Studiul realizat poate fi vizualizat la următorul link: http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1403?fbclid=IwAR1w_mr2GfSnJda0Bdsrkz5NdBacakK2yMoT3-S2-5zsOY2dfBK0PAjseak.

▪ Realizarea studiului sociologic „Lectura în comparație intergenerațională” în colaborare cu bibliotecile publice teritoriale municipale/raionale/orășenești din Republica Moldova. Metodologia de cercetare s-a bazat pe analiza calitativă și cantitativă. Impactul studiului reflectă influența familiei, școlii, bibliotecii și societății asupra formării culturii lecturii și a preferințelor de lectură pe parcursul a trei generații. Grupul-țintă a fost reprezentat de respondenții generațiilor de bunici, părinți, copii conform eșantionării.

Inițiativa de lectură „Citește-mi, tată, o poveste”

Lansarea Programului special de activități reunite în inițiativa de lectură – „Citește-mi, tată, o poveste” din cadrul „Proiectului cultural Programul Național *LecturaCentrală*, ediția a IV-a, 2021” a in-

clus un șir de activități în colaborare cu Penitenciarul nr. 3, or. Leova și Penitenciarul nr. 17 din orașul Rezina în parteneriat cu Biblioteca Publică Raională „Mihai Eminescu”, Rezina. Această iniți-

ativă a sporit continuitatea educației parentale și a responsabilității civice față de membrii familiei, care este foarte necesară copiilor din familii dezavantajate, și deter-

minat conștientizarea misiunii cărții și a lecturii de a influența cititorul în diverse situații de criză, influențând și comportamentul său.

Festivitatea de totalizare a rezultatelor Programului Național *LecturaCentral*, ediția a IV-a, 2021

Acest eveniment a făcut o trecere în revistă atât a activităților relevante organizate, dar și a rezultatelor concursurilor naționale din cadrul Programului Național *LecturaCentral*, cât și a laureaților „Topului celor mai citite 10 cărți, editate în 2020”.

Prima parte a evenimentului a avut loc online prin intermediul aplicației Zoom și prin transmisie directă pe canalul de YouTube

al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova (link-ul poate fi accesat la: <https://www.youtube.com/watch?v=hPLIK4IMtT0>). Rezultatele Concursurilor naționale din cadrul programului sunt reflectate în procesul-verbal al ședinței juriului PNLC, care poate fi accesat la următorul link: <http://bnrm.md/files/accesDedicat/LecturaCentral/Proces-verbal,%20PNLC,%202021.pdf>

MINISTERUL CULTURII AL REPUBLICII MOLDOVA

COMISIA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA PENTRU UNESCO

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

LIGA BIBLIOTECARILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA „ALEXE RĂU”

*Citește!
Trăiește liber!*

Programul Național Lectura Central

FESTIVITATEA DE TOTALIZARE

16 decembrie • 2021

GALA LAUREAȚILOR CONCURSURILOR
10⁰⁰-12⁰⁰

GALA LAUREAȚILOR TOP-ului CELOR MAI CITITE 10 CĂRȚI editate în 2020
13⁰⁰-14³⁰

Parteneri media: Moldova 9, IPN

@pnlc.bnrm
facebook group: LecturaCentral

str. 31 August 1989, nr. 78 „A”, blocul II, et. II, bir. 19
tel./fax: (+373 22) 221 475; 240 070

Cea de-a doua parte a inclus Gala Laureatilor „Topului celor mai citite 10 cărți editate în 2020”, care a avut loc în incinta Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, blocul II, et. II, bir. 19 (str. 31 August 1989, nr. 78).

La Festivitatea de totalizare a Programului Național *LecturaCentral*, ediția a IV-a, au fost conectate prin intermediul aplicației Zoom – 55 de persoane, iar pe canalul de YouTube, (la ziua de 22.12.2021) au fost înregistrate 242 de vizualizări. La a cea de-a doua parte a evenimentului au participat 60 de persoane (utilizatori ai bibliotecii, scriitori, bibliotecari și alți reprezentanți din domeniu).

Vizibilitatea Programului Național *LecturaCentral* în mediul online.

Acces pe site-ul Bibliotecii Naționale a

Republicii Moldova: <http://www.bnrm.md/index.php/profesional/lecturacentral>.

Blogul Programului: www.lecturacentral.wordpress.com.

Pagina oficială pe Facebook: <https://www.facebook.com/pnlc.bnrm/>.

Numărul total de urmăritori ai paginii – 1997 de persoane.

Rezultatele statistice din perioada octombrie-decembrie 2021 înregistrează 821 de vizualizări; 17351 impact, 3276 de interacțiuni, 6083 de vizionări video.

Grupul public pe Facebook *LecturaCentral* (<https://www.facebook.com/groups/205286133498142>) înregistrează 3500 de membri. În medie per/lună sunt publicate peste 2300 de postări, 370 de comentarii, peste 12000 de reacții.

Concluzii

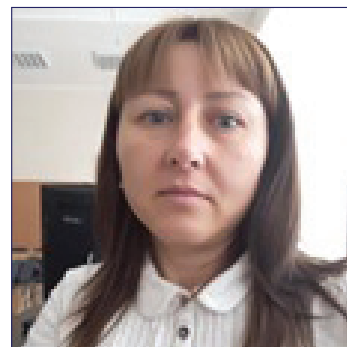
Programul Național *LecturaCentral* - 2021 a promovat educația prin lectură, prin care informația reprezintă un element esențial care stă la baza existenței societății. Atât programele de lectură diversificate, implementate în bibliotecile din Sistemul Național, dar și Campania *25 scriitori și cercetători/25 întâlniri/25000 impact* – organizate online și offline – au sporit capacitatea de comunicare a membrilor comunității prin promovarea lecturii și a instruirii pe tot parcursul vieții, ca cerințe esențiale pentru o participare activă la viața socială, prin accesul la cunoștințe și informație în orice format.

Atât participanții, cât și personalul de specialitate din biblioteci au acumulat cunoștințe și experiențe noi. PNLC a sporit încrederea membrilor comunităților în capacitatea bibliotecilor de a satisface cerințele lor de lectură și de dezvoltare personală. PNLC a contribuit la crearea și dezvoltarea imaginii pozitive a bibliotecilor; promovarea resurselor/serviciilor/produselor bibliotecii: colecții, servicii, activități de agrement; contribuirea/participarea (prin lectură) la procesul de educație a membrilor comunităților pentru învățarea responsabilităților civice, valorilor și principiilor democratice, supremația valorilor etice și morale.

PROGRAMUL NAȚIONAL LECTURACENTRAL: IMPLICAȚII, CONTRIBUȚII, DATE

**Lilia POVESTCA,
Valentina POPA,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova**

Rezumat: *Articolul reflectă date statistice comparative privind implicarea bibliotecilor publice teritoriale în implementarea Programului Național LecturaCentral (2020-2021), reflectate în Sistemul de Raportare lunară online (ORT): numărul de activități de instruire, numărul de activități informaționale de promovare a lecturii, numărul de utilizatori participanți/instruiți, numărul de activități de promovare a Științei participative, date privind „Topul celor mai citite 10 cărți” etc.*

Cuvinte-cheie: *Programul Național LecturaCentral, promovarea lecturii, bibliotecă.*

Abstract: *The article reflects comparative statistical data on involvement of territorial public libraries in implementation of the LecturaCentral National Program (2020 - 2021), recorded in On-line Monthly Reporting System (ORT): number of training activities, number of informational activities to promote reading, number of participating/trained users, number of activities to promote Participatory Science, data on "The 10 Most Read Books" etc.*

Keywords: *LecturaCentral National Program, reading promotion, library.*

În perspectivă istorică, lectura a cunoscut momentul ei de glorie. Cărțile ocupau o poziție privilegiată în rândul și în conținutul celor mai importante medii de informare. Urmare a progresului tehnologic, oamenii tot mai des recurg la smartphone, iar timpul liber preferă să și-l petreacă urmărind seriale TV și tot mai puțin se dedică unor volume sau autori [1, p. 12]. Bibliotecii îi revine rolul fundamental de a-i reda lecturii poziția ei esențială, de prim rang, și de a promova efectele, beneficiile ei. De asemenea, de a evidenția meritele lecturii pentru comunitate: de informare, dezvoltare a vocabularului și gândirii critice, de a contribui la echilibrul sufletesc, de a ne ajuta să ne modelăm viața și, cel mai important, de a fi accesibilă la orice vârstă.

În perioada tehnologizată, pentru mulți

este mai greu să se dedice cărții, fiind și motivul pentru care a fost inițiat și implementat la nivel național Programul *LecturaCentral*, care în anul 2021 a ajuns la cea de-a 4 ediție, fiind implicate bibliotecile publice din Sistemul Național de Biblioteci din Republica Moldova, în scopul amplificării rolului bibliotecilor în educația pentru lectură în condițiile dezvoltării moderne a tehnologiilor de cunoaștere și comunicare.

Pe parcursul desfășurării proiectului (februarie-decembrie 2021), au fost organizate activități dirijate de Biblioteca Națională a Republicii Moldova (BNRM) în vederea realizării unor campanii și activități de promovare a cărții și lecturii, specifice Programului Național *LecturaCentral*: campania *Septembrie, nicio zi fără lectură*; campania *25 scriitori, cercetători/25 întâlniri/25000 impact*.

Evenimente organizate în cadrul ediției a IV-a a Programului LecturaCentral 2021

Activități LIVE Facebook, YouTube

Activități ZOOM

Activități TÊTE-À-TÊTE

Activitățile desfășurate online/offline din cadrul Campaniei au înregistrat total 35 activități dintre care 19 evenimente live

(aplicația Zoom cu transmisie directă pe Facebook/YouTube), 8 activități organizate prin intermediul aplicației Zoom, fără transmisie directă și 8 activități tete-à-tete. La evenimentele live sunt înregistrate 68.284 impact, 22.669 vizualizări și 5979 interacțiuni. La activitățile organizate online doar prin intermediul aplicației Zoom au participat 890 persoane iar la activitățile organizate tete-à-tete au participat 551 de persoane.

Bibliotecile publice s-au implicat activ în organizarea ediției a 4-a a proiectului cultural și au demonstrat rolul primordial al lecturii în actul educației, în dezvoltarea capacităților cognitive, aptitudinale și atitudinale ale omului pe parcursul vieții. De asemenea, au argumentat poziționarea sa ca actori de valoare în educarea pentru lectură și importanța în societate în scopul creșterii încrederii membrilor comunităților în capacitatea bibliotecilor de a satisface cerințele lor de lectură, în orice format de prezentare, tradițional și online.

Tabelul nr. 1. Organizarea evenimentelor planificate pentru anul 2021 în cadrul proiectului cultural *LecturaCentral*

Denumirea evenimentului	Nr. activități	Mod de acces	Impact persoane
Conferința Internațională „Lectura ca bază pentru cultură, cunoaștere și dezvoltare”	1	https://www.youtube.com/watch?v=arweyJ6m--Q	12373
Întâlniri cu scriitori/cercetători:		https://www.facebook.com/search/videos/?q=program%20lecturacentral	
▪ online	17		57530
▪ Zoom	6		490
▪ tete-à-tete	8		656
Activități educaționale	4	Pe platforma Zoom	400
Festivitatea de totalizare a Programului Național <i>LecturaCentral</i> , ediția a 4-a, 2021	1	https://www.youtube.com/watch?v=hPLIK4lMfT0	4626
Total	37		76075

Rezultatele cu privire la formarea interesului utilizatorilor și non-utilizatorilor bibliotecilor pentru cultura lecturii, implicarea activă în activitățile pentru promovarea cărții și lecturii, contribuția în comunicarea

directă între utilizatori și personalități notorii din țară (scriitori, cercetători, profesori universitari etc.) au fost indicate în sistemul de raportare anual ORT la compartimentul „Programul Național *LecturaCentral*” care

a permis monitorizarea și evaluarea indicatorilor proiectului cultural.

În baza analizei datelor, cu privire la realizarea activităților programate spre realizare în cadrul proiectului cultural *Lectura-Central*, raportate de **1243** de biblioteci pu-

blice în sistemul ORT, totalizăm: au fost organizate **38914** de activități de instruire (31 de activități per bibliotecă), la care au participat **173285** de utilizatori (5 utilizatori per activitate), dezvoltându-le competențele de cultura lecturii și cultura informației.

Tablelul nr. 2. Indicatori statistici privind implicarea comunității bibliotecare în implementarea Programului Național Lectura-Central, ediția a 4-a, 2021

Indicatori	Număr de activități	Număr mediu de activități per bibliotecă	Număr de participanți	Număr mediu de participanți per activitate
Activități de instruire a utilizatorilor (formarea competențelor de cultura lecturii/cultura informației)	6053	5 activități per bibliotecă	29402	5 participanți per activitate
Activități informaționale de promovare a lecturii organizate în cadrul PNLC: Zile de Informare, reviste bibliografice, elaborarea și distribuirea listelor bibliografice de noi achiziții/tematice/aniversare, prezentarea expozițiilor de carte etc.	8836	7 activități per bibliotecă	66147	8 participanți per activitate
Activități culturale de promovare a lecturii organizate în cadrul PNLC	6074	5 activități per bibliotecă	72366	12 participanți per activitate
Activități de promovare a științei participative organizate în cadrul PNLC: activități de promovare a științei, noilor descoperiri; organizarea de întâlniri între membrii comunității și oamenii de știință cu scop de impact vizibil (asupra sănătății, vieții sociale, mediului etc.); activități de promovare a proiectelor civice cu subiecte de interes ale comunității etc.	890	0.7 activități per bibliotecă	5370	6 participanți per activitate
Activități de promovare a cărților, incluse în „Topul celor mai citite 10 cărți, editate în anul 2019”	2035	2 activități per bibliotecă	x	x
Număr total de împrumuturi al cărților, incluse în „Topul celor mai citite 10 cărți editate în anul 2019”	11685	9 împrumuturi per bibliotecă	x	x
Implicarea partenerilor în activitățile de promovare a cărții și lecturii, organizate în cadrul PNLC	3341	3 parteneri per bibliotecă	x	x
Total activități organizate	38914	31 de activități per bibliotecă	x	x
Total participanți la activități	x	x	173285	5 participanți per activitate

În anul 2021 a continuat proiectul cultural și la nivel național au fost raportate datele statistice în ORT. Ca urmare sunt

reflecțate indicatorii pentru perioada 2020-2021 privind:

- Numărul de activități de instruire/ numărul de utilizatori privind formarea competențelor de cultura lecturii/cultura informației;

- Numărul de activități informaționale de promovare a lecturii organizate/numărul de utilizatori (ex.: zile de informare, reviste bibliografice, elaborarea și distribuirea listelor bibliografice de noi achiziții/tematice/aniversare, prezentarea expozițiilor de carte etc.);

- Numărul de activități culturale de promovare a lecturii/ numărul de utilizatori;

- Numărul de activități de promovare a Științei participative organizate/număr de utilizatori participanți (activități de promovare a științei, a noilor descoperiri; organizarea de întâlniri între membrii comunității și oamenii de știință cu scop de impact vizibil (asupra sănătății, vieții sociale, mediului etc.); activități de promovare a proiectelor civice cu subiecte de interes ale comunității etc.;

- Numărul total de împrumuturi ale cărților incluse în „Topul celor mai citite 10

cărți editate în anul 2020”;

- Numărul de activități de promovare a cărților din „Topul celor mai citite 10 cărți editate în anul 2020”;

- Forme și metode de organizare a activităților de promovare a cărților incluse în „Topul celor mai citite 10 cărți editate în anul 2019”;

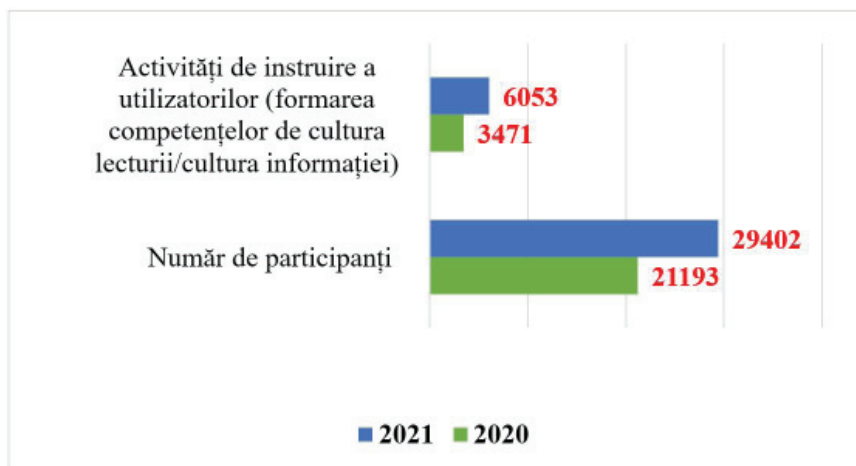
- Promovarea Proiectului, inclusiv materiale promoționale elaborate, în format tradițional și electronic;

- Promovarea Proiectului pe rețelele de socializare administrate de bibliotecă;

- Promovarea Proiectului pe rețelele de socializare create de BNRM: grupul public de discuții pe Facebook „LecturaCentral”.

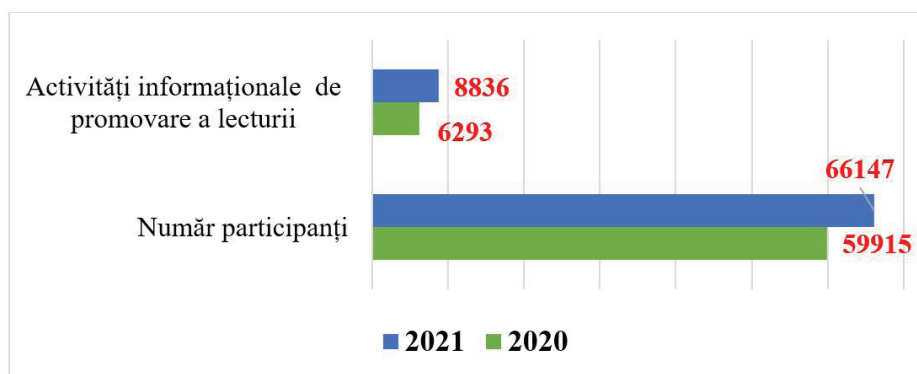
Prin urmare, în anul 2021 a crescut numărul de activități de instruire a utilizatorilor cu **2582** și numărul de participanți cu **8209** la activități de dezvoltare a competențelor de cultura lecturii și cultura informației, comparativ cu anul 2020. Acest fapt se datorează organizării activităților în format online, pe platformele Zoom, Google Meet.

Diagrama 1. Activități privind formarea competențelor de cultura lecturii/cultura informației și numărul de utilizatori instruiți

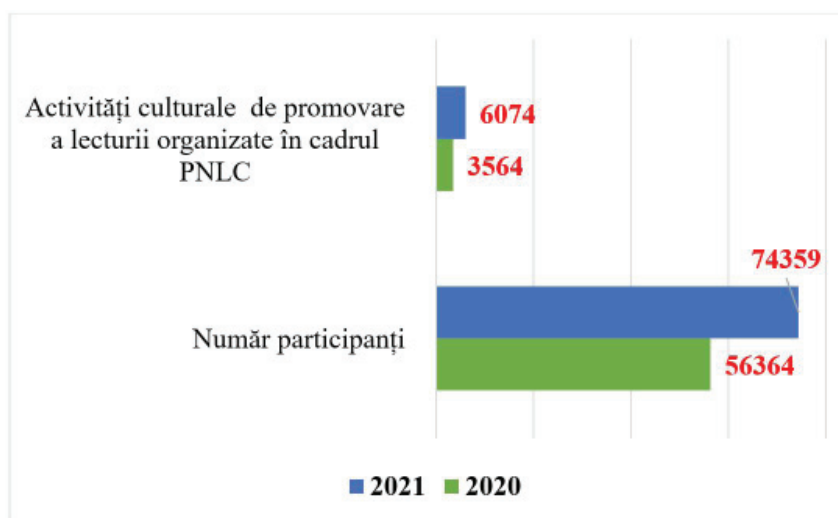
Privitor la situația ce ține de desfășurarea activităților informaționale de promovare a lecturii organizate și numărul de utilizatori

participanți observăm o creștere atât a numărului de activități cu **2543**, cât și a numărului de participanți cu **9783**.

Diagrama 2. Activități informaționale de promovare a lecturii organizate și numărul de utilizatori participanți

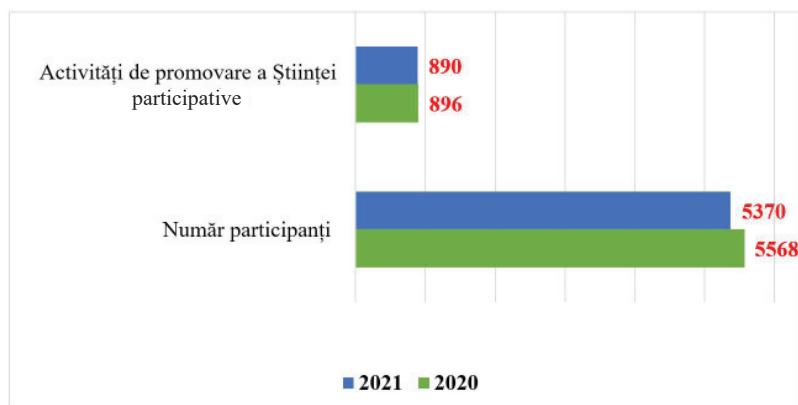
Una din sarcinile bibliotecii, ca centru cultural și educațional, este de a organiza activități culturale. Pentru a spori interesul comunității față de bibliotecă și de lectură, în cadrul proiectului au fost planificate activități culturale de promovare a lecturii.

Bibliotecile publice teritoriale s-au implicat activ în promovarea lecturii și atragerea cât mai multor participanți. Datele ne indică că în anul 2021 au crescut numărul de activități culturale de promovare a lecturii cu **2510**, iar numărul de participanți cu **17995**.

Diagrama 3. Activități culturale de promovare a lecturii și numărul de utilizatori participanți

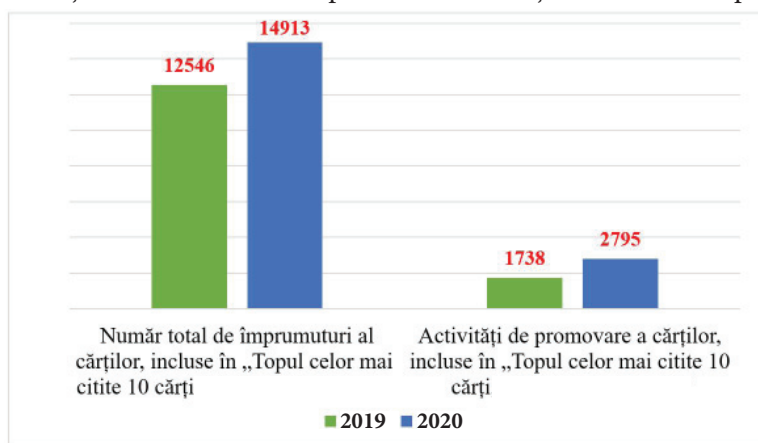
Bibliotecile sunt centre comunitare locale și hub-uri pentru învățare și comunicare, iată de ce tot mai multe biblioteci, răspunzând nevoii de a crește competența științifică și de a sprijini abilitățile necesare secolului al XXI-lea, includ în activitatea lor programe STEAM (Știință, Tehnologii, Inginerie, Arte și Matematică) și resurse pe aceste subiecte pentru utilizatorii de toate

vârstele [2, p. 5]. Una din activitățile preconizate în proiect urmărește introducerea științei participative în bibliotecile publice. Spre deosebire de alte activități, se atestă o mică descreștere la acești indicatori: cu 6 activități mai puține în anul 2021 (**890**) comparativ cu anul 2020 (**896**), respectiv a scăzut și numărul de participanți de la **5568** la **5370**.

Diagrama 4. Activități de promovare a Științei participative și numărul de participanți

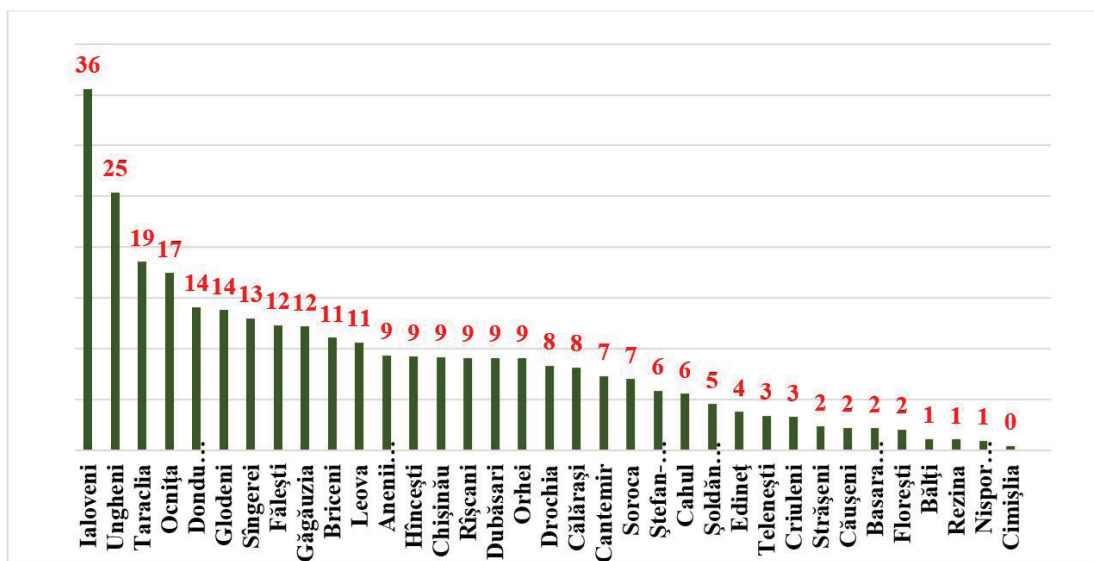
Organizarea sondajului de opinie „Topul celor mai citite 10 cărți editate în anul 2019”, scopul căruia a fost clasamentul celor mai citite cărți în Republica Moldova, dar și promovarea autorilor autohtoni, noutăților editoriale, reprezintă un reper pentru bibliotecile din republică în completarea colecțiilor de carte. Bibliotecile au organizat activități de promovare a cărților din „Topul celor mai citite 10 cărți editate în anul 2019”. În acest sens, a crescut numărul activităților cu **1057** și numărul împrumuturilor cu **2366** în anul 2021.

În cadrul Programului au fost aplicate diverse forme și metode de organizare a activităților de promovare a cărților incluse în „Topul celor mai citite 10 cărți editate în anul 2019”. Printre cele mai des utilizabile, menționăm: expoziții de carte, întâlniri cu scriitorii, mese rotunde, lansări de carte, filmulețe video, booktrailere, campanii de promovare, lecturi cu voce tare, lecturi în aer liber, materiale promoționale, cluburi de lectură, grupuri de lectură pe rețelele de socializare (Facebook, Instagram, Twitter, blog etc).

Diagrama 5. Activități de promovare a cărților din „Topul celor mai citite 10 cărți editate în anul 2020” și numărul total de împrumuturi ale cărților incluse în top

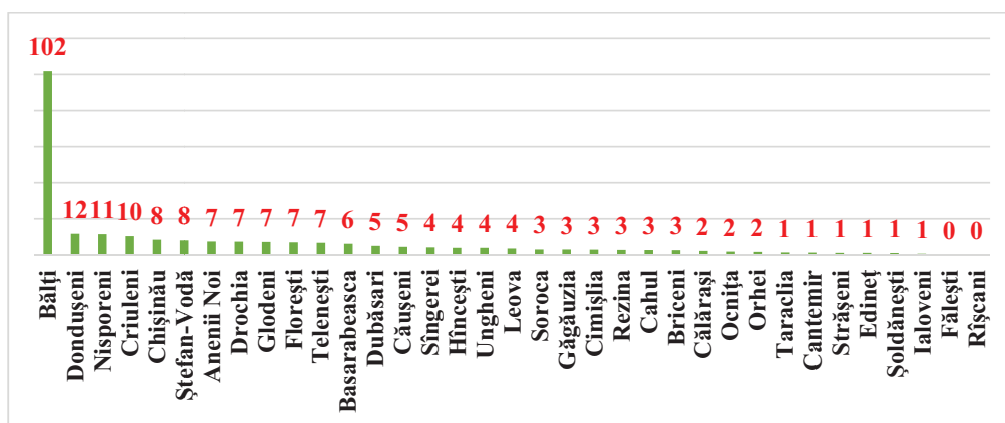
Activitatea promoțională în cadrul Programului a oferit un ansamblu coerent de activități care au avut ca obiectiv general cunoașterea de către utilizatori a serviciilor și produselor de bibliotecă, stimularea utilizatorilor de a promova cartea și lectura. Au fost elaborate diverse materiale

promoționale: bannere, afișe, semne de carte etc. Participanții la proiect au oferit interviuri radio/TV, au publicat articole în presa scrisă, bloguri. Implicarea activă a bibliotecilor publice teritoriale privind promovarea Programului *LecturaCentral* în anul 2021 este reflectată în următoarea diagramă:

Diagrama 6. Promovarea PNLC pe rețelele de socializare administrate de biblioteci per rețea

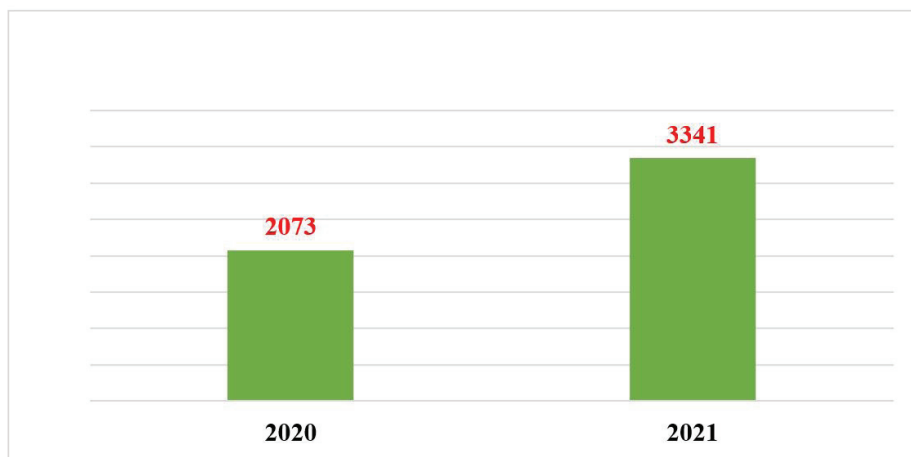
Pe pagina de Facebook, în grupul public de discuții *LecturaCentral*, creat de Biblioteca Națională a Republicii Moldova, bibliotecile publice teritoriale au postat rezultatele și succesele privind promovarea cărții și a lecturii; stimularea interesului utilizatorilor pentru actul lecturii și cultura lecturii; interconexiuni directe între utilizatorii bibliotecii și personalități notorii din țară

(scriitori, cercetători, psihologi, pedagogi, universitari etc.) care au contribuit la crearea unui mediu benefic lecturii și cercetării științifice, prietenos utilizatorilor. Pentru prima oară, în activitățile ediției a patra a Programului Național *LecturaCentral-2021* au fost implicate Ambasadele Republicii Moldova din Franța și SUA.

Diagrama 7. Promovarea PNLC pe rețelele de socializare create de BNRM grupul public de discuții FB „LecturaCentral” per rețea

Scopul programului de promovare a cărții și lecturii este atragerea partenerilor, actorilor sociali implicați (APL, ONG, instituții de învățământ etc.). Comparativ

cu anul 2020 a crescut numărul partenerilor cu **1268** în anul 2021 (a se vedea diagrama nr. 8).

Diagrama 8. Implicarea partenerilor în activitățile de promovare a cărții și lecturii, organizate în cadrul PNLC

Concluzii: Pe parcursul celei de-a patra ediții a programul cultural *LecturaCentral* au fost organizate diverse activități de promovare a cărții și lecturii în scopul informării, educării membrilor comunității. În baza datelor analizate din sistemul de raportare ORT, observăm un interes sporit și o implicare mai activă a bibliotecilor în anul 2021 în organizarea activităților planificate în cadrul programului. Rezultatele ne demonstrează creșterea încrederii membrilor comunităților în capacitatea bibliotecilor de a satisface cerințele lor față de lectură și de dezvoltare personală (majoritatea indicatorilor din anul 2021 sunt în creștere în raport cu anul 2020). Cu siguranță, par-

ticiparea intensivă a bibliotecilor în Programul Național *LecturaCentral* denotă faptul că trebuie să existe continuitatea cu noile idei, servicii, produse, parteneri și actori sociali. Atât membrii comunității, cât și personalul de specialitate din biblioteci au acumulat cunoștințe și experiențe prin participarea la activitățile programului pentru consolidarea competențelor și realizărilor profesionale. Impactul programului a sporit, în primul rând, încrederea membrilor comunităților în capacitatea bibliotecilor de a satisface cerințele lor de lectură și de dezvoltare personală. De asemenea, a contribuit la crearea și dezvoltarea imaginii pozitive a bibliotecilor în societate.

Referințe bibliografice:

1. LOVENBERG, Von Felicitas. Citește! Te rog, citește! București, 2018. 137 p. ISBN 978-606-8977-19-5.
2. ȚURCAN, Nelly. Biblioteca publică și știința participativă. In: BiblioPolis. 2019, nr. 4, pp. 5-16. ISSN 1811-900X. [citată 01.02.2022]. Disponibil: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/139/138>

REVISTA MAGAZIN BIBLIOLOGIC – TREI DECENII DE ACTIVITATE RODNICĂ

Raisa PLĂIEȘU,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova

Rezumat: *Articolul reflectă trei decenii de activitate rodnică a revistei științifice și bibliopraxiologice „Magazin bibliologic” (MB) a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, care s-a realizat prin 120 de trepte editoriale, cuprinzând în auspiciile publicațiilor diferiți autori: academicieni, cercetători, biblioteconomiști, bibliografi, muzeografi, scriitori, istorici, filologi, teologi etc. MB este un ghid editorial de comunicare profesională, schimb de experiență, o platformă de idei biblioteconomice, o promovare a imaginii Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, o coeziune a activității bibliotecilor din țară, valori profesionale, o evaluare științifică în raportul realizărilor diferitor proiecte biblioteconomice și bibliografice etc. Fiecare număr de revistă este discutat și recomandat la Consiliul redacțional al BNRM și indexată în Registrul național al revistelor științifice „Instrumentul Bibliometric Național”.*

Cuvinte-cheie: *Magazin bibliologic, comunicare profesională, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, publicații periodice.*

Abstract: *The article reflects three decades of successful activity of the scientific and bibliopraxiological journal „Magazin bibliologic” (MB) of the National Library of the Republic of Moldova. 120 issues were published during this period of time, that included a large number of authors: academics, researchers, library scholars, bibliographers, museologists, writers, historians, philologists, theologians, etc. MB serves as a guide to professional communication and change of experience, a collection of ideas in librarianship, a promotion of the National Library’s image, a connectedness of the country libraries’ activity, guiding professional values, scientific evaluation of achievements of various library and bibliographic projects. Every issue of the magazine is discussed and recommended by the Editorial Board of the National Library, and subsequently indexed in the National Register of the Scientific Journals – „Instrumentul Bibliometric Național”.*

Keywords: *Magazin bibliologic, professional communication, National Library of the Republic of Moldova, change of experience, editorial and typographic design, editors, Editorial Board, National Register*

Magazin bibliologic – un editorial al meridianelor biblioteconomice, care abordează prin scris și timp noi proiecte în lumina cărții, constatând că secolul al XXI-lea trebuie să fie nu numai un secol al comunicării, dar și un secol al standardizării având în vedere că o comunicare eficientă este imposibilă fără respectarea unor standarde de comportament etico-profesi-

onal, ci mai are nevoie și de o cooperare și ajutorul reciproc în condițiile informatizării fără respectarea unor standarde comune de neconceput, o lectură mai activă a cărții prin decenii oglindită în diferite metode bibliologice.

Magazin bibliologic – 120 de trepte editoriale prin cei 30 de ani de existență, unde din număr în număr pe acest traseu

au urcat zeci de autori biblioteconomiști, bibliografi, bibliologi, bibliotecari, oameni de știință, academicieni, teologi, scriitori, muzeografi, istorici, filologi etc., care și-au adus aportul științific, profesional și creativ atât în domeniul biblioteconomic cât și în alte domenii, experiența de muncă și contribuția substanțială în perseverența muncii sale în activitatea lumii bibliotecare prin realizarea diferitor proiecte.

Magazin bibliologic – un reflector al luminii cărții și imaginii Bibliotecii Naționale

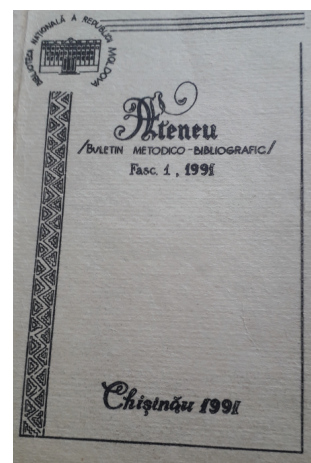

a Republicii Moldova, biblioteca fiind cel mai important templu din țară al cărții de patrimoniu și de conservare a cugetului uman de secole, care a lăsat o moștenire nescăpată generațiilor viitoare, care consolidează și conduce activitatea bibliotecilor din țară, coordonează și face schimb de experiență cu diferite biblioteci naționale din lume. O revistă înalt profesională, care mereu a susținut și a promovat tinerii bibliotecari prin diferite publicații în diferite tematici și subiecte din domeniul biblioteconomic: activitățile educaționale prestate în rețea de către centrul de biblioteconomie; despre planificarea activității în instituțiile infodocumentare – nucleul activității de management; despre evoluția istorică a heraldicii; impactul bibliotecii asupra comunității: servicii moderne în sprijinul implementării *Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă; Legea cu privire la biblioteci nr. 160 din 20.07.2017*; promovarea imaginii bibliotecii în comunitate etc.

Potrivit sursei citate de Moldpres din 21 mai 2020, ne relatează despre revista *Magazin bibliologic* următoarele: „Un moment remarcabil din istoria acestei publicații este legat de numele regretatului director Alexe Rău, dirigiuitor și îngrijitor chiar de la primele apariții editoriale. Respectând și continuând cele investite de nume de referință din biblioteconomia națională pentru succesul revistei, echipa MB se concentrează pe o deplină consa-

crare, angajându-se în crearea unui brand de calitate, în susținerea comunicării profesionale, inițiind dialoguri și schimb de experiențe inovative, schițând tablouri de valori profesionale și orientând comunitatea bibliotecară spre schimbare” [2].

Pragul de trecere al bibliotecilor din Republica Moldova în anii 1990-1991 de la sistemul totalitar sovietic, la sistemul național a fost anevoios și costisitor. Odată cu schimbarea alfabetului chirilic în alfabet latin, cartea din bibliotecă se îmbracă într-un nou veșmânt latin al limbii române unde polițele încep să se completeze cu noi izvoare editoriale în toate domeniile. Astfel toate reformele care aveau loc erau concentrate pe umerii bibliotecarilor, unde aveau nevoie de ajutor metodic în rezolvarea tuturor problemelor, de o nouă coordonare și rezolvare a tuturor cerințelor noi ale timpului, care se cerea o revizuire frontală a activității organizaționale, funcționale în primul rând atât a Bibliotecii Naționale cât și a tuturor bibliotecilor din țară. Accesul la patrimoniul național al cititorilor avea să persevereze prin noi metode la facilitarea accesului la fondurile noi de carte, să dezvolte gustul lecturii într-o nouă ipostază a timpului, oferindu-le la cititori noi valori a autorilor români și universali. Și la momentul potrivit în anul 1991 în ajutorul bibliotecarilor le vine fondarea pentru prima oară a revistei *Ateneu*, buletin metodico-bibliografic, fasc. 1, (așa s-a numit primul număr al revistei „Magazin bibliologic”) unde chiar pe primele pagini

a revistei ex-director adjunct al BNRM dna Ludmila Corghenci menționează în cuvântul introductiv: „Unui buletin de bibliotecă – așa după cum îl concepea pe acesta, lansat de Biblioteca Națională îi revine o dublă misiune de facilitare a accesului (cel puțin parțial) la valorile naționale, general umane, profesionale și cea de prezentare a colecțiilor, sistemului informațional, activității me-

toadologie și biblioteconomice a Bibliotecii Naționale este destinat atât bibliotecarilor, colaboratorilor științifici, studenților, cât și publicului larg ce se interesează de problemele bibliotecilor publice”. [3]

Astfel în primul număr al acestei reviste, fascicula 1, care mai întâi s-a numit *Ateneu*, apoi la nr. 2 s-a numit *Athenaeum*. *Magazin bibliologic* au fost incluse următoarele materiale: despre apariția *Dicționarului rus-român de biblioteconomie și bibliografie*; articole consacrate creației scriitorului clasic român Vasile Alecsandri cu 160 de ani de la nașterea autorului, aspecte interesante la rubrica ”Ave natura”; publicații metodice noi intrate în fondul Bibliotecii Naționale destinate bibliotecilor publice; abordarea problematicei „Asociația bibliotecarilor din Moldova: pro sau contra” și alte materiale. Fascicula nr. 1 a revistei apare în formatul A5, iar începând cu nr. 2 apare în formatul A4. Pe versoul paginii de titlu din interior este nominalizat Colegiul de redacție: T. Levandovskaia, L. Corghenci, E. Turuta, M. Soltan, E. Conțescu, N. Melniciuc, G. Buruiană, R. Căldare, L. Iacubeț.

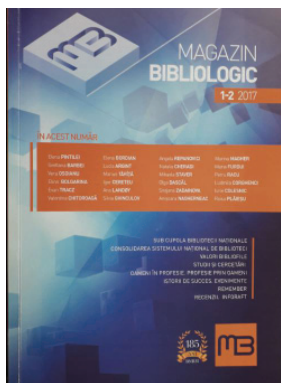
Ne bucurăm, că pe parcursul anilor rolul revistei „Magazin bibliologic” a fost important în viața bibliotecilor, are un trecut și un prezent, fiind un instrument de cunoaștere teoretică și instruire practică a cadrelor bibliotecare. Conținutul revistei mereu a fost apreciat încă de la începuturi atât la nivel național, cât și internațional. Despre importanța acestei reviste au scris mulți autori pe parcursul anilor: Vera Osoianu „Magazin bibliologic și impactul său asupra comunității bibliotecare” (rev. „Biblioteca”, 2016, nr.8, pp.252-254) [7]; Elena Stratan („Magazin bibliologic”, 2005, nr.3-4, pp. 178-179); Ludmila Corghenci „Vrem o schimbare: o revistă cu cea mai mare influență asupra bibliote-

carilor” („Magazin bibliologic”, 2017, nr.1-2, pp. 4-5); Nelly Țurcan „Revistele biblioteconomice din Moldova ca mijloc de comunicare științifică” (<http://bibliopolis.hasdeu.md/index.php?bpa=1772>) [9].

O prezentare mai amplă despre această revistă, scrie Elena Stratan în „Magazin bibliologic”, 2005, nr. 3-4 (41-42), pp.101-102, unde ne relatează următoarele: „Magazin bibliologic” este prima și cea mai importantă revistă de specialitate din Moldova ce promovează valorile biblioteconomice și culturale, ideile contemporane și colaborarea profesională în domeniu. Inițiatorul revistei a fost Alexe Rău: doctor, bibliolog, filosof, poet și eseist, dar mai înainte de toate bibliotecar, specialist în domeniul biblioteconomic, teoretician cu tentă filosofică. Primul număr al revistei *Magazin bibliologic* apare în anul 1991, fiind o publicație profesională adresată bibliotecilor, bibliotecarilor, precum și tuturor celor interesați de formare profesională. Ideea creării unei astfel de reviste la început părea imposibilă: anul 1991 – un an în care se părea că totul este distrus și destrămat, un deficit catastrofal de bani, dar vocea bibliotecarilor trebuia să se facă auzită. Și atunci apare primul număr al revistei cu titlul de *Ateneu*, mai târziu fiind redenumit în *Magazin bibliologic*. Revista era distribuită gratuit prin raioanele și orașele republicii în toate tipurile de biblioteci: naționale, publice, speciale și universitare. Revista apare trimestrial, până la o sută de pagini în 200 de exemplare fiind editată cu susținerea Bibliotecii Naționale. În toți anii de apariție revista *Magazin bibliologic* a fost și rămâne să fie un instrument de cunoaștere teoretică și instruire practică a bibliotecarilor. De la număr la

număr revista și-a extins jurnalul audienței. În anul 2002 a fost schimbat conceptul revistei: conținutul ei a devenit mai academic, fiind radical schimbate condițiile ei grafice. Impresionează aspectul estetic, designul. Fiecare număr este însoțit de ilustrații: ex-librisuri, picturi, grafică de carte din colecțiile lui Gheorghe Vrabie, Ion Severin, Eudochia Zavtur... Revista *Magazin bibliologic* este achiziționată în colecția Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alecă Russo” din Bălți din anul 1991 cu numărul 2, redactor șef Alexe Rău, colegiul redacțional: Ludmila Corghenci (redactor-șef adjunct), Elena Turuta (secretar responsabil), Gabriela Buruiană, Elena Coțescu, Ioana Lupu, Nina Melenciuc, Elena Sănduță, Maria Soltan. Revista a fost editată sub auspiciile Ministerului Culturii și Cultelor al Republicii Moldova și conține rubricile: *Monitor*, *Cofederația Culturală*, *Studii*, *Cercetări* ș.a. Autorii ediției fiind Ștefan Andronache directorul Bibliotecii municipale din Tecuci, jud. Galați; Gabriela Buruiană, redactor și machetator la Biblioteca Națională a Moldovei, Vera Ciobanu, șef sector, Ludmila Corghenci, dir. adj. de la aceeași Bibliotecă, Ion Madan, docent, șef catedră bibliografie a Universității de Stat din Moldova, Alexe Rău, șef serviciu bibliotecă, Ministerul Culturii și Cultelor al Republicii Moldova și alții. În numărul din anul 1992, debutează cu articolul din rubrica *Monitor* despre *Legea privind organizarea și funcționarea bibliotecilor din Republica Moldova* [8].

Din anul 2017, redactor-șef al revistei științifice și bibliopraxiologice „Magazin bibliologic” este doamna Ludmila Corghenci, șefa Centrului de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale

Informării din cadrul BNRM, doctor în domeniul bibliografiei, fost lector la Catedra de Bibliografie a Universității de Stat din Moldova, cu experiență și stagii profesionale: în Biblioteca Națională din Vilnius, Biblioteca Națională a României, Biblioteca Academi-

ei Române, un bun profesionist și plin de experiență în lumea bibliotecară, fondator al funcționării Clubului Bibliografilor din Moldova, elaborator al cadrului legal, strategic, de reglementare în domeniul de activitate bibliotecară, constituirea și dezvoltarea sistemului de formare profesională continuă a bibliotecarilor din Republica Moldova.

Un rol important în continuarea editării acestei reviste, actualmente este preluată de actualul director general al Bibliotecii Naționale, dna Elena Pintilei care menționează într-un interviu de la Moldpres: „Ne dorim să fim o platformă de prezentare a realizărilor și experiențelor, de promovare a imaginii Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, principala bibliotecă din țară, ea fiind de fapt și o expresie a identității naționale, platformă de coeziune și consolidare a activității bibliotecilor din Moldova. În al doilea rând, revista *Magazin bibliologic* încurajează relaționarea și socializarea bibliotecarilor din cadrul Sistemului Național de Biblioteci, reflectând unicitatea rețelelor/instituțiilor bibliotecare (publice naționale și teritoriale, din învățământ, specializate, centre de informare etc.) și optând pentru asigurarea unității naționale în domeniu. În al treilea rând, revista se adresează tuturor cititorilor, fiind un spațiu sigur și primitor”.

În lumea bibliotecară acest editorial este cel mai bun ghid de comunicare profesională, schimb de experiență, evaluare științifică în raportul realizărilor diferitor proiecte în domeniul biblioteconomic și bibliografic, care îi revine anume acestei reviste științifice și bibliopraxiologice „Magazin bibliologic”, care apare din anul 1991, unde a rotunjit trei decenii de activitate rodnică, editorii căreia sunt: Consiliul Biblioteconomic Național, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Societatea Științifică de Bibliofilie și Ex-Libris „Paul Mihail” din Moldova și directorul publicației fiind Elena Pintilei. În componența actuală a Colegiului de redacție sunt următoarele personalități: dr. hab. Gheorghe Postică, Chișinău; acad. Andrei Eșanu, Chișinău; acad. Mihai Cimpoi, Chișinău; acad. Valeriu Matei, Chișinău; Iurie Colesnic, scriitor, cercetător;

Vera Osoianu, dir. adjunct BNRM, Chișinău; dr. Hermina Anghelescu, profesor la Facultatea de Biblioteconomie și Știința Informării, Wayne State University, SUA; dr. Adolf Knoll, director pentru știință, cercetare și colaborare internațională, Biblioteca Națională a Republicii Cehe, Praga; Sorina Stanca, manager, Biblioteca Județeană „Octavian Goga”, Cluj-Napoca, președintele Asociației Naționale a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România; dr. hab. Nelly Țurcan, USM, Chișinău; dr. Mariana Harjevschi, BM „B.P.Hasdeu”, Chișinău; redactor-șef: Ludmila Corghenci; secretar de redacție: Tatiana Bahmuteanu; redactori: Raisa Plăieșu, Jana Badan, Tatiana Bahmuteanu, Ludmila Șimanschi; redactor artistic: Cristina Ceoinac; procesare computerizată: Diana Odobescu; clasificare / indexare: Aliona Muntean, Victoria Vasilica; traducere în engleză: Elina Bolgarina.

Aspectul editorial și poligrafic actual al revistei „Magazin bibliologic” al Bibliotecii Naționale este mai modern, mai atrăgător. Din anul 2005, coperta revistei apare în acelaș format A4, numai că deja color, iar conținutul din interior apare în negru-alb. Au fost momente când revista a fost tipărită integral color, nr.1-4, 2016, ediție specială sponsorizată de Servicii Informaționale Moderne pentru Îmbunătățirea Calității Studiilor / Modern Information Services For Improvement Study Quality, coordonată de Co-funded by the Tempus Programme of the European Union. De asemenea a crescut numărul de pagini al revistei, comparativ dacă în anul 1992 revista apărea cu 56 de pagini, apoi în anul 2021 apare cu

230 de pagini. Pe parcursul anilor au fost reînnoite multe rubrici: „Sub cupola Bibliotecii Naționale”, „Consolidarea Sistemului Național de Biblioteci”, „Oameni în profesie. Profesie prin oameni”, „Istории de succes. Eveni-

mente”, „Recenzii. Inforaft” și altele. Pe parcursul anilor în paginile revistei au apărut autori noi atât din Republica Moldova cât și din alte țări cu articole atât științifice, cât și metodologice în diferite domenii: biblioteconomiei, istoriei, bibliografiei, religiei, literaturii, picturii, limbii române, sistemelor informaționale moderne, informării documentare, despre Programul Novateca etc. O importanță deosebită o are oglindirea materialelor ale bibliotecarilor din bibliotecile naționale, universitare, publice, teritoriale, școlare, unde se descrie despre impactul, importanța, actualitatea lecturii, necesităților informaționale ale utilizatorilor, despre activitatea biblioteconomică, bibliografică, culturală ale bibliotecilor, aspectul de voluntariat în cadrul bibliotecilor, despre comunicarea profesională în aspecte ale formatului virtual, biblioterapie, bibliosofie etc. Pentru asigurarea conținutului revistei, procesării computerizate, prezentării grafice și aspectului poligrafic lucrează o echipă profesionistă: directorul publicației, redactor-șef, redactori, redactori artistici, pictori, machetatori, tipografi care depun toate eforturile cumune ca revista să apară la nivel înalt științific, calitativ, modern, să prezinte o promovare a imaginii Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, o valoare, o comunicare, o experiență, în lumea bibliotecară. Menționăm mesajul dnei Ludmila Corghenci, redactor-șef al revistei „Magazin bibliologic”, publicat în editorialul din nr.1-2, 2017: „Pentru asigurarea conținutului atractiv, echipa revistei va ține cont de principalele legi ale marketingului în socialmedia: ascultare (subiecte, dialoguri care adaugă valoare domeniului); concentrare (pe crearea unui brand favorabil bibliotecii și bibliotecarului); calitate; împărtășirea informațiilor (facilitatea accesului prin statutul de revistă cu Acces Deschis, deținerea-ISSN etc.); influență (analize de impact, feedbackuri); apreciere (construire de relații în contextul Sistemului Național de Biblioteci); accesibilitate și disponibilitate”. [5]

Revista „Magazin bibliologic” este înregistrată la Ministerul Justiției din Republica Moldova, fiecare număr de revistă este discutat și recomandat de Consiliul redacțional al BNRM și de asemenea este indexată în Registrul național al revistelor științifice

„Instrumentul Bibliometric Național”.

Istoricul acestei reviste prin publicații este legată de primele reforme în domeniul biblioteconomic după căderea totalitarismului, formând o nouă echipă de profesioniști: redactori, pictori, machetatori, operatori, unde se edita în cadrul Bibliotecii Naționale. Pe paginile revistei, răsfoind-o prin timp au fost publicate cele mai importante subiecte ale diferitor articole cu următoarele tematici: „Clasic și modern în managementul de bibliotecă: modelul cibernetic” de Alexe Rău; „La bibliographie national aujourd’hui, memoire nationale demaine: problèmes et propositions” de Barbara L. Bell; „Considerații privind activitatea bibliotecilor publice” de Ludmila Corghenci și Vera Osoianu; „Activitatea formativă a bibliotecii pentru copii între deziderat și realitate” – editoriale publicate în „Magazin bibliologic”, nr. 2, 1992; „Bibliotecile și civilizația umană” de

Mircea Regneală; (rev. „M.B.” nr. 1, 1993); „Cartea națională în procesul de învățământ din Moldova” de Elena Harconiță (rev. „M.B.” nr. 3-4, 1994); „Calea spre un management performant: instrumente ale leadershipului în

Biblioteca Publică din Helsinki” de Mariana Harjevschi; „Biblioteca și persoanele dezavantajate: rezultatele unui sondaj”, „IFLA – promotor al activității cu persoanele dezavantajate” de Lidia Kulikovski; „Artoterapia bibliotecilor” de Elena Vulpe – articole interesante publicate în rev. „Magazin bibliologic” nr.1, 2001; „Bazele de date pe domenii, rezultat al unui concept tridimensional: colaborare, coordonare și comunicare – c³” de Hermina Angheliescu; „Consortiul Eifl Direct – un mod de abordare a diseminării informației electronice” de Silvia Ghinculov, Natalia Cheradi; „Vechea / noua bibliotecă în condițiile vechi / noii globalizări” de Alexe Rău – articole de valoare publicate în „M.B.” nr. 3-4, 2004; „Uși către progresul profesional: proiecte de succes ale anului 2016” de Elena Pintilei și

Svetlana Barbei; „...Cred că cea mai mare contribuție a Programului Novateca este reorganizarea bibliotecilor și ajutorul în crearea serviciilor noi și atragerea noilor utilizatori” de Evan Tracz; „Nu poți avea succes în carieră, dacă nu ai personalitate și o echipă de buni profesioniști” de Maria Furdui; „Numai un loc însuflețit poate fi un loc frumos de muncă” de Aliona Tostogan; „Nocturna Bibliotecilor – modalitate de identificare și valorificare a creativității personalului: din experiența Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova” de Ludmila Corghenci – articole publicate în rev. „M.B.” nr.1-2, 2017; „Promovarea cărții și a lecturii: experiențe inteligente” de Victoria Vasilica; „M.B.” nr. 1-2, 2020; „Retrospectiva activității editoriale a BNRM” de Tatiana Bahmuteanu; „Tehnologii informaționale în activitatea bibliotecilor – imperativul supraviețuirii” de Veronica Borș; „Însuflețirea cuvântului în cărțile timpului prin darul dat de Dumnezeu (interview cu Protoiereul Mitrofor Octavian Moșin)” consemnare de Raisa Plăieșu; „Programul Național „LecturaCentral” 2020: bilanțuri, lecții și împliniri” de Vera Osoianu – articole publicate în rev. „M.B.” nr. 1-2, 2021; „Conferințele zonale online – 2021: integritate profesională și perspective în viitor” de Ecaterina Dmیتric și Natalia Ghimpu; „Biblioteca i volonterî – prostranstvo novih vozmojnosti” de Nadejda Tanova; „Academia de vară pentru bibliotecari – 2021” de Lilia Povestca; „Impactul pandemiei Covid-19 asupra activității Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova” de Lilia Cara; „În slujba patrimoniului cultural” de Veronica Coșovan – articole publicate în rev.„M.B.” nr. 3-4, 2021.

În ajunul jubileului de 190 de ani a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, revista științifică și bibliopraxiologică „Magazin bibliologic” va pregăti un număr special dedicat acestui jubileu important în istoria, activitatea și promovarea acestui mare Tem-

plu Național al Cărții – patrimoniu nesecat al valorilor naționale scrise. Rugăm autorii revistei noastre să ne scrie la această temă jubiliară, să ne împărtășească prin conținutul

articolelor impresiile, experiențele, succesele, bucuriile profesionale care au demarat prin timp.

Referințe bibliografice:

1. BIBLIOTECA Națională a Republicii Moldova. Magazin bibliologic. Site-ul BNRM. [citată 21 ianuarie 2022]. Disponibil: <http://bnrm.md/index.php/publicatii/bibliografii/15-publicatii/editii-periodice-de-specialitate/26-magazin-bibliologic>
2. BIBLIOTECA Națională oferă publicului online revista „Magazin bibliologic” 21.05.2020 Categorie: Cultură. [citată 7.02.2022]. Disponibil: <https://www.moldpres.md/news/2020/05/21/20004169>
3. CORGHENCI, Ludmila. Cuvânt către cititor. In: Ateneu, buletin metodic-bibliografic. 1991, fasc. 1, pp. 3-5
4. CORGHENCI, Ludmila: Omul din Templul Cărții și Științei: Monografie biobibliografică. Chișinău: BNRM, 2020 (Tipogr. „Primex-Com”). pp. 8-11 (Colecția „BiblioLeader”, ISBN 978-9975-3425-7-5)
5. CORGHENCI, Ludmila. Vrem o schimbare: o revistă cu cea mai mare influență asupra bibliotecarilor. In: Magazin bibliologic. 2017, nr.1-2, pp. 4-5 ISSN 1857-14-76
6. LEGE cu privire la biblioteci [nr.160 din 20.07.2017]. [citată 21 ianuarie 2022]. Disponibil: <http://www.mc.gov.md/ro/content/legea-cu-privire-la-biblioteci-aprobata-de-parlament>
7. OSOIANU, Vera. „Magazin bibliologic” și impactul său asupra comunității bibliotecare. In: Biblioteca. 2016, nr.8, pp.252-254. ISSN 1220-3386
8. STRATAN, Elena. Magazin bibliologic. In: Magazin bibliologic. 2005, nr. 3-4, pp. 178-179. ISSN 1857-1476
9. ȚURCANU, Nelly. Revistele biblioteconomice din Moldova ca mijloc de comunicare științifică. [citată 8.02.2022]. Disponibil: <http://bibliopolis.hasdeu.md/index.php?bpa=1772>.

BIBLIOTECA ȘI DECIDENȚII. CONEXIUNI ȘI RESPONSABILITĂȚI

**Elena PINTILEI,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova**

Rezumat: Autorul prezintă definiții ale politicii publice, modalitățile de monitorizare și evaluare a implementării, componentele „hard” (instituțională) și „soft” (atitudini și valori în administrația publică) ale acesteia. Concluziile și recomandările autorului se înscriu în contextul postevaluării bibliotecilor publice teritoriale.

Cuvinte-cheie: factori decidenți, politici publice, cadru legislativ și de reglementare.

Abstract: The author presents definitions of public policy, modalities to monitor and evaluate its implementation, the components – “hard” (institutional) and “soft” (attitudes and values in public administration) of it. The author provides conclusions and recommendations in the context of post-evaluation of territorial public libraries.

Keywords: decision makers, public policies, legislative and regulatory framework.

Peste tot în lume există administrații eficiente, rentabile și administrații ineficiente, falimentare. Succesul sau insuccesul lor a fost explicat de sociologi din mai multe perspective: accesul la resurse financiare, stilurile manageriale practicate, sistemele motivaționale, circulația informațiilor, tipurile de comunicare folosite, relațiile politice utilizate etc.

În ultimii ani, cercetările internaționale au arătat că administrațiile de succes folosesc instrumentele raționale ale managementului științific și le armonizează cu cele comunitare. Din această perspectivă, diferențele dintre instituțiile decidente, gradul de implicare în luarea deciziilor și aplicarea corectă a legislației în vigoare își găsesc explicația în diferențele dintre comunități. Politicile publice implementate de către instituțiile decidente au un impact profund asupra instituțiilor din subordine. Influența lor asupra organizării și desfășurării activității se resimte atât la nivel local, cât și național.

O întrebare care reiese din cele menționate mai sus ar fi: Ce este politica publică și cum se implementează ea de către factorii de de-

cizie? Definiția des întâlnită spune: „Politica publică este procesul prin care guvernele își transpun viziunea politică în programe și acțiuni, cu scopul de a produce schimbări în lumea reală”.

Politica publică este:

- sinonim cu termenul – „decizii”;
- deciziile de politici sunt luate de către „decidenți”;
- politicile publice constau din „mijloace și rezultate”;
- politicile publice reprezintă echivalentul schimbării în societate.

„Politicile publice” conțin un „set de măsuri concrete” din partea persoanelor cu drept de decizie și ele includ decizii cu privire la: resursele alocate și modul lor de distribuție (anual, pe termen lung); împuterniciri; cheltuieli; deplasări; programe și rapoarte; angajări; stări excepționale și altele.

Regula de aur este că scopurile și obiectivele decidenților reies din necesitățile societății, și nu din cele personale.

Monitorizarea și evaluarea implementării politicilor publice se efectuează prin raportare trimestrială, anuală etc. În funcție de necesitate, pentru activitatea operațională sunt întocmite rapoarte pri-

vind realizarea obiectivelor stabilite în planurile de activitate ale instituțiilor

Este necesar să cunoaștem că astăzi suntem într-un proces dinamic de modernizare a sistemului decizional, care are două componente: „hard”, sau instituțională, și „soft”, sau atitudini și valori în administrația publică.

Pașii întreprinși pe parcursul a 30 de ani în reformarea administrației publice din Republica Moldova, atât a celei centrale, cât și a celei locale, au vizat în principal componenta „hard”: s-au adoptat noi legi, s-au înființat noi structuri și departamente, s-au introdus noi programe de dezvoltare, preluând modelele occidentale de succes.

Componenta „soft”, care presupune adoptarea unor noi mentalități, unor seturi de valori, unor principii și norme, care să orienteze comportamentele în administrație, a fost de multe ori ignorată, considerându-se că oamenii vor reacționa favorabil la schimbările structurale și își vor modela atitudinile cu relativă ușurință. Viața ne demonstrează că componenta „soft” este net superioară celei „hard”. Aceasta se reflectă în mod deosebit în activitatea și relaționările instituțiilor infodocumentare din țară.

Decidenții instituțiilor infodocumentare sunt autoritățile publice fondatoare: centrale, departamentale și APL, care au capacitatea de a promova politicile publice, care se implică la selectarea și numirea managerilor, prin organizarea concursurilor în instituțiile din subordine, în implementarea și supravegherea realizării prevederilor legislației în vigoare. Autoritățile publice fondatoare susțin instituțiile din subordine, deținând și mecanisme de audit financiar intern.

Decidenții instituțiilor infodocumentare își fundamentează activitatea pe: Constituție, legile și hotărârile parlamentului, decretele președintelui Republicii Moldova, ordonanțele, hotărârile și dispozițiile guvernului și autorităților publice locale, tratatele internaționale din domeniu la care Republica Moldova este parte.

Dacă ne referim la activitatea bibliotecilor, constatăm că componenta „hard” este acoperită de: „Legea cu privire la biblioteci”, „Legea cu privire la salarizare”, „Legea cu privire la administrația publică locală”, „Codul educației” (pentru bibliotecile din învățământ); alte legi și hotărâri adiacente activității infodocumentare.

Putem concluziona că dispunem de un cadru legal în vigoare, cadru operațional funcțional. Însă evaluarea bibliotecilor publice teritoriale în anul 2021 a accentuat nerespectarea unor prevederi legislative și de reglementare, fapt ce se reflectă asupra salarizării, statutului social și profesional al bibliotecarului, poziționării bibliotecii în comunitate. Atitudinea societății și comunităților este diferită, în unele localități departe de cum ne-am fi dorit. Suntem în căutare de soluții la aceste probleme.

Este importantă în acest sens atitudinea și prioritățile bibliotecii/bibliotecarului. Credem că doar prin munca asiduă, implementarea tehnologiilor informaționale în activitatea instituțiilor infodocumentare, identificarea necesităților informaționale ale membrilor comunității și adaptarea continuă la realități, utilizarea mecanismelor de advocacy poate fi schimbată mentalitatea comunităților.

Considerăm că, în relațiile bibliotecilor cu factorii de decizie, este important de a ține cont de:

- promovarea politicilor privind susținerea formării profesionale de bază și continue a specialiștilor în domeniul biblioteconomiei și științelor informării;
- susținerea îmbunătățirii constante a cadrului legislativ, instituțional și de finanțare a domeniului, asigurând condițiile favorabile de activitate și de protejare a patrimoniului național scris;
- promovarea și implementarea formelor și metodelor inovatoare de activitate a bibliotecilor;
- bibliotecile cu statut de centru biblioteconomic vor încuraja parteneriatul central-local, interinstituțional și colaborarea administrativă;
- asigurarea în continuare a rolului de „puncte de acces informațional” pentru comunitatea servită, inclusiv pentru organele administrației centrale și locale;
- încurajarea respectării și promovării drepturilor culturale fundamentale (acces la informație, educație, cultură și participare la viața culturală a comunității);
- promovarea diversității și protejarea identității culturale în comunitățile servite;
- promovarea și recunoașterea contribuției culturii la coeziunea și incluziunea socială în comunitate;
- încurajarea susținerii de către decidenți a programelor naționale și locale de promovare a cărții și lecturii.

CONSOLIDAREA RELAȚIILOR CU COMUNITATEA PROFESIONALĂ INTERNAȚIONALĂ

Vera OSOIANU,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova

Rezumat: *Articolul reflectă căile și etapele principale de apropiere a domeniului biblioteconomie și știința informării de practicile și experiențele de calitate promovate la nivel internațional după declararea independenței Republicii Moldova în anul 1991. Sunt menționate, de asemenea, unele proiecte, unii specialiști, diferite organizații finanțatoare care au contribuit la acest proces.*

Cuvinte-cheie: *sistem național de biblioteci, centru biblioteconomic național, formarea profesională a personalului, model strategic, proiecte de finanțare.*

Abstract: *The article reflects the main ways and stages of approaching of quality practices and experiences, promoted internationally, in the field of librarianship and the science of information, after the Declaration of Independence of the Republic of Moldova in 1991. It also mentions some projects, specialists, funding organizations that contributed to this process.*

Keywords: *National Library System, National Library Center, staff training, Strategic Model, Financing projects.*

Până la declararea independenței Republicii Moldova la 27 august 1991 și începutul edificării biblioteconomiei naționale, activitatea bibliotecilor reflecta realitatea unui spațiu închis, dirijat metodologic dintr-un singur centru. Documentele de reglementare originale erau, ca regulă, în limba rusă și reflectau ideologia sovietică. În cel mai bun caz, acestea erau doar traduse în limba băștinașilor, fără a se interveni prea mult în conținut. Așa se face că, în anul 1991, când biblioteca noastră deja îmbrăcase mantia de bibliotecă națională, fondul de publicații în limba de stat (formularea din sinteza statistică) era de aproximativ 5,4%, iar media din bibliotecile publice constituia aproximativ 32,8%. În același timp, procentul de publicații în limbile minorităților naționale era de 80,7%

în Biblioteca Națională și 67,4% în bibliotecile publice. Statisticile prezentau, de asemenea, colecțiile în limbi străine, care constituiau 6,7% în Biblioteca Națională și 0,8% în bibliotecile publice.

Profesioniștii domeniului, care în mare parte făcuseră studii în limba rusă, foloseau o terminologie într-o limbă stâlcită ce se înțelegea cu greu. Anii din preajma independenței erau anii când majoritatea moldovenilor cu greu mai deosebeau cuvintele din limba rusă de cele din limba română („moldovenească”).

Experiențele și practicile biblioteconomice veneau și acestea dintr-un singur spațiu. Nu în zadar, toate documentele elaborate în primii ani de independență erau orientate spre alinierea la metodologiile și practicile promovate la nivel internațional.

Deja în modelul strategic al sistemului național de biblioteci, elaborat și aprobat în anul 1991, anul declarării independenței, scopul principal era „efectuarea unei reforme de fond și structură a activității bibliotecare în republică, îndreptată spre asigurarea creșterii rolului bibliotecilor în renașterea națională, în familiarizarea oamenilor muncii cu valorile de cultură și civilizație”.

Conform aceluiași document, instruirea și reciclarea cadrelor de bibliotecă avea drept scop strategic „pregătirea unor specialiști de ținută europeană, care, pe lângă cunoștințele și deprinderile de specialitate, ar cunoaște la perfecție patrimoniul național, valorile culturii și civilizației universale, două limbi de circulație internațională, bazele automatizării și computerizării proceselor bibliotecare și informaționale”.

Obiectivul „alinierii bibliotecilor din Republica Moldova la metodologiile și tehnicile biblioteconomice moderne promovate pe plan internațional” îl regăsim și în Ordinul nr. 215, din 08.10.1991, al Ministerului Culturii și Cultelor al Republicii Moldova „Despre revenirea la clasificarea zecimală universală a publicațiilor intrate în biblioteci, dar și în multe alte documente de reglementare a activității bibliotecilor.

În aceste condiții, cunoașterea experienței avansate și a inovațiilor din alte țări, a practicilor de calitate promovate la nivel internațional avea loc prin studierea literaturii de specialitate, îngreunată de slaba cunoaștere de către bibliotecari a limbilor de circulație internațională; vizitarea bibliotecilor din alte țări, îngreunată de lipsa finanțelor necesare pentru deplasări și invitarea specialiștilor de renume la diverse activități organizate de Biblioteca Națională.

Cele mai importante proiecte vizând apropierea de biblioteconomia internațională și europeană au fost realizate cu susținerea și în parteneriat cu Fundația Soros-Moldova, Ambasada SUA în Moldova, Alianța Franceză din Moldova, Centrul de Informare al Consiliului Europei din Moldova, Ambasada Germaniei în Republica Moldova, Ambasada Japoniei în Republica Moldova, Agenția Elvețiană

de Dezvoltare etc. Parteneriatele cu aceste structuri au stat la baza familiarizării bibliotecarilor moldoveni cu experiența avansată în domeniul biblioteconomic al altor state, au înlesnit invitarea în Republica Moldova a unor profesioniști de forță din mai multe țări. În consecință, bibliotecarii moldoveni au cunoscut personalități cu renume în domeniu, participanți la diverse activități de instruire, organizate în Chișinău, Bălți, Cahul, Hâncești, Orhei, Ungheni etc.

Primul mare proiect realizat de Biblioteca Națională, care a vizat apropierea/familiarizarea bibliotecarilor din Moldova cu experiența bibliotecilor americane a fost organizat cu sprijinul financiar al Fundației Soros-Moldova, Ambasadei Statelor Unite ale Americii în Moldova și Asociației Bibliotecarilor Americani. David Case, specialist de la Biblioteca Universității Ohio (SUA), a susținut pe parcursul a patru luni un curs de management pentru bibliotecari. În calitate de formabili au fost implicați bibliotecari din toate tipurile de biblioteci din Republica Moldova. La ediția Simpozionului Anul Bibliologic 1997, care a avut loc în zilele de 4-5 martie 1998, David Case a prezentat o sinteză a acestui curs „Zece principii ale bibliotecilor americane”.

Următorul specialist din SUA care a vizitat BNRM a fost Robert R. Newlen, directorul Bibliotecii de Drept din cadrul Bibliotecii Congresului, care a prezentat un discurs despre experiența bibliotecilor din SUA la Simpozionul „Anul Bibliologic 2000”, ce a avut loc la 1-2 martie 2001.

În anii următori, BNRM primește în vizită mai mulți specialiști din domeniul biblioteconomie și știința informării, care au fost susținuți de Programul „International Speakers” al Departamentului de Stat al SUA:

- Hermina Anghelescu, profesor la Universitatea de Stat din Wayne, SUA, a familiarizat bibliotecarii moldoveni cu serviciile de referință specifice bibliotecilor americane; ulterior, dna Anghelescu a revenit în Republica Moldova în diverse proiecte (**decembrie 2001**). La Seminarul Național 2001, din 19 decembrie, doamna Anghelescu a vorbit despre „Bibliotecă și comunitate: aspecte teoretice și practice

ale modelului biblioteconomic american, accentuând aspectele ce țin de: servicii oferite de biblioteci în întâmpinarea nevoilor informaționale ale diverselor categorii de utilizatori (cu un accent deosebit pe serviciile de referință); folosirea în comun a serviciilor în cadrul programelor de cooperare interbibliotecară; automatizarea serviciilor de bibliotecă; resurse în format tipărit și electronic; marketing de bibliotecă;

▪ Judy Field, profesor la Universitatea de Stat din Wayne, SUA, și Liviu Dediu, directorul adjunct al Bibliotecii Județene Galați, România, au inițiat bibliotecarii moldoveni în specificul referințelor virtuale (**august 2002**);

▪ Bernard Margolis, directorul Bibliotecii Publice Boston, a susținut Conferința „Dirijarea schimbărilor în bibliotecă”, în cadrul Simpozionului Științific „Anul Bibliologic 2002”, la care au participat managerii bibliotecilor publice, universitare, specializate etc. din Republica Moldova (**martie 2003**);

▪ Grant Harris, specialist de referință la Biblioteca Congresului SUA, împreună cu care am organizat trainingul „Servicii moderne pentru utilizatori” (**octombrie 2003**) pentru bibliotecarii din Chișinău, Bălți și Comrat.

Despre bibliotecile din Franța bibliotecarii moldoveni au cunoscut mai multe de la invitatul Bibliotecii Naționale Bernard Barbereau, de la Alianța Franceză din Moldova, participant la Seminarul Național „Bibliotecile și Memoria Lumii”, care a avut loc la Biblioteca Națională în zilele de 18-19 decembrie 1996. Ulterior, în anul 2000, Biblioteca Națională a primit-o în vizită pe doamna Elisabeth Freyre, șefa Departamentului relații internaționale de la Biblioteca Națională a Franței (BNF). Și acest proiect a fost finanțat de Alianța Franceză din Moldova. În anul 1998, oaspetele BNRM a fost doamna Martine Blanc-Montmayeur, directoarea Bibliotecii Publice de Informare (BPI) din Paris, care, în cadrul Clubului Biblioteconomiștilor, a vorbit despre: organizarea bibliotecilor din Franța, informatizarea și serviciile de cercetări informatice, profesia de bibliotecar în Franța. Următorul pas în cunoașterea bi-

blioteconomiei franceze a fost vizita doamnei Barbara Kotalska, de la Biblioteca Națională a Franței, care a susținut un seminar pentru specialiștii antrenați în catalogare și indexare din bibliotecile mari, în special din cele participante la Proiectul SIBIMOL (**noiembrie 2004**).

De menționat aici că, din experiența bibliotecarilor din Franța, în special a celor de la Biblioteca Națională a Franței, au fost preluate mai multe idei, cum ar fi structura BNRM în bază de departamente la fel ca la BNF, idei ce țin de depozitul legal, indexarea publicațiilor, memoria culturală etc.

Nu vom vorbi aici despre nenumărații invitați și oaspeți din România, împreună cu care am escaladat culmile biblioteconomiei occidentale. Colegii noștri de peste Prut au fost aici, alături de noi, la vârfuri (Ministerul Culturii, Biblioteca Națională a României, cea mai mare parte din Bibliotecile Județene, ANBPR, ABIR) chiar din anul 1991, începând cu inaugurarea Bibliotecii „Transilvania” și sunt alături de noi în continuare.

Pentru a fi la curent cu experiența bibliotecilor lumii și a-și dezvolta sau actualiza competențele profesionale, specialiștii din diferite secții din cadrul BNRM au participat la diverse concursuri și au câștigat mai multe proiecte profesionale, susținute financiar de Fundația Soros-Moldova, Ambasada SUA în Moldova, Alianța Franceză din Moldova, Fundația Conferința Bibliotecilor Naționale Europene, Agenția Japoneză pentru Cooperare Internațională etc. Granturile obținute au permis participarea la diverse întruniri internaționale în domeniu, unde au studiat experiența avansată a mai multor țări, propunând spre implementare idei care au contribuit la schimbarea și modernizarea activității bibliotecilor din Republica Moldova.

Când străinătatea a devenit mai prietenoasă cu cetățenii Republicii Moldova și, respectiv, cu reprezentanții domeniului biblioteconomic și aceștia au început, prin diverse granturi și finanțări să aibă acces la diferite reuniuni profesionale internaționale, stagii de documentare etc., am înțeles personal că ori te aliniezi mișcării și aduni cât mai multe cunoștințe, utilizând orice oportunitate.

tunitate, ori te dai într-o parte, lăsând locul din față colegilor care au făcut din dezvoltarea profesională un scop bine definit. Din păcate, Biblioteca Națională n-a putut să-și permită în acea perioadă delegarea specialiștilor după hotare din cauza resurselor limitate.

Așa a început lupta pentru granturi și diverse oportunități de actualizare a cunoștințelor atât pentru dezvoltarea instituției, cât și pentru dezvoltarea profesională personală. Datorită acestora, am reușit să particip la următoarele reuniuni profesionale:

- **1996** seminarul cu tema „Managementul ONG sau simplu despre complicat” (4-6 septembrie 1996, Chișinău). Counterpart Foundation, Inc. Bielorusia, Moldova, Ucraina

- **1998** cursul de 3 seminare „Formarea Formatorilor”, organizat de către Fundația Soros-Moldova, în cadrul programului de sprijin al bibliotecilor în colaborare cu Rețeaua Programelor de Biblioteci OSI Budapesta și Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova (mai-iunie 1998, Chișinău, Fundația Soros-Moldova)

- **2001** conferința „Libraries and librarians: making an difference in the Knowledge Age”/ the 67th IFLA Council and General Conference (16-21 august 2001, Boston, USA)

- **2002** the NELA Annual Conference (20-22 octombrie, 2002, Sturbridge, Massachusetts)

- **2002** FSA Contemporary Issues Fellowship Program (august – decembrie 2002)

- **2003** PULMAN-XT Training Workshop (5-10 aprilie 2003, Helsinki, Finlanda)

- **2003** Seminarul Internațional „Acces Deschis (Open Access): explorarea comunității științifice”, susținut de eIFL-net, programul eIFL-OA (Open Access)

Referințe bibliografice:

1. OSOIANU, Vera. Cronica Simpozionului Științific „Anul Bibliologic”. In: Osoianu, Vera. Biblioteca în căutarea identității. Chișinău, 2013, pp. 213-214. ISBN 978-9975-62-340-7.
2. SIMPOZIONUL Științific „Anul Bibliologic” – 25 de ani: colaborare, dezvoltare, impact. Chișinău: BNRM, 2016. 70 p. ISBN 978-9975-9696-6-6.
3. VERA Osoianu și biblioteca din oglinda unui destin: Monografie biobibliografică. Chișinău: BNRM, 2021. 384 p. ISBN 978-9975-3425-7-5.

(23-24 iunie 2008, Chișinău, ASEM)

- **2009** cursul „Biblioteca publică și Web 2.0”, susținut de Judith F. Field, profesor, Facultatea de Biblioteconomie și Știința Informării, Wayne State University, Detroit, Michigan, SUA, Jeri Oltman, director, Perquimans County Library, Hertford, Carolina de Nord, dr. Hermina G. B. Angheliescu, profesor, Facultatea de Biblioteconomie și Știința Informării, Wayne State University, Detroit, Michigan, dr. Robert P. Holley, profesor, Facultatea de Biblioteconomie și Știința Informării, Wayne State University, Detroit, Michigan, Dan Matei, director, CIMEC București, dr. Teodor Ardelean, director, Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, Baia Mare (8-12 iunie 2009, Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, Baia Mare, Centrul de pregătire profesională în cultură).

În articol este reflectată doar o mică parte din eforturile instituționale și personale, care, pe parcursul anilor, au fost investite în cunoaștere, la nivel de BNRM și la nivel personal, în acest caz concret. Dar toate împreună: studierea literaturii de specialitate, invitarea specialiștilor calificați de după hotare, vizitarea unor biblioteci din alte țări și participarea la diverse întruniri internaționale au permis să ținem profesia și bibliotecarii la curent cu mișcarea de idei în domeniu, să ne integrăm proceselor și lumii bibliotecare internaționale. Toate acestea au influențat dezvoltarea biblioteconomiei naționale și au permis acumularea și diseminarea cunoștințelor și a experienței avansate înregistrate de biblioteconomia internațională, dar și cunoașterea noastră în lumea bibliotecară.

Aceste experiențe continuă și în prezent, constituind principalul motor de integrare în biblioteconomia europeană și mondială. Acum suntem conștienți mai mult decât oricând că aceasta este calea de urmat.

IDEI DE REDRESARE POSTEVALUARE: PRIVIND BIBLIOTECILE PUBLICE TERITORIALE

Ludmila CORGHENCI,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova

Rezumat: *Autorul (membru al Comisiei Naționale de Evaluare a Bibliotecilor Publice Teritoriale) prezintă rezultatele evaluării bibliotecilor publice teritoriale, acestea fiind reflectate prin intermediul indicatorilor statistici, dovezilor acumulate în procesul analizei dosarelor și vizitelor de documentare.*

Cuvinte-cheie: *biblioteci publice teritoriale, evaluare.*

Abstract: *The author, member of the National Evaluation Commission, presents the results of the evaluation of the territorial public libraries. These being reflected via statistical indicators, evidence accumulated in the act of file analysis and documentation visits.*

Keywords: *territorial public libraries, evaluation.*

Anul Biblioteconomic 2021 și-a pus Amprenta în istoria biblioteconomi- ei naționale drept an al evaluării bibliotecilor publice teritoriale (BPT) și a instituțiilor naționale. „Legea cu privire la biblioteci” (nr. 160, din 20 iulie 2017), urmărind scopul de a consolida rolul bibliotecii în societatea modernă prin dezvoltarea acesteia ca un serviciu public de asigurare a accesului la lectură și de dezvoltare a interesului pentru informare, învățare, educație și cercetare, activități culturale, precum și prin sporirea capacităților de implicare a bibliotecii în transferul de cunoștințe și în formarea liberă a opiniilor, prevede obligativitatea evaluării acesteia o dată la 5 ani [1, art. 13].

„Regulamentul privind evaluarea bibliotecilor publice” (aprobat prin Hotărârea nr. 747, din 7 octombrie 2020, a Guvernului Republicii Moldova) stabilește criteriile minime aplicate la evaluarea bibliotecilor publice, modul de organizare și desfășurare a procedurii de evaluare a bibliotecilor publice, precum și categoriile atribuite bibliotecilor în urma evaluării [4, punctul 1]. Prevederile documentului stabilesc un cadru normativ unitar pentru realizarea procedurii de evaluare a bibliotecilor publice, identifică ansamblul de cerințe minime obligatorii pentru organizarea și funcționarea op-

timă a bibliotecilor publice și stimulează/motivează personalul bibliotecilor publice de a spori performanțele instituționale [4, punctul 2].

Astfel, în anul 2021 au fost evaluate bibliotecile publice teritoriale, bibliotecile naționale și alte instituții de nivel național (conform prevederilor ordinelor nr. 1467, din 31 decembrie 2020, nr. 192 și nr. 193, din 25 februarie 2021, ale Ministerului Culturii al Republicii Moldova – denumirea actuală a ministerului). Este important să accentuăm că orarul evaluării bibliotecilor a fost stabilit în concordanță cu doleanțele și solicitările organelor administrației publice locale, ale centrelor biblioteconomice teritoriale. Prima rețea de biblioteci publice teritoriale evaluate a fost cea din raionul Briceni, menționând caracterul experimental, de testare a prevederilor regulamentare ale procesului. Este primul raion din Republica Moldova, în care au fost evaluate toate bibliotecile publice teritoriale (în total 32).

În continuare, ne vom referi la evaluarea bibliotecilor publice teritoriale, aceste reflecții fiind o urmare a implicării subsemnatei în calitate de membru al Comisiei Republicane de Evaluare a BPT – analiza dosarelor prezentate, vizitelor de documentare efectuate în teritoriu, discuțiilor

cu bibliotecarii, reprezentanții centrelor biblioteconomice teritoriale, ai organelor

administrației publice locale, utilizatorii bibliotecilor și membrii comunităților.

Tabelul nr. 1. Datele statistice privind evaluarea bibliotecilor publice teritoriale (2021)

Nr. biblioteci	Nr. bibl. neevaluate	Nr. biblioteci vizitate	Categoria super.	Categoria I-a	Categoria a II-a	Categoria a III-a	Categoria a IV-a
1 094	117	180	7	22	49	321	695

Conform datelor statisticii oficiale, în Republica Moldova funcționează 1 317 biblioteci publice teritoriale [2], dintre acestea fiind evaluate 1 094. Discrepanța dintre aceste cifre a apărut din cauză că evaluarea unei BPT a inclus și evaluarea filialei pentru copii aflată în subordinea acesteia (BPT + filiala copii=1 bibliotecă evaluată). La fel, tabelul de mai sus reflectă și numărul de biblioteci care nu au fost evaluate – 117, în medie 4-5 biblioteci per rețea. Cel mai mare număr de biblioteci neevaluate sunt din raioanele Florești (13 biblioteci) și Cimișlia (12 biblioteci). Motivele neevaluării lor sunt următoarele: lipsa de angajați, concediile de lungă durată ale personalului, chiar decesele din rândul lor etc. Cel mai mic punctaj acumulat în procesul de evaluare a fost 70-92.

Evaluarea a relevat și exemple de urmat: 7 biblioteci au acumulat punctajul corespunzător calificativului excelent – de la 401 la 480; 7 rețele de biblioteci au implicat în evaluare toate bibliotecile din rețea: Bălți, Briceni, Basarabeasca, Cantemir, Hâncești, Leova, Ungheni.

Evaluarea BPT ne permite să specificăm următoarele:

- accentul a fost pus pe calitate, pe serviciile/produsele oferite de către bibliotecă, pe indicatorii de performanță/relaționali, și nu pe date statistice! Indiferent de tipul bibliotecii, volumul colecțiilor, numărul de personal și de utilizatori, au fost atribuite categorii pentru calitatea activității și reflectarea convingătoare a acestei activități prin intermediul dosarului. Astfel, 7 biblioteci publice teritoriale au obținut în urma evaluării calificativul „excelent”, 22 – calificativul „foarte bine”, 49 – calificativul „bine”;

- evaluarea a contribuit la creșterea respectului față de bibliotecă în comunitate,

în relațiile cu fondatorii, colegii din alte instituții de cultură (de exemplu, cămine culturale) – ca dovadă servesc opiniile pronunțate oral de către șefii de cămine culturale, metodiști etc.;

- dosarele prezentate oferă posibilități/platforme concrete, clare (indicatori de performanță, dovezi colectate etc.) de analiză comparată a bibliotecilor, bibliotecilor-centre biblioteconomice, a bibliotecilor orașenești, comunale, sătești;

- s-a amplificat potențialul creativ al personalului din biblioteci;

- evaluarea a accentuat și a crescut importanța muncii de echipă, competența care se regăsește ca cerință profesională pentru fiecare angajat al bibliotecilor. Ne referim la conjugarea eforturilor centrelor biblioteconomice, ale responsabililor pentru rețelele de biblioteci din administrațiile publice locale, ale șefilor secțiilor/direcțiilor specializate din administrația publică locală, ale tuturor bibliotecarilor implicați în proces. Acolo unde au funcționat astfel de echipe, a avut loc o evaluare inteligentă, de succes; unde nu au existat relații de echipă, au fost reliefate probleme, insatisfacții;

- au fost demonstrate abilități de analiză și sinteză a bibliotecarilor responsabili pentru pregătirea/prezentarea dosarelor de evaluare, fapt ce oferă suport pentru identificarea problemelor/sectoarelor care implică intervenții de caracter metodologic, educațional, practic la nivel național și de rețea.

Fiind prima experiență de evaluare a bibliotecilor conform prevederilor reglementare, este important să ne referim la organizarea acesteia. Menționăm în acest sens: centrele biblioteconomice teritoriale, organele administrației publice locale (fondatorii bibliotecilor), Biblioteca Națională a

Republicii Moldova, Ministerul Culturii al Republicii Moldova. Ne referim la prezentarea în termen a dosarelor pe rețea (conform graficului stabilit de către Ministerul Culturii al Republicii Moldova), disponibilitatea membrilor Comisiei de Evaluare (aceștia având responsabilități la locul de muncă de bază), asigurarea cu transport pentru vizitele în teritoriu etc.

La capitolul conținutul dosarelor de evaluare, situația este alta, mai problematică. În perioada 2-24 martie 2021, Biblioteca Națională a Republicii Moldova a organizat un ciclu de consultații (11 în total), pe platforma Google Meet. La acestea au participat câte 4-5 persoane din partea fiecărei rețele (cu responsabilități în organizarea procesului: reprezentanți ai centrelor biblioteconomice teritoriale, administrației publice locale – responsabili din direcțiile/sectiile cultură și educație), câte trei raioane pentru fiecare consultație. În cadrul consultațiilor au fost abordate de pe poziții practice subiectele: termen și modul de prezentare a dosarelor de evaluare, structura acestora, prezentarea dovezilor, identificarea indicatorilor de performanță și statistici, utilizarea prevederilor „Ghidului practic pentru aplicarea Regulamentului privind evaluarea bibliotecilor publice” (autor Tatiana Coșeri).

Centrele biblioteconomice teritoriale au avut în procesul de evaluare o dublă sarcină – să prezinte prestigios și convingător biblioteca-centru biblioteconomic, dar și rețeaua pe care o dirijează metodologic.

Concluzii, recomandări:

- intervenții profesionale din partea centrelor biblioteconomice teritoriale, personalului din biblioteci, administrației publice locale în scopul asigurării funcționării în teritoriu a unor prevederi legislative și reglementare. De exemplu:

- ✓ prevederile articolului 18 din „Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a bibliotecii publice” (aprobat prin Ordinul nr. 186, din 26.02.2019, al ministrului educației, culturii și cercetării) stipulează că conducerea bibliotecii este exercitată de directorul bibliotecii, fiind detaliate și atribuțiile acestuia. Această prevedere se

referă la fiecare bibliotecă, indiferent de tipul ei, numărul de personal, mărimea colecției etc.;

- ✓ este necesar de a centra eforturile pentru aplicarea prevederilor articolului 40, alineatul 3 (privind alocarea anuală de către administrația publică a mijloacelor financiare pentru procurarea minimum a 50 de titluri de documente la 1 000 de locuitori), din „Legea cu privire la biblioteci” (nr. 160, din 20 iulie 2017);

- ✓ articolul 38 din „Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a bibliotecii publice” (aprobat prin Ordinul nr. 186, din 26.02.2019, al ministrului educației, culturii și cercetării) prevede structura organizatorică tip a bibliotecii publice, care include cel puțin următoarele subdiviziuni: relații cu publicul, care asigură prestarea serviciilor; marketing și impact, responsabilă de evaluarea necesităților membrilor comunității, promovarea serviciilor și activităților de bibliotecă, stabilirea parteneriatelor, atragerea resurselor suplimentare; activitate metodologică – pentru bibliotecile cu statut de centru biblioteconomic, centru de formare profesională; dezvoltarea colecțiilor; subdiviziunea administrativă. Biblioteca de nivel local, care nu are suficiente capacități materiale, financiare sau de personal, poate compensa subdiviziunile indicate prin plasarea/delegarea atribuțiilor acestora în competența angajaților bibliotecii, prin reflectarea lor în fișa postului [3]. Totuși, atunci când sunt aprobate organigramele bibliotecilor orașenești, raionale sau fișele posturilor personalului din biblioteci, nu se ține cont de aceste prevederi;

- BPT trebuie să devină mai flexibile, mai atractive, mai implicate în viața comunitară, să se schimbe reieșind din necesitățile utilizatorilor, membrilor comunităților (este vorba despre un program flexibil de funcționare în timpul săptămânii (un număr mare de biblioteci publice teritoriale nu funcționează în zilele de sâmbătă și duminică), utilizarea rațională, dar și creșterea atractivității spațiilor, aranjării acestora; amplasării raionale a colecțiilor prin evidențierea componentelor noi, actuale);

- evaluarea a reliefat problema calității,

dar și a asigurării cantitative a personalului din bibliotecile publice teritoriale – există angajați cu studii medii generale, liceale, predomină personalul cu studii în alte domenii; Recomandarea noastră ține de augmentarea implicării centrelor biblioteconomice teritoriale prin oferte de cursuri modulare în biblioteconomie și științe ale informării; elaborare de curriculum – preluând experiența Bibliotecii Publice Raionale „Julian Filip” din Drochia; motivarea și orientarea personalului spre recalificare, formare profesională de bază (licență, masterat).

Ce avem de realizat?

Evident, fiecare centru biblioteconomic teritorial va analiza rezultatele evaluării, îndemnând la îmbunătățiri și realizări profesionale personalul de specialitate.

Evaluarea a evidențiat necesitatea de revizuire/modificare a „Regulamentului privind evaluarea bibliotecilor publice”: ana-

liza și omiterea unor prevederi din fișele/formularele de evaluare, diversificarea cuantificărilor indicatorilor, reflectarea numărului de punctaj-limită acumulat pentru fiecare domeniu (de exemplu, cel mai mare punctaj acumulat ține de domeniul A și F, mai puține puncte fiind acumulate de către BPT la domeniul Resurse informaționale, Servicii de bibliotecă, Formare continuă etc.), accentuarea importanței acumulării punctajului de către centrele biblioteconomice pentru indicatorii domeniilor Cercetare, Formare profesională etc.

Consiliul Biblioteconomic Național va lansa către comunitatea profesională propunerea de a iniția și de a promova sugestii de îmbunătățire a „Regulamentului”, astfel ca următoarea evaluare să aibă loc mai eficient.

Mulțumiri și felicitări bibliotecilor care au parcurs procesul, persoanelor care au pregătit dosarele de evaluare, fondatorilor bibliotecilor, membrilor Comisiei de Evaluare!

Referințe bibliografice:

1. LEGEA cu privire la biblioteci nr. 160, din 20 iulie 2017. [citată la 19 ianuarie 2022]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120694&lang=ro
2. RAPORT statistic centralizator privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci în anul 2020. [citată 19 ianuarie 2021]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/profesional/statistica/statistica-de-biblioteca>
3. REGULAMENT-cadru de organizare și funcționare a bibliotecii publice. Aprobat prin Ordinul nr. 186, din 26.02.2019, al ministrului educației, culturii și cercetării. [citată la 21 ianuarie 2022]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=114175&lang=ro
4. REGULAMENT privind evaluarea bibliotecilor publice: aprobat prin Hotărârea nr. 747, din 7 octombrie 2020, a Guvernului Republicii Moldova. [citată la 19 ianuarie 2022]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=123623&lang=ro

CENTRUL DE COORDONARE BIBLIOGRAFICĂ AL SISTEMULUI INTEGRAT AL BIBLIOTECILOR INFORMATIZATE DIN MOLDOVA: CONSTRUIM VIITORUL ÎMPREUNĂ

Liliana CLIMA,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova

Rezumat: *Articolul reflectă prioritățile activității Centrului de Coordonare Bibliografică al Sistemului Integrat al Bibliotecilor Informatizate din Moldova (SIBIMOL) din cadrul BNRM, partenerilor acestuia pe parcursul anului 2021. Sunt prezentate date statistice relevante, propuneri și recomandări pentru înlăturarea impedimentelor existente în cadrul procesului de integrare în Catalogul Național Colectiv Partajat.*

Cuvinte-cheie: *Sistemul Integrat al Bibliotecilor Informatizate din Moldova, Catalogul Național Colectiv Partajat, coordonare bibliografică.*

Abstract: *The article reflects the priorities in activity of the Bibliographic Coordination Center of the Integrated System of Computerized Libraries of Moldova (SIBIMOL) within the NLRM, and its partnership during the year 2021. Relevant statistics as well as proposals and recommendations for removing existing impediments in the process of the integration into the Shared National Collective Catalog are presented.*

Keywords: *Integrated System of Computerized Libraries in Moldova, Shared National Collective Catalog, bibliographic coordination.*

Centrul de Coordonare Bibliografică al Sistemului Integrat al Bibliotecilor Informatizate din Moldova (SIBIMOL) a reușit să facă față provocărilor tehnice, precum și celor de caracter sanitar-epidemiologic, contribuind pe parcursul anului 2021 la diminuarea efectelor crizei, la realizarea obiectivelor anului de referință. La finele anului 2021 baza de date SIBIMOL conținea 711.142 înregistrări bibliografice, constituind o creștere cu 31.301 de înregistrări în raport cu anul precedent.

Comunitatea bibliotecilor-partenere SIBIMOL include actualmente 36 de biblioteci publice din țară, preponderent biblioteci publice teritoriale. Dar putem menționa că la SIBIMOL aderă și alte tipuri

de biblioteci. Astfel, în anul 2021 membru al comunității SIBIMOL a devenit Biblioteca Centrului de Excelență în Economie și Finanțe.

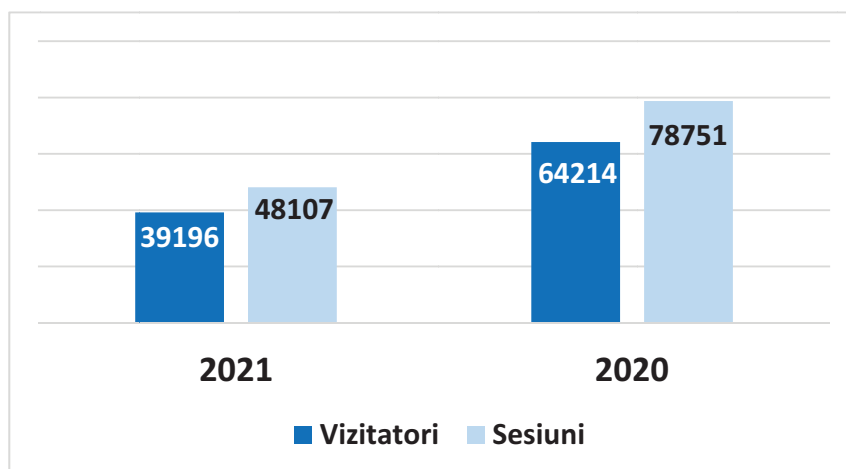
În continuare vom prezenta indicatorii statistici, relevanți activității Centrului de Coordonare Bibliografică al Sistemului Integrat al Bibliotecilor Informatizate din Moldova în anul de referință.

Astfel, pe parcursul perioadei menționate SIBIMOL OPAC a fost consultat de 39 196 utilizatori virtuali, în timp de a 48107 sesiuni, prin 117 425 de afișări, ceea ce reflectă interesul și impactul bazei de date bibliografice. Însă în comparație cu anul 2020 aceste cifre sunt mai mici – corespunzător indicatorii statistici sunt prezentați: 64 214 utilizatori virtu-

ali, 78 751 sesiuni, 142 965 de afișări. Diminuarea indicatorilor statistici este argumen-

tată prin motive tehnice, serverul SIBIMOL fiind nefuncțional o perioadă de timp.

Diagrama nr.1. Utilizarea Catalogului Colectiv SIBIMOL (2020-2021)

[sursa - Biblioteca Națională : raport analitic anual 2021]

A fost efectuată conversia retrospectivă de bibliotecile-partenere sau integrate în sistem – 12 670 resurse bibliografice. În total, din anul 2013 până în prezent au fost integrate în SIBIMOL 240 821 resurse bibliografice.

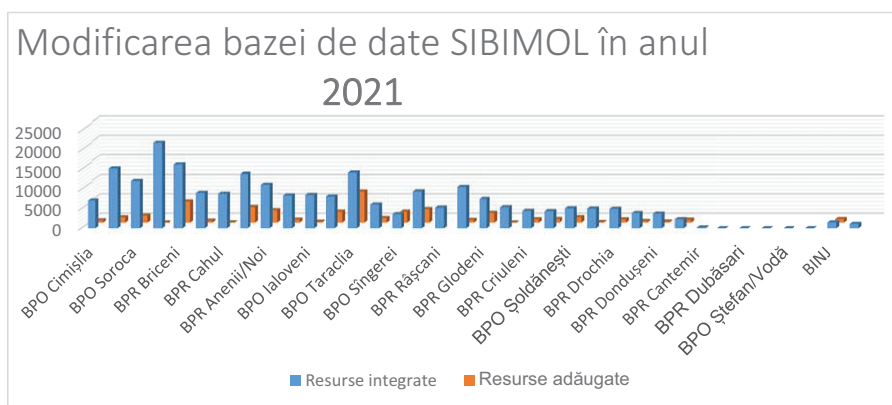
În anul 2021 au fost create 3 350 înregistrări bibliografice noi de către bibliotecile-partenere (catalogare partajată). De la începutul funcționării SIBIMOL, din anul 2013, cifra totală constituie 43 285 înregistrări bibliografice noi: circa 5 500 de înregistrări, create anual de către cele 35 de biblioteci, integrate în sistem.

Lider în procesul de creare a metadatelor sunt bibliotecile din raionul Taraclia (cu 8001 înregistrări bibliografice), urmat de raioanele Briceni (cu 5458 înregistrări) și Strășeni (cu 4013 înregistrări bibliografi-

ce). Menționăm la fel implicațiile reușite la acest capitol înregistrate de către bibliotecile din raioanele Rezina, Sîngerei, Florești, Glodeni și Șoldănești.

Referitor la crearea înregistrărilor bibliografice pe parcursul anului 2021 menționăm următoarele: cel mai mare număr aparține bibliotecilor publice teritoriale din raionul Briceni (cu 598 de înregistrări), urmând cele din raionul Taraclia (cu 585 de înregistrări) și din raionul Orhei (cu 560 de înregistrări bibliografice), astfel reușindu-se o contribuție substanțială la promovarea colecțiilor proprii și la creșterea numărului utilizatorilor. Un clasament efectuat la acest capitol ne permite să evidențiem activitatea eficientă a bibliotecilor din raioanele Glodeni, Strășeni, Rezina, Florești și Drochia.

Diagrama nr. 2. Modificarea bazei de date SIBIMOL în anul 2021

[sursa : Pagina oficială Facebook a SIBIMOL BNRM]

Tabelul nr. 1. Indicatorii statistici privind prezența bibliotecilor publice (BP) în SIBIMOL

Nr d/r	Bibliotecile-partenere	Total integrate	2021 integrate	Total adăugate	2021 adăugate
1.	BPO Cimișlia	7163	221	582	59
2.	BPR Orhei	15310	910	1377	560
3.	BPO Soroca	12217	295	1823	40
4.	BPR Fălești	21934	742	5	-
5.	BPR Briceni	16350	1522	5458	598
6.	BPR Călărași	9116	-	511	-
7.	BPR Cahul	8903	-	45	-
8.	BPR Strășeni	13973	2033	4013	346
9.	BPR Anenii/Noi	11198	254	3202	7
10.	BPR Ungheni	8437	238	764	57
11.	BPO Ialoveni	8595	189	230	-
12.	BPR Florești	8174	330	2819	138
13.	BPO Taraclia	14278	918	8001	585
14.	BPO Ocnița	6111	-	1177	-
15.	BPO Singerei	3643	206	-	-
16.	BPO Rezina	9504	636	3481	253
17.	BPR Râșcani	5328	-	-	-
18.	BPR Telenești	10656	1100	683	-
19.	BPR Glodeni	7554	847	2495	512
20.	BPR Hâncești	5413	82	2	-
21.	BPR Criuleni	4471	-	869	-
22.	BPM Bălți	4398	3	926	-
23.	BPO Șoldănești	5148	222	1403	60
24.	BPR Edineț	5077	96	124	2
25.	BPR Drochia	5012	457	837	97
26.	BPR Leova	3927	167	417	36
27.	BPR Dondușeni	3777	100	276	-
28.	BPO Ciadîr/Lunga	2327	-	756	-
29.	BPR Cantemir	210	-	1	-
30.	BPR Căușeni	4	-	1	-
31.	BPR Dubăsari	2	-	-	-
32.	BPR Singerei	0	-	0	-
33.	BPO Ștefan/Vodă	0	-	0	-
34.	BPO Basarabasca	0	-	0	-
35.	Biblioteca Institutului Național al Justiției	1501	6	906	-
36.	Biblioteca Centrului de Excelență în Economie și Finanțe	1106	1106	-	-
	Total	240.821	12.670	43.285	3.350

Analiza comparată a indicatorilor statistici pentru anii 2021 și 2020, ne permite să conchidem privind lipsa unei activități constante și planificate de integrare a bibliotecilor în SIBIMOL. De exemplu, în anul 2021, 12 biblioteci partenere nu au activat în sistem. Motivele sunt variate: fluctuația de cadre, deficiențe tehnologice etc.

Pentru Centrul de Coordonare Bibliografică al Sistemului Integrat al Bibliotecilor Informatizate din Moldova din cadrul BNRM cu referire la anul 2021 sunt relevanți următorii indicatori: 18 500 de înregistrări efectuate, adică cu 6 000 mai multe în comparație cu anul precedent (în anul 2020 – 12 500). Numărul resurselor bibliografice retrospective convertite nu a putut fi realizat conform planificării, motivul fiind lipsa accesului în sistem pentru o perioadă de câteva luni. Au fost convertite retro 788 de resurse, față de 2000 programate. În general, de la lansarea SIBIMOL au fost redactate circa 200 000 de înregistrări bibliografice de către colaboratorii centrului.

Bibliotecii Naționale îi revine rolul de coordonator la realizarea Catalogului Național Colectiv Partajat (CNCP) cu respectarea următoarelor responsabilități:

- Controlul bibliografic și de autoritate (respectarea strictă a prescripțiilor standardelor pentru efectuarea înregistrărilor bibliografice și de autoritate);
- Întreținerea sistemului automatizat local;
- Asumarea rolului de instituție coordonatoare pentru bibliotecile ce vor fi integrate în rețeaua SIBIMOL (asistență profesională și tehnică);
- Întreținerea Centrului SIBIMOL pe lângă BNRM și în spațiul ei;
- Administrarea CNCP de către lucrătorii Centrului SIBIMOL.

În contextul responsabilităților menționate Centrul de Coordonare Bibliografică al Sistemului Integrat al Bibliotecilor Informatizate din Moldova din cadrul BNRM și-a concentrat eforturile pentru:

- dezvoltarea parteneriatelor (identificarea partenerilor, pasibili de integrare în sistem);
- optimizarea platformei informaționale

integrate (analiza-raport a activității partenerilor SIBIMOL reflectată în CNCP, verificări și analize, omiteri ale înregistrărilor bibliografice create în sistem etc.);

- perfecționarea capacităților personalului (învățare orientată spre acțiune, dezvoltare profesională, autoinstruire, participare în cadrul Academiei de Vară a Bibliotecarilor ABRM etc.);

- marketingul produselor și serviciilor (diversificarea resurselor și extinderea comunității SIBIMOL, deblocarea paginii vechi Facebook a SIBIMOL-lui BNRM, crearea paginii noi instituționale a CNCP și asigurarea administrării ei acesteia etc.) [4].

În prezent Centrul de Coordonare Bibliografică al Sistemului Integrat al Bibliotecilor Informatizate din Moldova din cadrul BNRM are 36 de contracte semnate cu biblioteci publice. Majoritatea dintre acestea activează cu succes în sistem. Cu părere de rău, nu au contract de parteneriat cu SIBIMOL bibliotecile din orașele Nisporeni, Vulcănești și Comrat. Cinci biblioteci, care au semnat contract cu SIBIMOL, cu părere de rău pe parcursul anului 2021 nu au fost funcționale în sistem.

Cele menționate mai sus, precum și discuțiile întreținute cu managerii centrelor biblioteconomice teritoriale, responsabili pentru biblioteci din cadrul administrației publice locale, identifică câteva probleme esențiale privind funcționalitatea eficientă a SIBIMOL-lui [1]:

- aderarea tuturor centrelor biblioteconomice teritoriale la SIBIMOL (reînnoirea acordurilor între BNRM și parteneri);
- monitorizarea procesului de către Centrul de Coordonare Bibliografică al Sistemului Integrat al Bibliotecilor Informatizate din Moldova din cadrul BNRM;
- dezvoltarea comunității profesionale SIBIMOL activă, eficientă (actualizarea bazei de date a responsabililor din partea bibliotecilor-partenere, instruire pentru responsabili, comunicare profesională activă);
- promovarea și valorificarea Catalogului Național Colectiv Partajat (augmentarea indicatorilor statistici, instruire ale membrilor comunității privind accesarea și utilizarea acestuia etc.);

- reflectarea efortului depus de către bibliotecile publice teritoriale privind participarea în SIBIMOL în documentele instituționale, în evaluarea activității acestora.

SIBIMOL – este un proiect național și implicarea în acesta contribuie la unirea, centrarea eforturilor pentru o prioritate

profesională: integrarea/reflectarea resurselor documentare, aflate în colecțiile bibliotecilor publice teritoriale într-o bază de date de nivel național - Catalogul Național Colectiv Partajat, într-o rețea unică. Este un proiect cu impact pozitiv atât pentru biblioteci, cât și pentru membrii comunităților servite.

Referințe bibliografice :

1. CORGHENCI, Ludmila. SIBIMOL – strategie câștigătoare pentru Sistemul Național de Biblioteci. Material prezentat în cadrul atelierului profesional din 8 februarie 2022, Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Chișinău, 2022. 2 p. Manuscris.
2. INSTITUȚIA Publică Biblioteca Națională a Republicii Moldova în anul 2021. Raportul analitic anual. Chișinău, 2022. 125 p. Manuscris.
3. RAPORTUL analitic anual al Centrului de Coordonare bibliografică al SIBIMOL pentru anul 2021. Chișinău, 2022. 5 p. Manuscris.
4. SIBIMOL. Biblioteca Națională a Republicii Moldova. [citată 21.02.2022]. Disponibil: https://www.facebook.com/sibimol.bnrm/?_rdr

BIBLIOTECA PUBLICĂ IZBIȘTE – O ABORDARE DIN PERSPECTIVA VIRTUALĂ SAU 80 DE ANI DE LA FONDAREA ACESTEIA

Ecaterina DMITRIC,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova

Rezumat: Biblioteca modernă de la începutul secolului XXI este o bibliotecă vizibilă atât în comunitate, cât și în mediul virtual. Cu prilejul aniversării a 80 de ani de la fondarea Bibliotecii Publice Izbiște, raionul Criuleni, s-a reliefat o experiență de activitate bibliotecară din spațiul rural, reflectată prin prisma perspectivei virtuale. Această abordare a scos în evidență rolul bibliotecii în comunitate ca actor social, cultural, educațional, care oferă soluții la problemele membrilor comunităților. Implicarea bibliotecii în diverse inițiative/proiecte locale, naționale sau internaționale transformă biblioteca într-un spațiu de comunicare participativă și colaborativă pentru membrii comunității.

Cuvinte-cheie: Biblioteca Publică Izbiște, servicii de bibliotecă, diversificarea serviciilor.

Abstract: The significance of the modern library at the beginning of the 21st century consists in library visibility in the community as well as in the virtual environment. On occasion of the 80th anniversary of foundation of the Izbiște Public Library in Criuleni district, the author highlights the experience of this library's activity in rural area, reflected through the virtual perspective.

This approach emphasizes the role of the library in the community as of social, cultural and educational actor that provides solutions to the community member problems. Involvement of the library in various local, national or international initiatives and projects transforms the library into a space for participatory and synergetic cooperation of neighborhood people.

Keywords: Izbiște Public Library, library services, diversification of services.

Bibliotecile publice teritoriale din Republica Moldova și-au afirmat o nouă identitate prin influența Programului Național Novateca, care a avut scopul să dezvolte comunitățile timp de 5 ani (2012-2018) prin intermediul bibliotecilor, acestea manifestându-se ca actor social, cultural, educațional, care oferă soluții la problemele membrilor comunităților. Prin prisma transformărilor produse, bibliotecile, ca și alte organizații sociale, întotdeauna se află în căutarea metodelor și formelor de adaptare la lumea în continuă schimbare. O abordare definitorie este reflectată de către dr. Lidia Kulikovski în articolul „Biblioteci moderne: tranziția de la o bibliotecă tranzacțională la biblioteca relațională”, din revista *BiblioPolis*, 2018, nr. 3, care subliniază că „un viitor care ar putea fi plauzibil

pentru biblioteci este biblioteca drept cea de-a cincea ramură a puterii”. Argumentul de bază ar fi că bibliotecile oferă ceea ce oamenii au nevoie: o gamă largă de servicii, informații și ajutor în facilitarea accesului la aceste informații, prin care bibliotecile pot deveni „influenceri”. Din perspectiva experiențelor bibliotecilor publice de la noi, pot fi identificate istorii de succes, prin care se demonstrează că biblioteca a adus plusvaloare cetățenilor și, într-un fel, a avut un impact asupra persoanelor. În acest sens, menționăm doar câteva aspecte care demonstrează valoarea bibliotecilor prin prisma serviciilor oferite, acestea fiind: dezvoltarea competențelor utilizatorilor, servicii adaptate Agendei ONU 2030, cuprinzând cele 17 obiective de dezvoltare durabilă, promovarea lecturii și cărților de valoare,

susținerea diverselor inițiative și proiecte comunitare, promovarea educației nonformale și informale etc.

Biblioteca Publică Izbiște este una din multe alte biblioteci publice teritoriale care sărbătoresc în anul 2022 o frumoasă aniversare și care, cu adevărat, reprezintă un centru comunitar modern conectat tranzacțional și relațional atât cu utilizatorii tradiționali, cât și cu cei virtuali. În conformitate cu datele statistice pentru anul 2021, raportate în Sistemul online de raportare 6c, BP (Biblioteca Publică) Izbiște înregistrează 653 de utilizatori activi din numărul total al populației - 2 727 (conform recensământului din 2014) și reprezintă 24% din populația satului. Din perspectiva vizibilității bibliotecii online, aceasta înregistrează un număr de 1 036 de vizitatori și 6 560 de vizite virtuale înregistrate pe blogul bibliotecii. Se observă și flexibilitatea paginii de Facebook a bibliotecii prin conținuturile de calitate postate cu regularitate, care demonstrează că biblioteca este o instituție activă și necesară comunității prin activitățile promovate în mediul online.

În conformitate cu raportul analitic pentru anul 2021 privind activitatea bibliotecilor din rețeaua bibliotecilor publice teritoriale din raionul Criuleni, se constată că BP Izbiște este implicată în activități/inițiative de nivel național, cum ar fi:

- Concursuri naționale: „Roboliga bibliotecilor 2021”;
- Întâlniri online cu scriitorii: Implicare în organizarea evenimentului online din cadrul Programului Național *Lectura Central*, ediția a IV-a, 2021 („Mahalaua veselă”, întâlnire cu poeta, eseista, prozatoarea Claudia Partole);
- Proiectul „Elibook” – schimb de carte între Senatul Elevilor Instituției Publice Liceul Teoretic „Mircea Eliade” și copiii din satul Izbiște;
- „Cititorul pentru cititor” – proiect cultural local, inițiat de Biblioteca Publică Izbiște;
- Proiectul-pilot „Punguța cu două cărți”;
- Proiectul „Insula cu Povești”, inițiat de Asociația OvidiuRo, implementat în Repu-

Material promoțional de la întâlnirea online cu poeta Claudia Partole, BP Izbiște, Criuleni

blica Moldova de Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”;

- Proiectul „Ora să ȘTIM Moldova”.

Genericul anului profesional 2010 a fost „Biblioteca 2.0 – o nouă generație de servicii bibliotecare”. În acest context, bibliotecile publice au aderat la mișcarea „Biblioteca 2.0” prin aplicarea în activitatea bibliotecară a instrumentelor web 2.0: blogurile, rețelele sociale și diverse aplicații online gratuite disponibile, pentru a contribui la diversificarea inovativă a serviciilor de bibliotecă.

BP Izbiște deține 2 bloguri: Unul din ele, <http://bibliotecapublicaizbiste.blogspot.com/>, creat în anul 2012, reflectă activități, inițiative, proiecte implementate în bibliotecă. Cel de-al doilea blog, <https://bibliotecaizbiste.wordpress.com/>, reflectă componentele de bază ale bibliotecii ca structură organizațională și funcțională. Primul blog este activ și este încorporat în blogul creat pe platforma wordpress.com. Din conținuturile digitale postate pe el se observă reflectarea activității bibliotecii și implicarea membrilor comunității în diverse proiecte, istorii și destine ale membrilor comunității, date specifice de istorie locală etc. Postările pe blog sunt axate pe: promovarea cetățenilor din satul Izbiște prin valorificarea experiențelor de viață, pro-

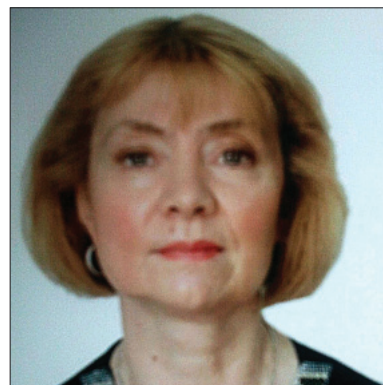
**Utilizatorii Bibliotecii Publice Izbiște
descoperind planetele cu ajutorul telescopului**

movarea valorilor umane etc.; promovarea istoriei și turismului local, patrimoniul arhitectural local; diseminarea experiențelor și activităților de bibliotecă; promovarea cărții și lecturii; educația media în bibliotecă, informații despre implementarea unor proiecte cum ar fi proiectul „Instruire și acces într-un nou secol al tehnicii” sau „Newteca” (2013), susținut financiar de Corpul Păcii SUA (75%) în parteneriat cu Primăria Izbiște (25%) etc.

La întrebarea „Ce înseamnă pentru Alexandru Rusu (șeful BP Izbiște) bibliotecă?” dumnealui a răspuns: „În afară de un loc de muncă, cărți, utilizatori, servicii, internet..., mai înseamnă și o plăcere pur sufletească... Aici m-am regăsit pe mine, aici m-am renăscut”. Cu această remarcă demnă de reținut pentru breasla bibliotecară, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, ca centru metodologic național, susține și este alături cu aprecieri distinse și profesio-

nale cu prilejul aniversării acestei minunate bibliotecii, Biblioteca Publică Izbiște, Criuleni.

Statistica de bibliotecă, gestionată de către Biblioteca Națională a Republicii Moldova, oferă date pertinente cu privire la activitatea bibliotecilor și impactul acestora asupra comunităților. Mai sus, am scris despre statistica BP Izbiște. Iar spațiul virtual ne oferă posibilitatea de a observa vizibilitatea bibliotecii în mediul online. Blogul și pagina de Facebook ale BP Izbiște sunt o mărturie a ceea ce reprezintă o bibliotecă modernă, care este în pas cu toate tendințele actuale, și dispune de capacitatea unui bibliotecar inovator ca să materializeze eficiența bibliotecii și autodefinirea ei ca centru comunitar și cultural, într-o lume în schimbare și mereu în căutare de oportunități de afirmare. Biblioteca este și va fi întotdeauna un loc sacru de înțelepciune și un spațiu de comunicare participativă și colaborativă pentru membrii comunității. Prin urmare, Biblioteca Publică Izbiște reprezintă un model inspirațional pentru alte biblioteci de la noi. Experiențele și bunele practici ale bibliotecii sunt o imagine de ansamblu a unei biblioteci din spațiul rural din Republica Moldova, axate pe tendințele secolului al XXI-lea. Pe această cale, comunitatea profesională își arată recunoștința și aprecierea față de activitatea Bibliotecii Publice Izbiște, care aduce plusvaloare atât domeniului biblioteconomic, cât și comunității din care face parte. La mulți ani prodigioși și creativi!

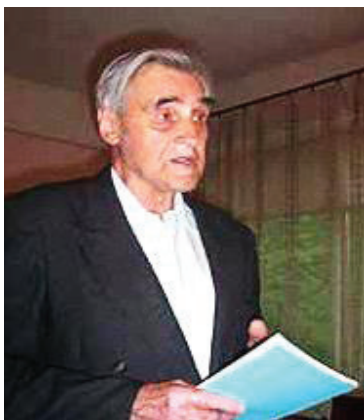
VADIM PIROGAN –
MARTIR TRECUT PRIN IADUL GULAGULUITatiana GRUȘCO,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova

Rezumat: *Vadim Pirogan face parte din categoria mărturisitorilor ai Renașterii identității naționale, care au suferit în urma persecuțiilor regimului totalitar sovietic. A supraviețuit drumul dus-întors între Basarabia și Gulagul Siberiei, în mizeria morală și materială a societății sovietice. Toate compromisurile supraviețuirii l-au înțelepțit și nu l-au acrit, descumpraj sau învins. El avea o chemare care îi depășea câteodată puterile fizice, era mai tare decât instinctul de conservare și era ilustrarea ideii că fiecare om face parte dintr-un plan al lui Dumnezeu. Cărțile lui Vadim Pirogan sunt o evocare a memoriei miilor de deportați basarabeni exterminați fizic, striviți moral și excluși intelectual, a celor siliți să-și părăsească țara din motive politice și care au trăit până la sfârșitul vieții departe de ea. Autorul a fost un caz excepțional și, probabil, fericit, pentru că a supraviețuit Gulagului, s-a luminat și a avut parte și de o clipă de viață trăită în adevăr.*

Cuvinte-cheie: *Gulagul, intelectuali basarabeni, represii comuniste, Vadim Pirogan.*

Abstract: *Vadim Pirogan is a part of confessors of the National Identity Renaissance, who suffered from persecutions of the totalitarian Soviet regime. He lived through the round trip between Bessarabia and the Siberian Gulag, in the moral and material misery of Soviet society. The compromises of survival made him wise, did not discourage or defeat him. He had a vocation that sometimes exceeded his physical strength, was more powerful than his self-preservation instinct, thus proving the idea that every human being is part of God's plan. Books of Vadim Pirogan are an evocation of memory of thousands of physically exterminated, morally crushed and intellectually excluded Bessarabian deportees, of those forced to leave their country for political reasons and who lived far from it till the end of their lives. Vadim Pirogan made an exception case and probably, a happy one, because he survived Gulag, lit his life up and lived it in truth.*

Keywords: *Gulag, Bessarabian intellectuals, communist repression, Vadim Pirogan.*

28 iunie 1940! Prin dictat și amenințare Uniunea Sovietică a ocupat Basarabia. Zi de care basarabeni își vor aduce aminte cu imensă durere... Și mai ales cu o groază teribilă... A început o perioadă de lipsuri materiale, de umilințe și de mari suferințe. După o viață liniștită și îmbelșugată, populația a fost pe neașteptate aruncată în vârtoarea unui uragan, care distrugea tot ce fusese bun și frumos în trecut... Viața a devenit, brusc, plină de griji, de neconținută spaimă, pentru mulți sursă

de mari tragedii. Fără să știe de ce...

Aproape că nu există familie, care să nu fi fost atinsă de represiunile staliniste, de deportările și foametea organizată, de mașinăria unui regim, care s-a menținut prin teroare și prin frică. Unul din martorii oculari al fărdelegilor regimului comunist a fost **Vadim Pirogan**, autor și deținut politic din Republica Moldova, născut în 1921 (în unele surse – 1924), la Bălți, în familia lui Ștefan Pirogan, participant la evenimentele Unirii din 1918, fost primar de Bălți (1924 – 1934) [11]. De mic copil viziunile și gândirea i-au fost marcate de ideile renumiților reprezentanți ai operei de unificare a Basarabiei. Printre aceștea fiind Constantin Stere, Pan Halippa, Anton Crihan, Ion Co-dreanu, Ion Pelivan și alții, foști deputați în Parlamentul Țării, oaspeți permanenți în casa părintească. După absolvirea Liceului „Ion Creangă” din Bălți, în iunie 1941 se înscrie pe lista celor care doreau să se refugieze peste Prut. În consecință a fost arestat direct din stradă, fiind învinuit de spionaj în favoarea României, iar ca urmare a fost trimis în Siberia, în lagărul cu regim sever Taișet-Bratsk din Irkutsk, unde din 1200 de români basarabeni au supraviețuit numai 150. Acolo, potrivit unor surse, l-a cunoscut pe scriitorul Nicolae Costenco). [11] După cinci ani de lagăr, revine la Bălți (1946) și se înscrie la Liceul Pedagogic de aici. Urmărit din nou de NKVD, părăsește Basarabia și se stabilește la Lvov [1]. În anii '70 suferă un atac de cord, însă acest lucru nu l-a oprit să-și redacteze primele manuscrise memorialistice chiar pe patul de spital. Abia în anul 1989 va reveni la Chișinău, și ia parte la Mișcarea de Renaștere Națională. În anul 1998 devine fondator și este ales președinte al Asociației Foștilor Deținuți Politici și a Veteranilor Armatei Române din Republica Moldova. A deținut și funcția de vicepreședinte al Asociației „Pro Basarabia și Bucovina” [11]. În 2002, susținut financiar de Sergiu Grossu înființează la Chișinău, „Muzeul Memoriei Neamului”. În anul 2003 a reușit, împreună cu alți activiști, să înființeze un centru cultural – „Memoria Neamului” [12]. S-a stins din viață la 16 ianuarie 2007, la vârsta de 86 de ani, la Chișinău, în ziua în care urma să

participe la lansarea cărții „*Românii de la est de Bug*”, opera unui alt român, victimă a comunismului, Anton Golopenția [12].

Cei care l-au cunoscut consideră că dl V. Pirogan avea o chemare care îi depășea câteodată puterile fizice, era mai tare decât instinctul de conservare și era ilustrarea ideii că fiecare om face parte dintr-un plan al lui Dumnezeu. După cum afirmă Mircea Ivănoiu el ”era purtat de un duh al dreptății și al dragostei de oameni, de care îi molipsea pe toți cei care i-au fost alături” [4]. În pofida umilințelor și nedreptăților, potrivit lui Andrei Covrig: „Vadim Pirogan s-a ridicat în picioare și a murit în picioare” [12], lăsându-ne ca moștenire 5 volume de memorialistică : trilogia „Cu gândul la tine, Basarabia mea” (1995), „Pe drumurile pribegiei”, (1999), „Timpuri și oameni”, (2001), editată cu susținerea lui Sergiu Grossu de la Paris, „Destine românești” (2003, în colaborare cu Boris Movilă, fost coleg de liceu și „Calvarul: (Pe valurile vieții) (2007), scrisă în colaborare cu Valentin Șcerbacov). În 3 lucrări din cele enumerate, autorul descrie istoria reală a foștilor deportați, viața lor plină cu multe lacrimi, tristețe și suferință, în care autorul ne arată, că regimul sovietic de atunci nu se deosebea cu nimic de cel nazist și ca orice regim totalitar distrugea masiv întregi de categorii sociale : pe cei mai buni intelectuali, pe cei mai buni țărani, pe cei mai buni muncitori.

În primul său volum „**Cu gândul la tine, Basarabia mea. Din mărturiile unui vinovat fără vină...**”, regretatul Vadim Pirogan își așterne pe file amintirile despre „cruda realitate a regimului comunist sovietic, regim care i-a marcat viața pentru totdeauna” [5]. Autorul descrie chinuitorul și primejdiosul drum spre Est, care îl duce în centrul raional Taișet [8, p. 60-73]. Acolo, în lagăr, după un timp destul de lung, i s-a citit sentința, dedusă de NKVD” : 5 ani

de muncă forțată în lagărele de muncă silnică. Autorul meditează, analizează și descrie viața și soarta grea a miilor de oameni ajunși fără vină în hidosul Gulag. Una din principalele probleme care se confruntau cei deportați era lupta permanentă cu foamea [8, p. 90]. Pentru a supraviețui prizonierii erau nevoiți să consume diferite resturi de mâncare : coji de cartofi, legume înghețate aruncate la gunoi, să fure mereu, să vândă din obiectele proprii, rămânând desculți și dezbrăcați [8]. Mult mai bine o duceau ofițerii și soldații NKVD-iști, șefii închisorilor și hoții-recidiviști. Aceștea din urmă, spre deosebire de „dușmanii poporului”, erau considerați oameni care pot fi puși pe drumul cel drept, deși se ocupau numai cu furatul și jocurile de cărți.

Protagonistul a trecut prin mai multe lagăre, condițiile de muncă și de trai ale cărorora sunt descrise în acest volum. Munca a fost grea, istovitoare, deținuții duceau lipsă de îmbrăcăminte și încălțăminte potrivită. Și condițiile naturale erau nefavorabile : iarna gerurile coborau mai jos de 40°, zăpada era mai mult de un metru înălțime; vara oamenii erau mâncați de miile de țânțari și musculițe mărunte. Nici odihna în bărci nu era odihnă : ploșnițele și păduchii erau prezenți peste tot; iarna sobele nu reușeau să încălzească în întregime barăcile [8, p. 94]. Oamenii erau deprimați, terorizați, nu se susțineau la nevoie unul pe altul. Viața deținutului era mereu în primejdie: fie era vorba de animalele sălbatice din taiga, fie era vorba de boli (în special – distrofia), fie de nebunia altor deținuți, care le luau viața fără să clipească.

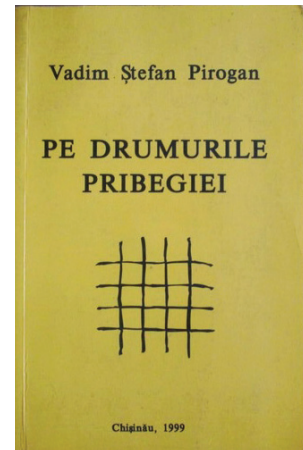
În lagăr fiind, autorul a aflat despre moartea tatălui său, Ștefan Pirogan, trimis și el în Siberia, în Ivdel unde a murit de subnutriție [8, p. 217].

Cartea „**Pe drumurile pribegiei**” este o continuare a depănării amintirilor autorului, expuse în lucrarea sa ”Cu gândul la tine, Basarabia mea”. Cititorul devine un martor imaginar la toate fărdelegerile imperiului, care a distrus mii de sorți și generații întregi nevinovate, chiar și în afara Gulagului. Istovit de munca silnică, prigoniri și nedreptăți, trecut prin moarte, frig, deznađejde și foamete, eroul este mereu mă-

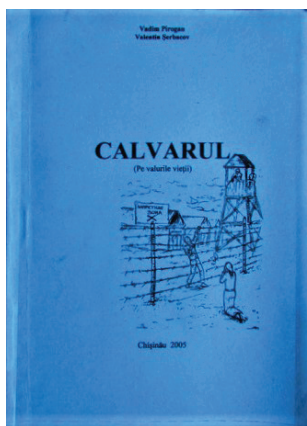
cinat de dorul de casa părintească. Trecând prin ne-nenumărate greutăți și obstacole, el ajunge la baștină. Dar aici îl așteaptă un sistem perfid în care poporul era învățat să trăiască într-un fel, dar cei de sus procedau altfel : trădau, înșelau, jefuiau [9, p. 41]. Cu multă durere în suflet autorul povestește despre seceta și foametea din 1946-1947, când țăranii erau lipsiți de orice rezervă de grâne, căci sovieticii le măturau podurile și beciurile. Iar dacă ascundeau ceva pentru copii, să nu moară de foame, erau duși la NKVD și bătuți cu cruzime [9, p. 34]. Rămas fără susținere părintească, mereu urmărit și persecutat, adânc dezamăgit de ce se întâmplă în jur, el ia drumul pribegiei, lăsând locul unde s-a născut, puținele rude și prieteni, care au putut să împartă ultima fărâma de pâine cu el. A plecat pe meleaguri străine, unde nu știa pe nimeni, în speranța că va începe o altă viață.

Dar unde nu s-ar fi aflat, peste tot era prins în mrejele de veghe ale KGB-ului. A trebuit să fie o fire foarte puternică și curajoasă, un suflet plin de dârzenie, ca să poată trece prin tot calvarul blestemat. Purtând pe nedrept pecetea de dușman al poporului, a fost nevoit să-și pună uneori lacăt la gură, să se înstrăineze de rude și prieteni, pentru a nu-i face să sufere, să suporte privirile suspecte la slujbă și în stradă. Și nicidecum nu putea scăpa de această umbră care îi întuneca soarta ... [9, p. 86-87].

Dar toți aceși ani de umilință, nedreptate, pline de chinuri și zbucium nu l-au înfrânt, dar l-au făcut și mai puternic în lupta pentru dreptate, i-au dat o lecție de omenie și speranță că adevărul va triumfa. Autorul povestește cu multă căldură despre soarta unor oameni de o rară cumsecădenie și bunătațe, pe care i-a întâlnit în viața sa și care au lăsat urme adânci în sufletul lui.

Cartea „**Calvarul. Pe valurile vieții**” începe cu cuvintele „Crima nu pornește de la coșurile cu fum ale crematoriilor și nici de la vapoarele pline cu deținuți, îndreptate spre Magadan.

Crima începe de la indiferența cetățenilor” [7, p. 1]. Potrivit epocetimes-romania.com „Calvarul” este o carte despre supliciu unui mare roman în iadul NKVD-ului și a Gulagului [3]. „Această carte - zice auto-

rul - este o fărâmă din acel adevăr strașnic despre un regim hain, barbar și sângeros, care a exterminat sute de mii de vieți omenești în Basarabia, care n-au avut altă vină decât că și-au iubit patria, pământul strămoșesc, au dorit sa-și crească copii în pace și dreptate” [7, p. 3].

Din primele zile ale instaurării regimului comunist pe teritoriile acaparate, au început arestările, împușcăturile, deportările oamenilor nevinovați – obișnuita teroare roșie sovietică [7, p. 22]. Mai ales împotriva evreilor din aceste provincii, mulți din care de fapt poate nu aveau nici o vină : îi băteau, îi aruncau din trenuri, le luau averea, le puneau piedici la tot pasul. Își băteau joc și de românii, ce plecau peste Prut, conform acordului între România și URSS, care prevedea schimbul de populație. Aceștea pierduseră totul: pământul, casa, averea agonisită în sudoarea frunții, deși conform convenției trebuia să li se permită să-și ia tot ce puteau duce cu ei.

Autorul povestește cu tristețe, că în rândurile populației se mai găseau și „binevoitori sau binefăcători”, care denunțau prietenii și cunoscuții și, astfel, ajutau NKVD-ul să depisteze „elementele periculoase” în schimbul unui sac cu grâu. Din închisori erau eliberați bandiți și hoți, care slujeau noii puteri. La conducere ajungeau mulți depravați, bețivani, care nu vroiau să lucreze, lipsiți de omenie și cinste.

Mulți din cei persecutați aveau posibi-

litatea să plece din țară, dar nu au făcut-o din mai multe motive : unora le pare rău sa-și părăsească gospodăria agonisită ani în șir, unii doreau să rămână cu poporul până la sfârșit [7, p. 23]. Viața a devenit sură și posomorâtă. Oamenii umblau triști, cu capul plecat, evitau să stea de vorbă unii cu alții. Mulți, carora li s-au deschis ochii, își pregăteau valizele și se înscriau să plece în România, lăsând totul în voia soartei. Însă sovieticii nu erau ca românii, care le permiteau la toți să plece unde vor, zice autorul. Rușii dădeau un singur tren o dată pe lună și în el erau îmbarcați adeseori numai oamenii bătrâni. Tinerii erau trimiși cu cuvântări patriotice și cu flori la muncile grele la Donbas, la minele de cărbuni, pentru a-și asigura o viață îndestulată. Dar la scurt timp se întorceau acasă dezbrăcați și flămânzi și organele NKVD-ului veneau la ei, îi arestau și îi duceau în Siberia, unde trăiau după sârmă ghimpată, de unde nu puteau fugi [7, p. 24].

Numai cei ce-au trecut ei înșiși prin calvarul deportărilor și al înstrăinării de baștină, pot să știe, cu adevărat, cât de nemărginită a putut fi deznădejdea și suferința lor. Vadim Pirogan, ne-a demonstrat în lucrările sale, că tot ce se zidește pe teroare se destramă, adevărul iese la suprafață, adevărul triumfă. Însă păcat de generațiile care au fost torturate, condamnate la deportare, la muncă silnică și chiar la moarte pentru valorile democrației, pentru credință, pentru mărturisirea adevărului.

Dacă n-ar fi căzut subit imperiul sovietic, n-am fi cunoscut nici astăzi ororile pe care discipolii lui Lenin le-au semănat pe pământul nostru în cei câțiva zeci de ani de ocupație.

Vadim Pirogan a fost unul din acei prea puțini, care nu au încercat să uite drama prin care au trecut și au avut voința și curajul să mai răsfoiască paginile sumbre ale vieții prin care au trecut, așternându-si amintirile pe hârtie. Autorul a fost un caz excepțional și, probabil, fericit, pentru că a supraviețuit Gulagului, s-a luminat și a avut parte și de o clipă de viață trăită în adevăr.

Vadim Pirogan, cu cinci ani de Siberie și încă patruzeci trăiți (de nevoie) tot printre străini, a încercat să depună o mărturie,

după o jumătate de veac, pentru ca urmașii noștri, generațiile tinere să știe, să cunoască tristul, durerosul adevăr pe care l-a văzut și prin care a trecut și să facă tot posibilul ca să nu se repete trecutul înspăimântător al totalitarismului.

În încheiere finalizăm cu îndemnul isto-

ricului Nicolae Iorga care zicea: „Dacă n-am putut plăti atunci răul ce ni s-a făcut, de atâta să avem grijă: măcar să nu uităm!”. Căci un popor, care uită și care în ignoranța lui nu vrea să cunoască trecutul și adevărul istoric, este condamnat la dispariție.

Referințe bibliografice:

1. AMINTIRI din temnițele comuniste – Vadim Pirogan [online]. [citat 5 octombrie 2021]. Disponibil: <https://bit.ly/3rtZkac>
2. ANTONI, Cristina. Basarabia în Gulag : memoria tragică a istoriei contemporane [online]. [citat 4 octombrie 2021]. Disponibil: <https://bit.ly/3gsVt76>
3. „CALVARUL” – o carte despre supliciul unui mare roman în iadul NKVD-ului și a Gulagului [online]. [citat 7 octombrie 2021]. Disponibil: <https://bit.ly/34DFXCH>
4. IVĂNOIU, Mircea. Vadim Pirogan, un român pentru eternitate [online]. [citat 8 septembrie 2021]. Disponibil: <https://bit.ly/3gvdqSu>
5. PETRENCU, Anatol. Vadim Pirogan a trecut prin iadul Gulagului [online]. [citat 6 octombrie 2021]. Disponibil: <https://bit.ly/3ruITKx>
6. PIROGAN, V. N. A fost să fie. In: Basarabia. 1993, nr. 1, pp. 98-119.
7. PIROGAN, Vadim, ȘERBACOV, Valentin. Calvarul : (Pe valurile vieții). Chișinău, 2005. 122 p.
8. PIROGAN, Vadim. Cu gândul la tine, Basarabia mea : din mărturiile unui vinovat fără vină... . Chișinău : Editura Enciclopedică, 1995. 259 p. ISBN: 5-88550-055-10.
9. PIROGAN, Vadim. Pe drumurile pribegiei. Chișinău : Tipografia Centrală, 1999. 307 p. ISBN: 9975-78-010-5.
10. PIROGAN, Vadim. Totalitarismul trebuie judecat. In: Ziarul de gardă. 2006, 9 martie, p. 7.
11. S-AU împlinit 100 de ani de la nașterea scriitorului și deținutului politic Vadim Pirogan [online]. [citat 16 octombrie 2021]. Disponibil: <https://bit.ly/3rw46Ut>
12. VADIM Pirogan : biografie [online]. [citat 12 octombrie 2021]. Disponibil: <https://bit.ly/3otQQFZ>

PARTICULARITĂȚILE DE LECTURĂ ÎN COMPARAȚIE INTERGENERAȚIONALĂ

Victoria VASILICA,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova

Rezumat: *Lectura ca metodă de conectare a generațiilor este o metodă care stă la baza programelor naționale de lectură în mai multe țări. Autorul se referă la rezultatele studiului național "Lectura în comparație intergenerațională", realizat în perioada 29 noiembrie-17 decembrie 2021, în cadrul Programului Național LecturaCentral.*

Cuvinte-cheie: *lectura, Programului Național LecturaCentral, Magenta Consulting, Biblioteci Publice Teritoriale*

Abstract: *Reading as a method of connecting generations is a fundamental practice of the national reading programs in many countries. The author refers to the results of a country level analysis "Reading in intergenerational comparison", conducted between November 29th and December 17th, 2021, within the LecturaCentral National Reading Program.*

Keywords: *reading, LecturaCentral National Reading Program, Magenta Consulting, Territorial Public Libraries*

Lectura este o experiență a gândirii creative. Cititorul proiectează atitudine creatoare în momentul lecturii, astfel devine regizor sau chiar actor în contextul descris. Lectura stimulează cititorul să se documenteze, să capete competențe profesionale, dar și personale, să trezească interesul de documentare, să trăiască mai multe vieți și experiențe de viață, să facă alegeri individuale. Atunci când un individ declară că a citi nu este despre el, este ca și cum ar renunța la hrană, doar că spirituală. Este important de a încerca și experimenta pentru a găsi genul literar pentru propriul stil și necesitate. Lectura oferă oportunitatea de a învăța, de a crește inspirat și de a-ți îmbogăți vocabularul. Un vocabular bogat aduce scoruri mari la testele de inteligență, conform unui studiu realizat la Universitatea Berkeley din California.[1] Din perspectivă soci-

ală, lectura poate servi un început pentru conversații. În acest sens, putem menționa că puterea lecturii conectează oamenii din întreaga lume. Nu putem ști niciodată care dintre cărțile citite va aduce postul de muncă într-un interviu, sau ne va crea o imagine în fața unui potențial partener. Soluția ar fi să facem liste de lectură pe care periodic să le completăm pentru a ne asigura că la momentul potrivit o să putem să folosim cunoștințele căpătate.

Lectura din plăcere oferă posibilitatea de a ne relaxa prin transpunerea imaginației în locuri, spații, întâlniri cu personaje, dar și este o modalitate de a scăpa de anxietate, atât de prezentă în viața din societatea în care trăim. Conform unui studiu recent, doar șase minute de lectură au redus tensiunea musculară și ritmul cardiac al celui care a citit [2] Cu siguranță procesul de lectură

micșorează nivelul de stres. Lectura oferă și un sentiment de apartenență. Personajele, acțiunile atmosfera dintr-un subiect sau altul pot crea un sentiment de speranță în perioadele mai complicate ale vieții.

Cititul joacă un rol fundamental pentru a ajuta să găsim și să transmitem informații. Este o abilitate esențială care se dezvoltă la o vârstă foarte fragedă. Iată de ce lectura este benefică pentru toți și cum importanța înțelegerii lecturii este esențială pentru înțelegerea lumii din jurul nostru.

Dezvoltarea gândirii creative face parte din prioritățile lecturii.

Există mai multe tipuri de lectură care interconectează comprehensiv, deoarece, de exemplu lectura rapidă se identifică și cu caracteristicile lecturii pasive. Atunci când copiii învață a citi, gradul de înțelegere a textului este scăzut, concentrația lor este în totalitate pe recunoașterea literelor și corectitudinea pronunțării. Utilizarea unor strategii adecvate de lectură transformă lectura pasivă a cititorului începător în lectură activă. Un cititor pasiv citește fără să recunoască activ cuvintele, este o lectură care nu comportă vreo implicare semnificativă. Lectura activă este caracterizată prin interacțiunea cititorului cu textul. Un cititor activ poate prezice acțiunea desfășurată în text prin indici pe care îi obțin în timpul lecturii, se întreabă despre ideea principală, mesajul sau intriga, se oprește pentru a clarifica părți din text pe care le-a confundat. Dificultățile unui tânăr cititor pot apărea prin clasa a 4-a. Copiilor de la această vârstă li se cere să găsească informații prin intermediul lecturii, să le interpreteze și să le aplice, în același timp să compare două sau mai multe surse de informații, sarcini care pentru a fi îndeplinite este nevoie de abilități de citire activă.

Zoe Dumitrescu Bușulenga invocă, că ideea de necesitate a obișnuinței de a citi este pentru dezvoltarea puterii de gândire și a intelectului, și de îmbogățire a vocabularului.[3]

În ultimul timp, tot mai des apar programe de lectură intergenerațională în multe țări ca: Slovenia, Marea Britanie, dar și Polonia, unde au experimentat aceasta. Ideea principală la astfel de programe este conec-

tarea generațiilor atât în scopul schimbului de idei, cât și a transferului de percepții, gânduri, principii de viață. [4]. Există romane, poezii sau cărți ilustrate care descriu consumul cultural al mai multor generații. Exemple de conexiune la diferite lecturi sunt și activitățile de voluntariat realizate de către tineri în azilele de bătrâni, sau activități de lectură pentru copii din orfeline din partea bătrânilor din azil. În anul 1999, Organizația Națiunilor Unite a proclamat *Anul persoanelor în etate* sub sloganul „Spre o societate de toate vârstele”. Ideea a fost preluată, iar tipurile de activități pentru a aduce generațiile împreună au fost diversificate de la lectură împreună până la gătit, plimbări, jocuri de societate, chiar și călătorii. Având în vedere două tendințe ale societății moderne, scăderea interesului pentru lectură în rândurile tinerilor și creșterea îmbătrânirii populației, lectura intergenerațională trebuie încurajată.

În acest context, în cadrul ediției a IV-a a Programului Național LecturaCentral, echipa de implementare a proiectului, a decis realizarea unui studiu sociologic național “Lectura în comparație intergenerațională”. Pe parcursul a mai mulți ani, așa tip de studiu a fost o aspirație pentru bibliotecarii din Republica Moldova, mai ales pentru cei care studiază segmentul educației culturii lecturii, dar și modalitățile de promovare a cărții și lecturii. În Occident, bibliotecile cât și asociațiile de profil au realizat mai multe studii pe acest segment, rezultatele cărora au dus la implementarea strategiilor naționale de promovare a lecturii, planurilor de acțiuni, dar și programelor de lectură intergeneraționale.

Rezultatele studiului realizat, vor fi un instrument util pentru biblioteci și alți factori decizionali pentru a dezvolta politici și strategii de promovare a lecturii în comunitate. Scopul studiului este de a oferi o viziune despre influența familiei, școlii, bibliotecii și societății, asupra formării culturii lecturii și a preferințelor de lectură pe parcursul a trei generații (bunici, părinți, copii). Pentru realizarea studiului a fost contractată Compania specializată *Magenta Consulting*.

Studiul a inclus realizarea unui sondaj

în format SAQ (Self-Administered Questionnaire – chestionar auto-administrat), astfel respondenții au completat de individual chestionarul elaborat pe o platformă online. Înainte de încărcarea acestuia în sistem pentru a fi oferit chestionaților a avut loc procesul de pretestare. Necesitatea de pretestare a chestionarelor este un pas obligatoriu. Această abordare este utilă pentru identificarea întrebărilor care pot fi înțelese sau interpretate greșit de către respondenți. Prin urmare, chestionarul a fost îmbunătățit și adaptat populației țintă.

Utilitatea rezultatelor este importantă pentru luarea deciziilor despre promovarea lecturii diferențiat, particular pentru fiecare categorie de vârstă sau în sens diametral opus pentru creșterea motivației de a citi prin activități comune.

Studiul a fost realizat pe un eșantion de 3237 de respondenți de tip aleatoriu, în rândurile utilizatorilor bibliotecilor publice din țară. Respondenții fac parte din cinci categorii de vârstă, din intervalul 5 – 76 + ani. Deoarece categoria de vârstă 76 + erau puțini respondenți ea a fost analizată împreună cu categoria 56–75 ani. Perioada de colectare a datelor a fost 29 noiembrie – 17 decembrie 2021.

Ipotezele studiului:

1. Copiii care își văd părinții citind sunt

mai predispuși dezvoltării obiceiului de a citi;

2. Un factor important în dezvoltarea gustului și plăcerii lecturii este libera alegere, conform preferințelor;

3. Lectura de plăcere este puternic influențată de relațiile dintre familie – copii, profesori – copii;

4. Lectura este un proces social care asigură schimbul de cunoștințe și ne motivează să ne angajăm în lectură;

5. Dorința de a citi se dezvoltă prin influența factorilor externi;

6. Disponibilitatea formatelor alternative de lectură, cum ar fi cărțile audio, e-book – urile extind orizontul de lectură a tinerilor;

7. Motivarea lecturii prin carduri-cadou sau cărți, este una eficientă.

Formularea ipotezelor s-a axat pe dezvoltarea cunoștințelor științifice despre fenomenul lecturii vizavi de factorii care îl influențează. Ipotezele enunțate reprezintă o presupunere a factorilor care influențează asupra dezvoltării gustului și plăcerii lecturii, care extind orizonturile pentru lectura tinerilor, dar și condițiile care stimulează procesul de lectură la generațiile analizate.

Ipotezele au fost elaborate în baza celor douăsprezece focus grupuri realizate în diferite zone ale republicii conform următorului tabel

Tabelul nr. 1. Organizarea focus-grupurilor în zonele republicii

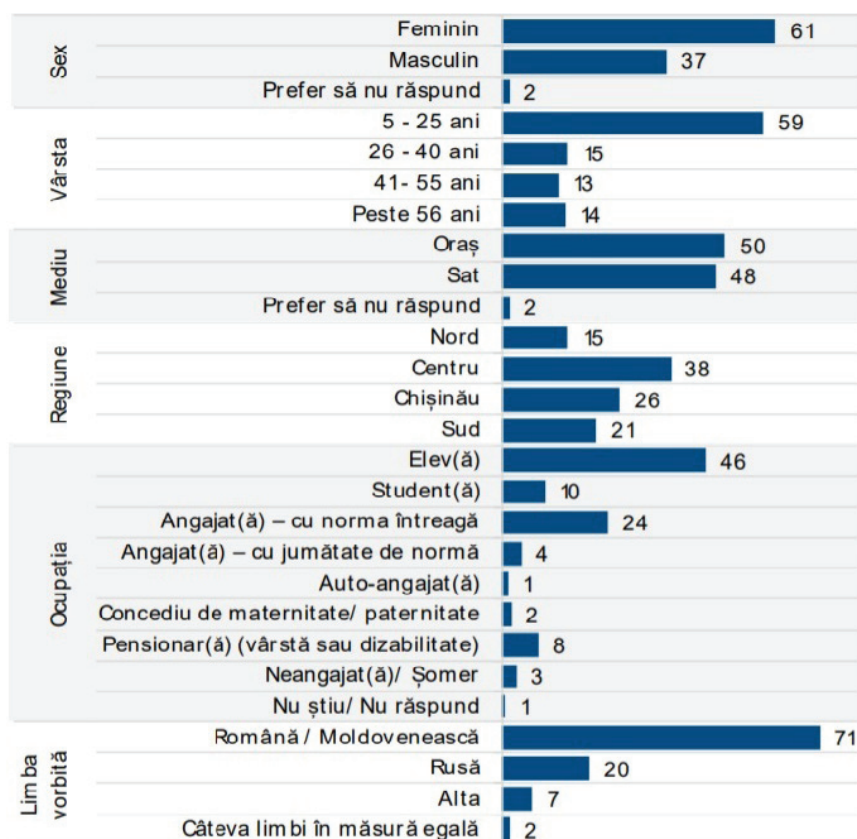
Zona de Nord	Zona Centru	Zona de Sud
Drochia	Leova	Strășeni
Glodeni	Ștefan Vodă	Chișinău (Filiala Ovidius, BM “B.P. Hasdeu”)
Florești	Cantemir	Chișinău (Filiala Ștefan cel Mare, BM “B.P. Hasdeu”)
Briceni		
Ocnia		

Categoria de populație cercetată a fost utilizatorii bibliotecilor publice teritoriale din întreaga țară. Din numărul total al respondenților 61% sunt femei, iar 37% bărbați, ceea ce confirmă că printre utilizatorii bibliotecilor sunt mai multe femei decât bărbați. La fel, majoritatea

participanților (59%) au vârsta până la 25 de ani, sunt vorbitori de limbă română (71%) și numărul reprezentanților din mediul rural este egal cu cel urban.

Una din ipotezele enunțate în cadrul studiului ține de dezvoltarea culturii lectu-

Diagrama nr. 1. Portretul socio-demografic ai respondenților

rii la copii prin exemplele pe care le oferă adulții, părinții, educatorii, profesorii sau bibliotecarii. Rolul comunicării strânse în familie și în instituțiile educaționale este esențial pentru creșterea armonioasă și evoluția copilului. Răspunsurile oferite la întrebarea 10 și 11 din chestionar permite să exprimăm ideea că participanții care au

avut relații mai strânse cu profesori/părinți și discutau la diverse teme, mai des citesc, decât ceilalți. Astfel, mai mult de o treime (33%) de respondenți care discutau cu părinți/profesori despre diverse subiecte, citesc cărți de câteva ori pe săptămână.

În Marea Britanie există ideea, că procesul de învățare și dezvoltare a copiilor este

Diagrama nr. 2. Influența actorilor asupra procesului de lectură

dificil atunci când nu este susținut de către părinți, iată de ce au fost inițiate și programe de învățare pentru adulții din familie. Polonia a inițiat un program național de lectură (Cala Polska Czyta Dzieciom/Toată Polonia citește

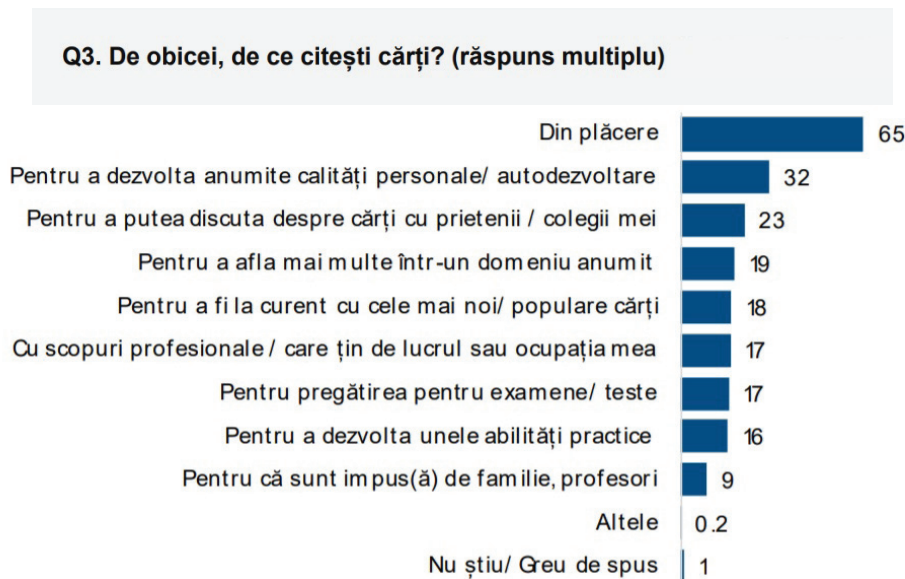
copiilor) care încurajează părinții să citească copiilor. Campania Națională “Să citim împreună”, organizată anual de către Biblioteca Națională pentru Copii “Ion Creangă”, scoate în evidență la fiecare ediție câte două cărți

ale autorilor basarabeni și îndeamnă copiii și adolescenții la lectură. O altă platformă de promovare a lecturii în rândurile copiilor și adolescenților este și Concursul de lectură „Bătălia cărților”, organizat anual de către Biblioteca Municipală “B. P. Hasdeu”.

Motivale de lectură sunt diferite în funcție de categoriile de vârstă. Generația Z (5-25 ani) citește pentru a se pregă-

ti pentru examene/teste (26%). O treime din Generația Millenials (26-40 ani) și Generația X (41-55 ani) citesc cărți care țin de lucru sau ocupația lor. Lectura din plăcere (65%) se află în topul motivelor de a citi conform respondenților studiului, urmată de cei care sunt motivați de necesitatea profesională și de către cei care citesc pentru a avea teme de socializare.

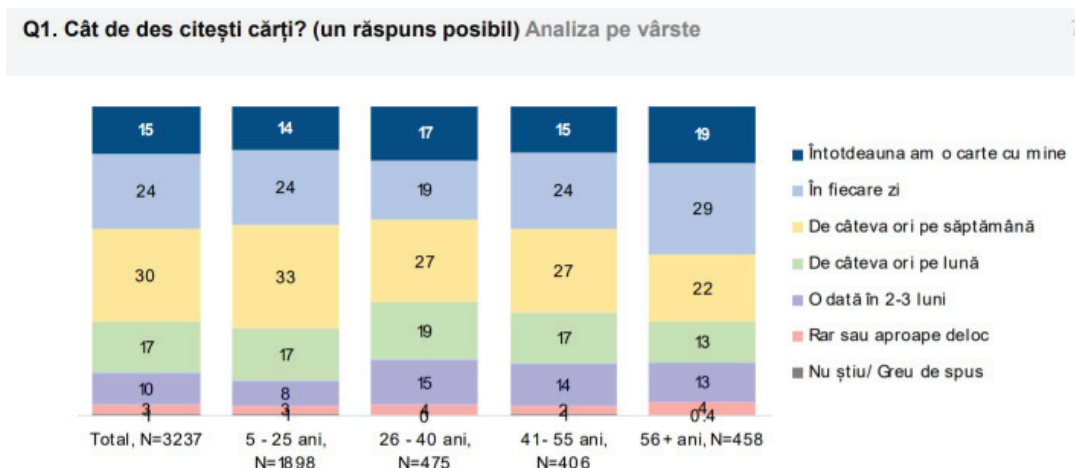
Diagrama nr. 3. Motivele de lectură

Frecvența lecturii determină nivelul intelectual de dezvoltare, gradul de socializare, idei noi, dezvoltă gândirea critică și desigur ne face facilitatori mai buni. Criticul literar Nicolae Manolescu spunea că “A citi înseamnă a învăța”, iar în societatea de azi a învăța reprezintă posibilitatea de a face față cerințelor timpului. Frecvența de citi-

re a celor din generațiile Z și Millenials, nu corespunde cu frecvența de citire a celorlalte două generații analizate. Conform rezultatelor studiului persoanele cu vârsta de 56+ ani citesc cărți mai des, în comparație cu celelalte categorii de vârstă. Totodată, conform rezultatelor, zilnic citesc mai mult femeile (27%), decât bărbații (19%).

Diagrama nr. 4. Frecvența lecturii respondenților: analiza pe vârste

Domeniile de interes pentru lectură a respondenților sunt variate, însă predomină lectura literaturii artistice (72%), urmată de domeniul istoriei, sănătate și mediu, dar și arte. Sub aspect intergenerațional cu înaintarea în vârstă, crește interesul respondenților față de lecturarea cărților despre sănătate, psihologie, științe sociale, biografii, memorii și jurnale.

Cel mai des enciclopediile (48%) și cărți despre natura și mediul (35%) sunt citite de copii până la 10 ani.

Respondenții declară că listele de literatură individuale le constituie în baza ofertei bibliotecilor și a librăriilor pe care periodic le vizitează. Un număr important dintre cei intervievați își aleg lecturile în baza recomandărilor prietenilor/cunoștințelor sau popularitatea (40%). În acest context putem remarca rolul publicității, campaniilor de promovare, prețurilor promoționale pentru cărți și al altor modalități de creștere a interesului/pasiunii pentru carte și lectură.

Printre metodele de motivare a lecturii în rândul eșantionului analizat sunt următoarele:

1. Existența unui raft în bibliotecă cu achiziții noi (42%);

2. Varietatea colecțiilor de bibliotecă (41%);

3. Existența unui raft cu „cele mai citite cărți” (30%).

Rezultatele studiului național care identifică „Topul celor mai citite cărți ale anului”, realizat de către Biblioteca Națională a Republicii Moldova poate servi drept sursă pentru completarea expozițiilor de carte

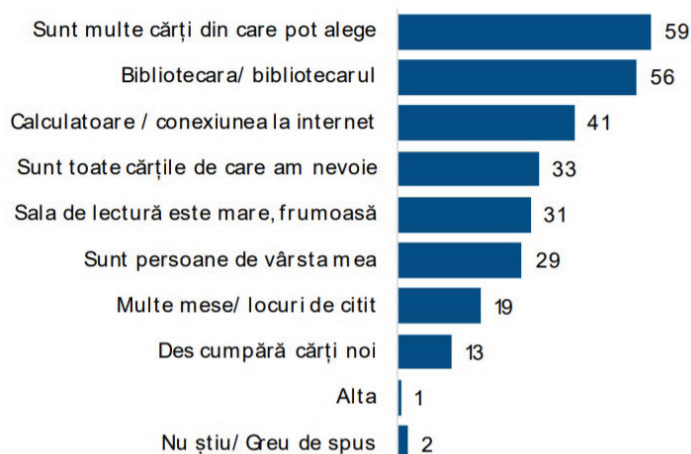
Diagrama nr. 5. Motivele vizitelor la bibliotecă

organizate în biblioteci, alături și de alte topuri naționale și internaționale. În topul motivelor de a citi, invocate de respondenți mai apar și primirea cărților cadou, recomandarea bibliotecarilor, dar și existența unor concursuri cu premii pentru lectură. Programul Național LecturaCentral, implementat în Republica Moldova oferă posibilitatea cititorilor de a concura în cadrul concursului pentru cel mai activ cititor. În comparație intergenerațională motivația pentru lectură nu este diferită.

Deoarece studiu național a fost realizat în rândurile utilizatorilor bibliotecilor publice teritoriale, un compartiment al chestionarului este despre portretizarea utilizatorului de bibliotecă. În comparație cu respondenții din mediul urban (21%), cei din rural frecventează bibliotecă de două ori mai des (43%). Cauza acestui fenomen este că în localitățile rurale posibilitatea consumului cultural nu este atât de divers, iar în unele localități, bibliotecile au rămas printre puținele spații de cultură și interacțiune oferite comunității.

Majoritatea respondenților (56%) vizitează bibliotecă pentru a împrumuta cărți în afara programului școlar. Al doilea motiv pentru care participanții al studiului vizitează bibliotecă, este participarea la evenimente organizate de bibliotecă (40%). O bună parte dintre intervievați au declarat că vizitează bibliotecă datorită colecției de documente (59%), a profesionalismului personalului din bibliotecă (56%) și în locul trei în acest top care stimulează utilizatorii de a vizita bibliotecă sunt infrastructura tehnologică (41%).

Q23. Ce îți place în această bibliotecă? (răspuns multiplu)

Studiul realizat este unul multiaspectual, iar toți cei care vor să folosească rezultatele acestuia în propriile cercetări sau în demersurile pro lectură, sunt invitați de a o face. [5]

În concluzie putem menționa că majoritatea respondenților citesc săptămânal, zilnic citesc persoanele din categoria 56+ (generația Baby Boomers). Se citește cel mai mult din proprie plăcere, iar acest lucru ne face să sperăm că eforturile programelor de lectură inițiate la nivel național dau roade. Însă motivele de lectură depind și de criteriu de vârstă, dar și de recomandările și de subiecții cu care socializează: de exemplu, mai tineri (5-25 ani) citesc cărți pentru a se

pregăti pentru examene/teste, iar cei mai maturi – în scopuri profesionale sau pentru autodezvoltare sau respondenții care au ca teme de socializare subiectele din cărțile citite obișnuiesc să discute cu bibliotecarii. Diferența de formate a cărților citite nu este importantă decât numai pentru generația Z, celelalte generații de utilizatori participanți la studiu preferă cartea în format tradițional.

Rezultatele acestui studiu vor servi drept bază pentru analize și studii realizate de către persoane interesate, dar și un start pentru îmbunătățirea sau inițierea ofertei de resurse și servicii oferite de către bibliotecile publice teritoriale.

Referințe bibliografice:

1. All The Reasons to Read: It's Important [online]. [citat 26.01.2022]. Disponibil: <https://www.uopeople.edu/blog/why-its-important-to-read/>
2. JAMNIK, Tilka. The Slovenian Reading Badge Society [online]. [citat 26.01.2022]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/319950394_Intergenerational_Reading
3. FOUR compelling reasons to shut off your screen and open a good book [online]. [citat 26.01.2022]. Disponibil: <https://readingpartners.org/blog/four-compelling-reasons-shut-off-screen-open-good-book/>
4. ONOFREI, Mihaela. O lume fără rădăcini e o lume fără morală. [online]. [citat 26.01.2022]. Disponibil: <http://www.cuvantul-ortodox.ro/zoe-dumitrescu-busulenga-maica-benedicta-pierderea-radacinilor-valorilor-degradare-cuviinta-dezbracare-expunere-trup-carne-casatorii-homosexuali/>
5. STUDIU „Lectura în comparație intergenerațională” : [Raport de cercetare] / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; Magenta Consulting. [online]. [citat 26.01.2022]. Disponibil: http://moldlis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1430/Lectura_in_compara%c8%9bie_intergenerationala_Raport.pdf?sequence=1&isAllowed=y

INTROSPECȚIE PRAXIOLOGICĂ ÎN TEROTEHNOLOGIE

Tatiana COȘERI,
Biblioteca Municipală
„B.P. Hasdeu”

Rezumat: Terotehnologia vizează un proces tehnologic continuu de la proiectarea / planificarea, selectarea, instalarea / aplicarea, întreținerea bunurilor necesare până la scoaterea din funcțiune. Experiențele practice interpretează terotehnologia cu valențe multiple: aprovizionare, întreținere, logistică. Neînțelegerea sa s-a dovedit a fi motivul esențial al subreprezentării în discuțiile teoretice și în aplicațiile practice. Articolul sintetizează necesitatea, rolul componentelor terotehnologiei ca o combinație de management și inginerie prin prisma fiabilității și calității.

Cuvinte-cheie: managementul întreținerii, mentenanță, fiabilitate, logistică, terotehnologie, calitate, active materiale, ergonomie.

Abstract: Terotechnology concerns a continuous technological process, from design and planning, selection, installation or application, maintenance of the necessary goods, up to their decommissioning. Practical experience considers terotechnology having multiple valences, which are supply, maintenance and logistics. Misunderstanding of the term proved to be the main reason for its under-representation in theoretical discussions and practical use. The article summarizes the necessity and the role of terotechnology components as a combination of management and engineering in terms of reliability and quality.

Keywords: maintenance management, maintenance, reliability, logistics, terotechnology, quality, material assets, ergonomics.

Dezvoltată în Regatul Unit la începutul anilor '70, terotehnologia implică o aplicare sistematică a expertizei necesarului de bunuri și servicii, o estimare financiară pentru realizarea sarcinilor conform planului de acțiuni și evaluarea ciclului de viață al unei achiziții (bunuri / produse, clădiri, echipamente, instalații). Practic terotehnologia este un ciclu continuu care începe cu proiectarea și selecția articolului necesar, urmează instalarea și punerea în funcțiune, apoi operarea și întreținerea acestuia, până la modificarea, îndepărtarea și eliminarea / înlocuirea acestuia. Controlul întreținerii și utilizării bunurilor, instalațiilor în scopul menținerii acestora la nivelele maxime de operativitate, siguranță,

exactitate și rentabilitate devine o prioritate și o necesitate în aplicarea sistemică a terotehnologiei.

Terotehnologia este derivată din cuvântul grecesc „terein” înseamnă „a avea grijă”. Acest lucru subliniază necesitatea de a avea grijă și a păstra bunurile / spațiile; a preveni incidentele prin utilizarea corectă a utilajelor. Este o artă și o știință a managementului activelor fizice, și în esență un concept interdisciplinar. În instituțiile culturale acest termen nu este încă încetățenit. Biblioteca Municipală fiind mereu preocupată de dezvoltare a implementat pe parcursul anilor elemente din această știință.

La Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu” povestea a început cu întreținerea siste-

mului complex. Astfel, a apărut **managementul întreținerii** având grijă de riscuri (clădiri, bunuri), de exploatarea corespunzătoare a resurselor. Fiabilitatea era exprimată prin participarea deplină a echipei la întreținerea activelor. Apoi s-a pus accentul pe **mentenanță** care se preocupa de creșterea disponibilității și exploatarea bunurilor, reducerea defecțiunilor, optimizarea utilizării resurselor. Mentenanța avea ca scop obținerea performanței instituționale prin asigurarea relevantă a bunurilor, utilajelor, condițiilor de muncă / studiu, obținerea randamentului. Verbul „a întreține” a devenit sinonim cu „a continua să existe”. Extinderea duratei de viață a activelor materiale reprezintă esența muncii de mentenanță.

Logistica este un termen militar, apărut în armata franceză, care se referea la sprijinirea liniei frontale prin achiziții, depozitare, transport și întreținere a bunurilor; conducerea unui război prin poziționarea armatei și materialelor necesare acestora. Privind originile termenului sunt diferite poziții: din limba greacă „logistikos” = a fi priceput, dibaci în calcule; din limba latină „logista” = administrator; din limba franceză „marechal-general des logis” = responsabil de campanie cu atribuții administrative.

Prin anii '60 logistica devine știința despre planificare, organizare, conducere, control a activelor materiale necesare în activitatea unei instituții. În ultimul timp logistica capătă o amploare deosebită și trece prin diverse transformări și interpretări. Termenul este înțeles ca managementul aprovizionării și livrării / transportării; distribuirea fizică a bunurilor; organizarea funcțională a unui serviciu / organizații; totalitatea resurselor necesare pentru realizarea misiunii, valorilor și obiectivelor instituționale. În așa mod se evidențiază misiunea logisticii - a găsi și a pune la dispoziție bunuri și servicii pentru buna funcționare a organizației: calitativ, operativ, în cantități necesare.

La Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu” logistica reprezintă un sistem integrat de asigurare, coordonare, control, stocare / păstrare și transportare a activelor materiale cu scopul de a reduce rebuturile în procesele tehnologice și de a garanta siguranța

resurselor umane, utilizatorilor. Tendința prioritară este axată pe „zero defecte” în procesul de asigurare cu active materiale și în sfera de deservire (întreținere), care are în esență orientarea către utilizator. Aceasta demonstrează rolul logisticii în sinergia instituțională și tendințele, preocupările de managementul calității: satisfacerea nevoilor exprimate sau latente pentru livrarea serviciilor, pentru îmbunătățirea performanței, pentru materializarea ideilor și inovațiilor, pentru asigurarea unui mediu binevoitor și sigur.

Direcțiile prioritare sunt:

- Servicii de asigurare cu bunuri (birotică, mărfuri de uz gospodăresc, produse electrice);
- Servicii de transport al bunurilor (resurse informaționale, rafturi, mese, scaune);
- Servicii de întreținere a infrastructurii - clădiri și utilaje (sistemul electric, sistemul de apeduct, sistemul ingineresc, reparații curente);
- Serviciu de restaurare și reparare a cărților;
- Servicii de formare profesională: securitatea muncii, instruire igienică.

Activitatea logisticii mai cuprinde și:

- Încărcarea / descărcarea, păstrarea bunurilor;
- Distribuirea activelor materiale în corelație cu necesitățile;
- Susținerea / implicarea în proiectele și prioritățile instituționale;
- Supervizarea utilizării relevante a echipamentelor și respectării cerințelor privind tehnica securității;
- Analiza ciclului de viață a activelor pentru a preveni deteriorarea înainte de termen și înlocuirea relevantă la timp; reducerea costurilor și extinderea duratei de utilizare a activelor, implicând interdependențe și relații de resurse - idei, oameni, surse financiare, resurse materiale.

Fiabilitatea implică în acest caz gradul în care un bun material este funcțional, oferă valoare în raport cu costurile. De aceea orientările esențiale sunt axate pe:

- Intervențiile preventive: *sistemice* pentru întreținerea funcționalității utilajelor și bunurilor (mobiliar, clădiri, sistem energie-

tic și termic, apeduct), *condiționate* pentru prevenirea ulterioarelor avarii (verificarea și controlul utilajelor, analiza uzurii), *previzionare* pentru planificarea necesităților;

- *Intervențiile corective*: suprimarea defectăunilor; diagnosticarea defectelor; remedierea avariilor, accidentelor; restabilirea capacității de funcționare a produselor / serviciilor.

Pe lângă fiabilitate se extinde și interesul față de siguranță, eficiență, comoditate. În acest context, activitățile logistice se regăsesc în conexiune cu ergonomia: asigurarea condițiilor care nu periclitează sănătatea omului, utilizarea echipamentelor cu maximă securitate, optimizarea confortului și igiena muncii (iluminarea adecvată, ambianța termică, umiditatea).

Orientarea către utilizator / bibliotecar, răspunsul rapid, implicare totală, angajamentul au devenit prioritare în activitatea logisticii. Metoda celor 5 S utilizată în managementul calității ca menaj industrial este relevantă în acest caz. Prioritățile devin: curățenia, administrarea corectă a bunurilor / echipamentului, organizarea locului de muncă comod și sigur:

- *Sortare*: sortarea și separarea activelor materiale necesare și inutile; alegerea corectă a bunurilor;

- *Strălucire*: salubritatea locului de muncă și a echipamentelor pentru eficiența utilizării și pentru identificarea defectelor / problemelor;

- *Sistematizare*: crearea unui mediu / spațiu pentru ordonarea și păstrarea activelor materiale în scopul utilizării coerente și optime; găsirea și utilizarea instrumentelor / bunurilor fără bariere;

- *Standardizare*: aplicarea regulilor de securitate în muncă, îmbunătățind siguranța la locul de muncă; menținerea la standardele instituționale;

- *Susținere*: implicarea în realizarea valorilor instituționale.

Modelul prezentat marchează că logistica are o valoare sustenabilă care se bazează pe următoarele principii:

- *Complexitatea*: formarea unei infrastructuri dezvoltate pentru realizarea sarcinilor și obiectivelor prioritare; coordonarea cu toate structurile instituționale;

- *Caracterul concret*: planificarea activelor tangibile prin prisma cantității și costurilor; contribuirea la rezultatele instituției;

- *Caracterul constructiv*: asigurarea tehnico-materială; păstrarea / depozitarea, încărcarea, descărcarea și transportarea bunurilor;

- *Caracterul variat*: adaptarea rapidă la necesități și găsirea soluțiilor optime de rezolvare a problemelor; dirijarea fluxurilor materiale și de servicii;

- *Siguranța*: utilizarea mijloacelor tehnice în procesul de soluționare a deteriorărilor, în prevenirea situațiilor de avarie; organizarea sesiunilor de informare privind securitatea muncii.

Practicile demonstrează că 20% din succesul instituției se datorează avantajelor proceselor tehnologice și logistice. Acest fapt denotă că în rata de recuperare a investițiilor, în randamentul și în impactul activității bibliotecii compartimentul dat are o importanță majoră. Contribuția monetară - ROI (rata de recuperare a investițiilor = return of investment) este raportul dintre investiții (costuri) și beneficiile produse. În mod ideal beneficiul trebuie să depășească investițiile – fiecare leu investit aduce peste un leu de beneficii. Printre componentele esențiale pentru a calcula beneficiile tangibile (financiare) sunt datele / cheltuielile ce țin de energie electrică, energie termică, servicii de apă și canalizare, servicii de telefonie. Deseori beneficiile intangibile (satisfacerea utilizatorilor, creșterea numărului de participanți la servicii, vizibilitatea în mass-media) sunt convertite în categoria celor tangibile pentru a justifica bugetele, pentru îmbunătățirea activității și pentru recunoașterea meritelor. Veriga dată evidențiază încă o dimensiune a logisticii – preocupări privind impactul și aportul la valorile instituționale.

Contribuția logisticii la dimensiunea calității devine tot mai inerentă și implicită. Standardul Internațional ISO 9001:2015 „Sisteme de management al calității. Cerințe” se pronunță ferm asupra gradului de conformitate a sistemului existent de management cu cerințele standardului sus-numit și anume la compartimentele:

- *Support* (resurse, infrastructură, mediul de lucru), *operare* (planificarea, controlul operațional, cerințe față de producere și servicii, păstrarea, servicii de mentenanță);

- *Evaluarea performanței* (monitorizarea utilizării resurselor, accesului la infrastructură / servicii, investițiilor financiare);

- *Îmbunătățire* (corectarea, prevenirea sau reducerea efectelor nedorite; examinarea, analizarea și determinarea cauzelor neconformității; relevanța, adecvarea și eficacitatea acțiunilor în situații de risc; acțiuni corective).

Acum jumătate de secol a început să se aplice sistemul de 20 de chei ale succesului ce reprezintă un program practic de revoluționare. Sistemul este popular în cadrul companiilor / întreprinderilor care pun accentul pe calitate, loializarea consumatorilor / clienților și pe vizibilitate / imagine de lungă durată. Logisticii îi revin mai multe componente indispensabile:

- Cheia nr. 1: curățenia și organizarea locului de muncă („zone libere de haos”);

- Cheia nr. 2: alinierea la obiectivele instituționale;

- Cheia nr. 3: activitatea echipelor de îmbunătățire;

- Cheia nr. 4: reducerea stocurilor;

- Cheia nr. 9: întreținerea utilajului și a echipamentului;

- Cheia nr. 10: disciplina de muncă și angajamentul;

- Cheia nr. 13: eliminarea pierderilor;

- Cheia nr. 16: planificarea resurselor tangibile și intangibile;

- Cheia nr. 17: controlul eficienței;

- Cheia nr. 19: economisirea energiei și a materialelor;

- Cheia nr. 20: tehnologiile de vârf.

Aplicarea lor duce la transformări fundamentale, revigorând activitatea instituției și contribuind la realizarea priorităților strategice. Distinse sunt cheile: 1, 2, 3, 20 fără de care nu se poate realiza excelența și calitatea.

Compartimentul „Logistică” la Biblioteca Municipală trece printr-o etapă de tranziție spre terotehologie. Pe parcursul anilor a adus contribuții la traiectoria dezvoltării instituționale, câștigând „un loc la masă” prin caracterul pronunțat cu efect de sinergie. Rolul logisticii de „a mișca înainte” biblioteca se exprimă prin atitudinea proactivă și convingerea de a face mai bine, mai calitativ pentru fidelizarea utilizatorilor și pentru comoditatea salariaților.

Preocupările actuale ale subdiviziunii se centrează pe abordarea sistemică, pe conducerea rațională a resurselor pentru realizarea misiunii și obiectivelor Bibliotecii Municipale. Tendințele conferă logisticii noi forme, conținuturi și roluri în cultura organizațională. Modelul dat demonstrează prototipul terotehologiei. Fiind în esență o combinație de management, finanțe, inginerie și alte practici aplicate activelor fizice accentul se pune pe eficiență și impact – asigurarea coerentă, operativă cu resurse necesare și calitative, cu costuri minime, contribuind în așa mod la satisfacerea utilizatorilor și la livrarea performantă a serviciilor de către bibliotecari.

Referințe bibliografice:

1. BELOSTECINIC, Grigore. Logistica ca factor de creștere a competitivității în condițiile integrării europene. In: *Economica*. 2005, nr. 4 (52), pp. 6-12. ISSN 1810-9136.

2. KOBAYASHI, Iwao. 20 de chei ale succesului : Program practic de revoluționare a întreprinderilor. Chișinău: Editura „Arc”, 2001. 244 p. ISBN 9975-61-195-8.

3. PHILLIPS, Jack J; PHILLIPS, Patricia Pulliam. Arată-mi banii! : Cum se determină randamentul investițiilor în oameni, proiecte și programe. Meteor Press, 2007. 312 p.

4. SITEANU, Eugen; OANCEA, Gelu. Optimizarea mentenanței pe baza principiilor terotehologiei. In: *Revista Academiei Forțelor Terestre*. 2001, nr. 3. [online]. [citat 19.09.2019]. Disponibil: http://www.armyacademy.ro/reviste/3_2001/rev11.html

ASOCIAȚIA „RĂSĂRITUL ROMÂNESC” (Intervenție la Forumul Cercetătorilor din cadrul Sistemului Național de Biblioteci, 9 noiembrie 2021)

Vlad CUBREACOV,
Asociația „Răsăritul Românesc”

Rezumat: *Articolul este axat pe rezultatele cercetării patrimoniului cultural local al comunei Crihana Veche, din județul Cahul, efectuate de către Asociația „Răsăritul Românesc”, în colaborare cu diferite instituții, inclusiv cu biblioteca publică teritorială.*

Cuvinte-cheie: *Crihana Veche, Asociația „Răsăritul Românesc”, patrimoniu material și imaterial local.*

Abstract: *The article is focused on results of the research on the local cultural heritage of Crihana Veche commune from Cahul District. “Răsăritul Românesc” (“The Romanian East”) Association carries it in cooperation with the territorial public library.*

Keywords: *Crihana Veche, “Răsăritul Românesc” Association, local tangible and intangible cultural heritage.*

Întâi de toate, permiteți-mi să vă transmit gândul meu de recunoștință pentru invitația amabilă de a participa la această dezbateră, pe care o găsesc deosebit de utilă și care, sper, va putea fertiliza schimbul nostru de informații și idei.

Ca fiu al comunei Crihana Veche din județul Cahul, preocupat îndeaproape și în mod constant de cercetarea patrimoniului nostru local material și imaterial, îmi revine sarcina onorabilă de a vă prezenta succint și punctual câteva considerații circumscrise genericului acestei ediții a Forumului Cercetătorilor din cadrul Sistemului Național de Biblioteci. Ceea ce vă voi înfățișa este o mărturie a ceea ce am reușit să realizăm la Crihana Veche pentru a pune în lumină, într-un efort firesc, un imens patrimoniu local afundat nemeritat în uitare decenii la rând.

Crihana Veche este amplasată între Cahul și Reni, pe Prut la vale, fiind localita-

tea cu cea mai veche atestare documentară, datând din 12 mai 1425, fixată într-un hrisov de danie emis la Suceava de către domnitorul Alexandru cel Bun. Vechimea localității în sine a fost unul dintre factorii care ne-au determinat pe toți, locuitori și originari din Crihana Veche, reprezentanți ai administrației publice locale sau ai instituțiilor de cultură, cum ar fi și Biblioteca Publică Crihana Veche, să ne conjugăm eforturile pentru valorificarea imensului patrimoniu istoric local, ca resursă inestimabilă, esențială și, putem spune, inepuizabilă a cercetării și cunoașterii, inclusiv din perspectiva nevoii practice de formare corectă a noilor generații de crihăneni.

În anul 2014, în condițiile crizei economice determinate de o nesfârșită tranziție marcată de lipsuri materiale, am decis să recurgem la resursele nefinanciare și nemateriale, care ne stăteau și ne stau din plin și permanent la dispoziție. Aceste resurse au

fost și sunt: istoria locală din cele mai vechi timpuri până astăzi, foarte puțin cercetată; patrimoniul arhivistic păstrat în instituții de specialitate din Republica Moldova și România în legătură cu localitatea noastră; tradiția populară vie, bine conservată sau, din păcate, pe alocuri uitată; graiul românesc cu toate particularitățile și frumusețile lui dialectale locale; patrimoniul antroponimic popular din localitate, concretizat în porecele care concurează sistemul numelor de familie; arta populară tradițională; costumul popular românesc din zona Prutului de Jos în care se află Crihana Veche; memoria istorică recentă a locuitorilor; însemnele heraldice ale localității; personalitățile care au marcat istoria satului; instituția cetățeniei de onoare; contextualizarea regională și panromânească a patrimoniului local și, în definitiv, solidaritatea interumană, intercomunitară și interinstituțională, inclusiv regională și transfrontalieră, de natură să creeze sinergii cu impact pozitiv pe planul cercetării, cunoașterii și promovării patrimoniului local.

Așa s-a ajuns, în iulie 2014, ca Primăria Crihana Veche să semneze primul și, deocamdată, singurul Acord de colaborare cu Institutul Patrimoniului Cultural al Academiei de Științe a Republicii Moldova. Din acel moment, comuna Crihana Veche a devenit, în sensul autentic al cuvântului, obiect de cercetare științifică metodică și sistematică, antrenând la un moment dat și participarea cercetătorilor din afara spațiului basarabean.

Prima consecință a implementării acestui Acord a fost deplasarea în localitate a unei numeroase echipe de istorici, arheologi, antropologi, etnografi și folcloriști din Chișinău, care au demarat un amplu proiect de cercetare în teren. Echipa de arheologi a efectuat un studiu de suprafață, numit în limbaj profesional periegeză, continuată de studii satelitare, întocmirea unui pașaport arheologic al localității, cu cele 36 de monumente arheologice din perimetrul moșiei satului, după care a urmat cercetarea prin săpături pe șantiere arheologice în anii 2014, 2015, 2016, 2017 și 2018. Acestea au continuat cercetările arheologice din anul 1992. Arheologii și antropologii care s-au

remarcat în mod deosebit în cercetarea pe teren au fost: Ion Ciobanu, Vlad Vornic și Serghei Agulnicov, din Chișinău, și Angela Simalcsik, de la Filiala Academiei Române din Iași. Studiile etnografice din localitate au fost efectuate de către o echipă formată din doamnele dr. hab. Zinaida Șofransky, Raisa Osadci, Carolina Cotoman, Dorina Onică și Ludmila Fulea din Chișinău.

În anii 2016, 2017 și 2018, echipa de cercetători de la Academia de Științe a Republicii Moldova a organizat la Crihana Veche reuniuni științifice internaționale anuale, având ca obiect de cercetare patrimoniul cultural, istoric și etnografic al localității. De altfel, în paranteză fie spus, acestea au fost în perioada recentă primele reuniuni științifice internaționale în mediul rural din Basarabia, la care au participat cercetători și oameni de știință din România, Ucraina, Franța, Germania, Japonia și alte state, ceea ce a determinat apariția unui șir de publicații despre Crihana Veche în revistele științifice de peste hotare. Astfel, Crihana Veche a fost scoasă în relief pe harta cercetării academice internaționale, ceea ce, evident, a constituit unul dintre scopurile noastre urmărite neabătut.

Pentru fixarea în memoria colectivă locală a acestor realizări de etapă, Poșta Moldovei a emis în anul 2014, la comanda Asociației „Răsăritul Românesc”, mai multe efecte poștale – timbre personalizate și plicuri – dedicate patrimoniului etnografic și arheologic al comunei Crihana Veche. Ulterior, Poșta Moldovei a emis și alte efecte poștale cuprinzând stema localității și sigiliile istorice ale comunei din perioada 1918-1944.

Trebuie să remarc și faptul că, în noiembrie 2016, Muzeul Brăilei „Carol I”, în colaborare cu Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul, a organizat o conferință publică cu tema „Patrimoniul cultural-istoric al comunei Crihana Veche: cercetare, valorificare și promovare”.

De asemenea, trebuie să subliniez că, întrucât în secolul XIX un număr de 36 de familii de mocani ardeleni din satul Poiana Sărată, fostul județ Trei Scaune, precum și alte familii de mocani din zona Carpaților de Curbură s-au stabilit definitiv la Criha-

na Veche, consolidând economic, cultural și identitar comunitatea românească locală, această pagină de istorie a făcut în anul 2017 obiectul cercetării de teren a specialiștilor de la Muzeul de Etnografie Brașov, cercetare soldată cu expoziția „Urmele mocanilor săceleni în Basarabia”.

Atragerea atenției oamenilor de știință asupra comunității din Crihana Veche și a patrimoniului nostru local a provocat interes și la București. Astfel, în anul 2015, o echipă de 21 de cercetători de la Academia Română (Centrul European de Studii în Probleme Etnice și Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”), doctoranzi și studenți de la Universitatea din București (Facultatea de Sociologie și Asistență Socială), sprijiniți de Institutul Cultural Român, au efectuat la Crihana Veche activități de documentare și o amplă cercetare sociologică, etnografică și dialectologică de teren, după modelul cercetărilor întreprinse de Dimitrie Gusti în perioada interbelică de aur la Cornova, județul Orhei. Etnografii și sociologii din București, care au cercetat comunitatea locală de la Crihana Veche și patrimoniul ei, au fost: dr. Radu Baltasiu, dr. Emil Țîrcomnicu, dr. Lucian David și dr. Ovidiana Bulumac. Dumnealor au făcut echipă comună cu alți cercetători de la diverse institute ale Academiei de Științe din Chișinău.

Rezultatul acestor cercetări interdisciplinare este cuprins în „Albumul monografic *Crihana Veche*”, apărut în anul 2017 în condiții poligrafice de lux, la editura Institutului Cultural Român din București. Vă prezint cu nedisimulată plăcere această unică și valoroasă apariție bibliografică, care cuprinde, în 190 de pagini, informații de natură istorică, heraldică, geografică, sociologică, etnografică și dialectală. Nu lipsesc din acest album nici *Repertoriul de porecle* pe care crihănenii le poartă în spectacolul vieții și nici *Glosarul de crihănisme* – cuvinte particulare și expresii românești neoașe specifice comunei noastre. Vom avea grijă să transmitem, cu titlu de donație, câteva exemplare ale acestui excepțional album monografic la Chișinău, pentru integrare în fondul de carte al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova.

Un stoc imens de material arheologic și etnografic inestimabil acumulat în ultimii ani de către cercetătorii din Chișinău urmează a fi valorificat prin publicarea unei monografii arheologice a comunei și a unei cuprinzătoare culegeri de texte etnografice înregistrate în localitatea noastră.

O realizare de care suntem mândri este înființarea în Anul Centenar 2018 a Muzeului de Istorie și Etnografie Crihana Veche, organizat cu susținerea metodică a mai multor cercetători de la Academia de Științe din Chișinău și de la Academia Română. Comunitatea noastră a dobândit nu doar un așezământ de conservare a patrimoniului material și imaterial local, dar și o instituție de cercetare permanentă a acestuia.

Trebuie să remarc și faptul că un grup de cartografi de la Institutul de Ecologie și Geografie al Academiei de Științe din Chișinău, format din domnii dr. Dorin Lozovanu, Vitalie Ajder și Igor Roșca, a elaborat mai multe lucrări cartografice de excepție ale comunei Crihana Veche, printre acestea fiind: harta administrativă, harta toponimică, harta intravilanului cu indicarea obiectivelor de importanță culturală, economică, administrativă și socială, harta solurilor după subtipurile de sol, harta ortofotografică și harta utilizării terenurilor, ceea ce constituie un adevărat titlu de mândrie pentru comuna noastră.

În ceea ce privește valorificarea patrimoniului arhivistic, Crihana Veche a avut norocul de a se bucura în perioada interbelică de atenția unor importanți cercetători.

Profesorul Iulian Marinescu a publicat, în anul 1928, în volumul VII al „Buletinului Comisiei istorice a României”, apărut în Tiparul așezământului tipografic „Datina Românească” de la Vălenii de Munte, o culegere de „Extrase din Condica Moșiilor lui Teodor Rosetti-Solescu. Documente basarabene, fâlcene, putnene etc.”. Culegerea cuprinde un număr de 71 de însemnări din secolele al XVII-lea și al XVIII-lea despre *Crihana Veche* și despre unele părți sau moșii din cuprinsul ei.

Chiar dacă documentele publicate în 1928 se referă în special la tranzacții și litigiile funciare, precum și la soluțiile acestora

pe plan administrativ sau judiciar, acestea reprezintă mărturii importante despre locuri și oameni, ca și despre epoca în care au fost scrise. Ele sunt ecoul unei bine tocmitelumi românești doar aparent apuse și doavada directă a identității reale nu doar a crihănenilor, ci și a tuturor basarabenilor. Este un noroc că aceste documente s-au păstrat și au putut fi publicate în interbelicul românesc de aur, la zece ani după Marea Unire.

Firește, ne dorim să publicăm acum, în volum separat, într-un efort de restituire istorică, cele 71 de extrase prețioase pentru istoria Crihanei de dinaintea primei ocupații rusești de la 1812, pe când Moldova era principat românesc întreg, iar Prutul nu fusese încă făcut graniță. Sperăm să reușim în acest demers, pentru a le putea pune la dispoziție tuturor celor preocupați de istoria locală un important instrument de cunoaștere.

De asemenea, zeci de dosare privind Crihana Veche din secolele XIX și XX s-au păstrat în fondurile arhivistice din Chișinău, Ismail și București. Considerăm că multe dintre materialele cuprinse în aceste fonduri de arhivă vor putea fi valorificate printr-o riguroasă selectare și includerea în culegeri de documente cu certă valoare istorică nu doar locală, ci și națională.

Cercetarea patrimoniului imaterial al comunei noastre, concretizat în tradiții populare vii, de mare frumusețe și vigurozitate, a condus la instituirea la Crihana Veche, în anul 2014, a unui festival transfrontalier al sărbătorilor de iarnă, numit „Capra, Turca, Breaza”, cu participarea unor grupuri etnografice din Republica Moldova, România și sudul istoric al Basarabiei din cuprinsul actualei regiuni Odesa. Denumirea festivalului invocă aceeași tradiție populară românească numită Capra în Moldova, Turca în Transilvania și Breaza, sau Brezaia, în Muntenia. Ea subliniază unitatea românească în diversitate, iar tradițiile populare de iarnă oferă un neprețuit material de cercetare etnografică. Sperăm că, odată cu ridicarea restricțiilor impuse de pandemie, acest festival transfrontalier va fi reluat nu doar în beneficiul participanților și spectatorilor, dar și al științei etnografice de la noi.

Crihana Veche are și un bogat patrimoniu uman, care merită cercetat. Printre cetățenii de onoare ai comunei se regăsesc eruditul profesor, lingvist și ministru Nicolae MĂTCAȘ sau actorul și regizorul Emil GAJU, artist al poporului, ambii fii ai comunei. De aceea, apreciem efortul Bibliotecii Publice Crihana Veche de întocmire a unor biobibliografii ale personalităților ilustre pe care le-a dat comuna noastră. Un proiect de viitor este întocmirea unui dicționar al personalităților care s-au născut, au trăit aici sau și-au legat destinul de Crihana Veche.

Un alt demers de ordonare a istoriei locale și de valorificare a moștenirii culturale a comunei noastre a constat în utilizarea instituției cetățeniei de onoare în scopul de consolidare a conștiinței istorice și etnice a locuitorilor. Astfel, Consiliul local Crihana Veche le-a conferit post-mortem titlul de cetățean de onoare mai multor personalități care au lăsat urme adânci în istoria locală, fiind modele de urmat și spirite tutelare ale satului. Printre acestea sunt:

- Teodor ȘERBAN, român ardelean stabilit la Crihana Veche, proprietar de terenuri agricole, ctitor al bisericii ortodoxe din localitate și binefăcător al școlii din sat;

- Dimitrie CRĂCIUNESCU, învățat, boier, patriot, junimist, născut în Chișinău, proprietar important la Crihana în secolul XIX, prieten cu Mihai Eminescu, Ion Creangă, Vasile Alecsandri, Alexandru Cuza Vodă, Mihail Kogălniceanu și alții, prefect de județ în România, prefect de județ sub țării ruși, deputat de Cahul în Parlamentul de la București, colaborator al revistei „Convorbiri literare”. Lui Dimitrie Crăciunescu i s-a datorat garantarea administrării comunităților locale din județele Cahul, Ismail și Bolgrad, în perioada 1878-1918, sub țării ruși, cu titlu de excepție, conform „Legii comunelor din România” și rânduielilor din perioada 1856-1878, cât comuna Crihana a făcut parte din Principatele Unite și România;

- Pavel ȘERBAN, român ardelean stabilit la Crihana în secolul XIX, donatorul a trei clopote de 500, 325 și, respectiv, 90 de kilograme ale Bisericii Neamului din Poia-

na Sărată (fostul județ Trei Scaune, astăzi în comuna înfrățită Oituz, județul Bacău), turnate în București și pe care este gravat în metal, spre veșnică amintire, numele localității noastre: comuna Crihana – Basarabia.

▪ Mihail SADOVEANU, cunoscut profesor și academician, care prefera să viziteze Crihana pentru vânătoare și pescuit, dar și pentru a cunoaște mai bine graiul românesc local. În unul din articolele sale („Prieten unic”, București, 1936, Revista „Viața românească”), Mihail Sadoveanu a eternizat denumirea localității Crihana, despre care scrie cu drag, imortalizând frumusețea și unicitatea peisajelor din bălțile crihănene;

▪ Gheorghe MANOLESCU, unul dintre cei mai importanți întreprinzători din comuna Crihana în perioada interbelică, arendaș al grupului de bălți Crihana-Manta-Vadul lui Isac, prieten cu Mihail Sadoveanu, pe care l-a și găzduit la Crihana împreună cu marele nostru dirijor și compozitor Sergiu Celibidache;

▪ Ioan VASILESCU, locotenent comandor de aviație, născut în București și căzut eroic la Crihana Veche, decorat de către Regele Mihai al României cu Virtutea Aeronautică Clasa Crucea de Aur de Război cu Spade;

▪ Constantin RĂILEANU, fiu al satului, primar al comunei Crihana în perioada in-

terbelică, dar și în perioada celui de al Doilea Război Mondial, victimă a represiviilor staliniste, deportat în Siberia împreună cu familia, reabilitat după căderea Uniunii Sovietice. A fost unul dintre cei mai buni primari pe care i-a avut comuna Crihana vreodată.

În mod evident, deciziile oficiale de conferire post-mortem a titlurilor de cetățean de onoare al comunei Crihana Veche au fost precedate de documentări și cercetări temeinice în arhivele din Republica Moldova și România, iar în unele cazuri - de o corespondență cu Ambasada României la Chișinău, cu Oficiul Național pentru Cultul Eroilor sau cu Arhivele Militare de la Ploiești. Viața și activitatea acestor personalități în relație cu Crihana Veche merită cercetate în continuare, cu metodă științifică, spre câștigul sufletesc al întregii comunități.

Patrimoniul local al comunei Crihana Veche este asemenea unui strop de rouă în care se reflectă soarele. În acest patrimoniu se reflectă în miniatură întreaga istorie a Basarabiei și a poporului român, identitatea noastră culturală unică și inconfundabilă și bogăția limbii române, ca temelie trainică a aspirațiilor de viitor național comun cu toate beneficiile sale.

Pun punct deocamdată aici și vă rămân la dispoziție pentru orice completări sau precizări necesare. Vă mulțumesc!

INSTRUIREA CONTINUĂ A PERSONALULUI BIBLIOTECII NAȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA: REZULTATELE CERCETĂRII NECESITĂȚILOR DE DEZVOLTARE A COMPETENȚELOR PROFESIONALE

Lilia POVESTCA,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova

Rezumat: *Una din cerințele prestatorilor de formare continuă este studierea permanentă a necesităților de formare continuă a personalului de specialitate din biblioteci. Necesitățile de instruire continuă pentru diferite categorii de personal sunt determinate atât de exigențele muncii, cât și de caracteristicile individuale ale angajaților. Articolul reflectă rezultatele unui studiu privind necesitățile de formare profesională a personalului de specialitate din cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, elaborat de Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării în perioada lunii decembrie 2021.*

Cuvinte-cheie: *formare profesională continuă, personal de bibliotecă, necesități de formare.*

Abstract: *One of the requirements for continuing education providers is an ongoing study of continuing education needs of specialized library staff. Further education needs of different categories of staff are determined by both the job demands and the individual characteristics of employees. The article reflects the results of study on the training needs of specialized staff within the National Library of the Republic of Moldova developed by the Center for Continuing Professional Training in Library and Information Sciences in December 2021.*

Keywords: *continuing professional training, library staff, training needs.*

Introducere

Legislația națională în domeniu face referire la obligația prestatorilor de educație continuă de a facilita participarea la cursuri de formare profesională a angajaților, de a respecta prevederile legale, precum *Legea cu privire la biblioteci nr. 160, din 20.07.2017, art. 27*, „Formarea profesională continuă a personalului de specialitate din biblioteci”, care specifică asigurarea acesteia în cadrul centrelor de formare profesională din contul alocațiilor bugetare, precum și din veniturile colectate, prin educația formală, nonformală și informală.

Una din cerințele prestatorilor de educație continuă pentru bibliotecari este studierea permanentă a necesităților de formare. Necesitățile de instruire continuă pentru diferite categorii de personal sunt determinate atât de exigențele mun-

cii, cât și de caracteristicile individuale ale angajaților. Asupra nevoilor de instruire în acumularea de noi cunoștințe și dezvoltarea aptitudinilor profesionale influențează vârsta, experiența profesională, particularitățile motivației în muncă și alți factori [2, p. 46]. Printre modalitățile de identificare a acestor necesități de instruire continuă sunt studiile anuale privind nevoile de formare ale personalului de bibliotecă, care urmăresc scopul de a stabili subiectele solicitate, forma de organizare, metodele utilizate etc. În baza rezultatelor sunt propuse oferte educaționale relevante.

Conform datelor statistice privind activitatea bibliotecilor publice, la 01.01.2022, în Biblioteca Națională a Republicii Moldova (BNRM) activa un număr de 175 de specialiști, dintre care dețin categorii de calificare 86: superioară – 21; categoria a

I-a – 32; categoria a II-a – 33 [3].

Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării din cadrul BNRM (în continuare Centrul) asigură transferul de cunoștințe, dezvoltarea abilităților și atitudinilor profesionale prin organizarea activităților educaționale continue pentru personalul de specialitate din cadrul instituției. Pe parcursul anului 2021, la activitățile Centrului au participat 228 de angajați din cadrul BNRM. Cel puțin la o activitate educațională au participat 50 de persoane. Activitățile educaționale au fost prestate atât de formatorii BNRM (15), cât și formatori externi (14).

Participanții au asimilat cunoștințe și dezvoltat abilități privind: Educația deontologică a personalului de specialitate din bibliotecă; Profilul ORCID – oportunitate de creștere a vizibilității științifice; DOI – identificator de obiecte digitale; Managementul patrimoniului documentar: abordări conceptuale și practice; Managementul voluntariatului în bibliotecă: aspecte conceptuale și practice; Bibliotecarul – formator al competențelor de lectură critică; Licențele Creative Commons – tipuri și caracteristici; OpenDoar – oportunități de diversificare și lărgire a accesului la informație; Lecturi profesionale: conținuturi în acces deschis; Aspecte teoretice și practice privind protecția datelor cu caracter personal; Creare de booktrailer; Managementul riscurilor; Confidențialitatea activității și a datelor pe internet; Control intern managerial. Etica managerială etc.

Forma de organizare a activităților educaționale a fost preponderent online, pe platforma Zoom – 46, iar față în față, personalul BNRM a participat la 6 ateliere profesionale. Situația respectivă este o urmare a crizei pandemice la nivel global, iar formarea continuă a personalului de specialitate din bibliotecă a fost transferată în mediul virtual. În acest context, menționăm că utilizarea calculatorului în organizarea activităților educaționale este o

oportunitate, deoarece, folosită la întregul său potențial, poate aduce beneficii. Instruirea asistată de calculator presupune utilizarea acestuia în toate tipurile de activități educaționale:

- predare, comunicare de cunoștințe;
- consolidarea cunoștințelor vechi;
- sistematizarea cunoștințelor noi;
- aplicarea în contexte practice și exercitarea aplicării cunoștințelor, inclusiv în direcția formării unor deprinderi;
- verificarea cunoștințelor și evaluare [1, p. 137].

Formatorii trebuie să-și actualizeze obiectivele privitoare la această metodă: însușirea, cunoașterea avantajelor și limitelor de instruire asistată de calculator, formarea deprinderilor de utilizare a softurilor, aplicațiilor educaționale în procesul de instruire etc. [1, p. 140].

Misiunea Centrului este de a organiza și asigura informațional-documentar procesul de formare profesională continuă. În acest sens, permanent se studiază nevoile de formare a personalului de specialitate din cadrul instituției prin chestionare de evaluare, interviuri, observații, studii anuale.

Studiul anual privind nevoile de formare profesională continuă

Scopul cercetării: Identificarea nevoilor de formare profesională continuă a personalului de specialitate din cadrul BNRM.

Obiectivele studiului:

- identificarea necesității și motivului participării la instruire;
- cunoașterea surselor de informare despre oferta educațională a BNRM;
- perceperea nivelului de implicare la activitățile educaționale organizate de Centru;
- recunoașterea subiectelor necesare dezvoltării competențelor profesionale.

Studiul s-a efectuat prin metoda anchetării în baza unui chestionar online care a cuprins 7 întrebări, având ca scop colectarea informației dorite.

Perioada de colectare a datelor: decembrie 2021.

Tabelul 1. Profilul sociodemografic al respondenților

Variabila	Grup	Nr. respondenți	%
Categoría de calificare	categoría superioară	15	25%
	categoría I	23	38,3%
	categoría II	15	25%
	fără categoríe	7	11,7%
Studii	superioare de specialitate	16	26,7%
	superioare	41	68,3%
	medii de specialitate	3	5%
	medii	-	-
Vechimea în muncă la bibliotecă	până la 1 an	2	3,3%
	1-2 ani	1	1,7%
	2-5 ani	4	6,7%
	6-10 ani	6	10%
	11-15 ani	6	10%
	16-20 ani	7	11,7%
	peste 20 de ani	34	56,7%

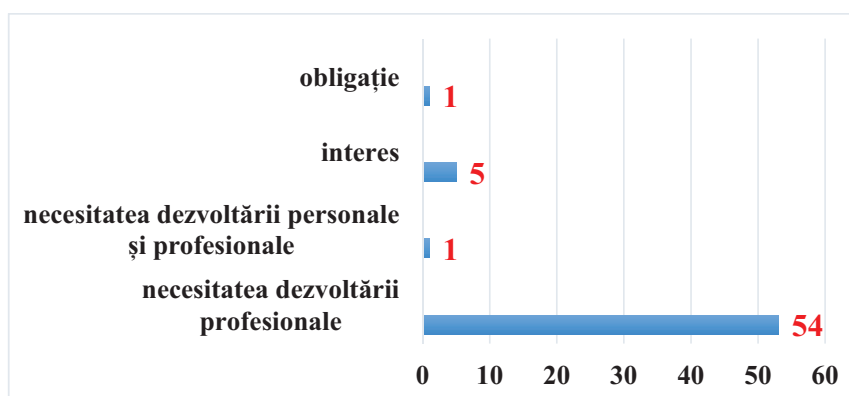
Rezultatele studiului. Din numărul total de 175 de persoane, specialiști din cadrul BNRM, au răspuns la întrebările din chestionar 61 (35%) de persoane.

La întrebarea „Cum considerați, aveți nevoie de instruire continuă?” (Q1) majoritatea respondenților (59) consideră că au nevoie de instruire continuă pentru a-și îmbogăți cunoștințele teoretice, dezvolta aptitudinile și abilitățile profesionale.

Personalul de specialitate al BNRM

conștientizează faptul că pentru a face față cerințelor unei societăți a cunoașterii, trebuie să se dezvolte permanent, să participe sistematic la activități educaționale. În acest sens, motivul de bază de participare la instruirea continuă (Q2) este necesitatea dezvoltării profesionale (pentru 54 de persoane). De asemenea, au menționat necesitatea dezvoltării personale și profesionale (1 persoană); din interes (5 persoane); din obligație (1 persoană).

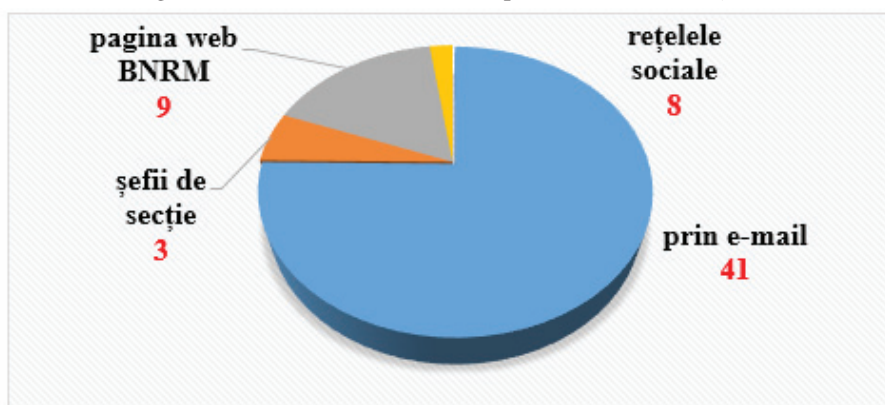
Diagrama nr. 1. Motivele de participare la instruirea continuă

Centrul promovează oferta educațională prin diferite surse de informare: pagina web, pagina de Facebook a Centrului, prin e-mail. Majoritatea respondenților (53) au afirmat că cunosc conținutul ofertei educaționale a Centrului, iar 8 persoane au indicat că nu dețin astfel de informații (Q3). Prin urmare, 41 de

respondenți au indicat că ar accepta sursa de informare privind oferta educațională prin e-mail de la Centru, 3 persoane solicită informarea de către șeful de secție, 9 persoane accesează oferta educațională de pe pagina web a BNRM, iar 8 persoane – pagina de Facebook a Centrului (Q4).

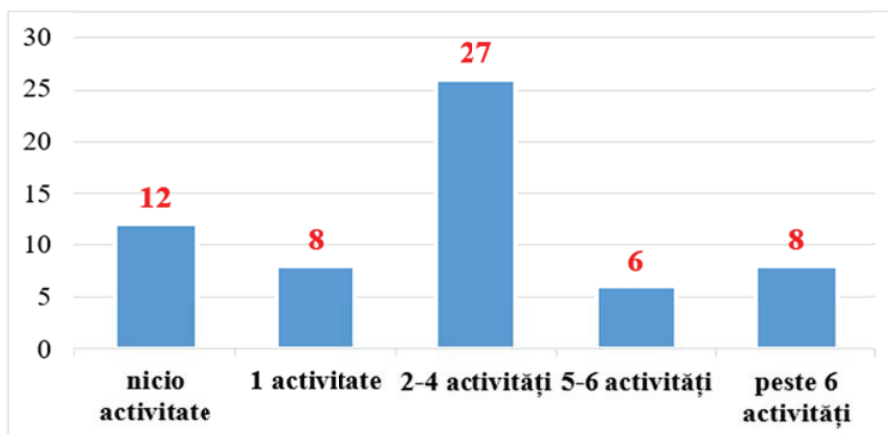
Diagrama nr. 2. Surse de informare privind oferta educațională

Scopul următoarei întrebări (Q5) a fost de a afla frecvența participării la activitățile educaționale organizate de Centru pe par-

cursul anului 2021. Răspunsurile s-au repartizat conform fig. 3:

Diagrama nr. 3. Numărul de activități la care au participat la Centru în anul 2021

Următorul set de întrebări a urmărit scopul de a identifica subiectele solicitate pentru elaborarea ofertelor educaționale pentru anul 2022. În opinia respondenților,

oferta educațională a Centrului ar trebui să includă următoarele subiecte de instruire pentru dezvoltarea competențelor de incluziune digitală (Q6):

Competențe de incluziune digitală	Nr. de solicitări
Modalități de creare a serviciilor și produselor prin TI (infografice, postere, filmulețe video, expoziții virtuale)	38
Utilizarea și crearea instrumentelor web (crearea și menținerea blogurilor, rețelelor sociale: Facebook, Slideshare, YouTube)	34
Utilizarea resurselor în Acces Deschis	33
Cultura informației (accesul, utilizarea și evaluarea informației)	30
Utilizarea platformelor de comunicare și instruire online (Zoom, Google Meet)	28
Utilizarea instrumentelor Microsoft Office (Word, Excel, Power Point)	22
Crearea unei adrese de e-mail instituționale	7
Cum să vorbești cursiv în public (inclusiv online)	1
Comunicarea online, deontologie profesională	1
Inițiere pentru noii angajați ai BNRM	1
Competențe digitale: catalogare digitală, formate MARC etc.	1

Respondenții solicită următoarele tematici privind dezvoltarea competențelor profesionale, conform atribuțiilor reflectate în fișa postului (Q7):

- Cursuri de instruire pentru noii angajați, care nu sunt specialiști în domeniul biblioteconomic;
- Procesul de alcătuire a unei bibliografii naționale. Descrierea bibliografică;
- Managementul redacțional, elaborarea articolului cu caracter enciclopedic;
- Indexarea documentelor (documente grafice, descrieri analitice);
- Descrierea analitică a documentelor;
- Redactarea unui articol științific;
- Corectitudinea creării înregistrărilor bibliografice;
- Consolidarea echipei BNRM, comunicarea instituțională;
- Subiecte cu privire la metadate;
- Comunicarea asertivă - cheia succesului servirii utilizatorilor bibliotecii;
- Prezervarea și conservarea colecțiilor de publicații seriale în noile condiții;
- Elaborarea unei instrucțiuni metodologice (componentele etc.);
- Managementul colecțiilor, forme și metode noi de valorificare a colecțiilor;
- Standardele creării înregistrărilor bibliografice;
- Standardele în biblioteconomie;
- Controlul intern managerial;
- Metode inovative ce țin de valorificarea colecțiilor;
- Evidența colecțiilor;
- Descrierea documentelor în sistem automatizat (în special, pentru colecții speciale);
- Cultura organizațională;
- Semnele de identitate;
- Managementul proiectelor;
- Voluntariat;
- Evidența colecțiilor RMC, RI;
- Schimb internațional de publicații;
- Scrierea proiectelor;
- Știința Deschisă;
- Organizarea expozițiilor virtuale;
- Comunicarea cu instituțiile mass-media, oferirea unui interviu etc.

Au fost solicitate subiecte ce țin mai mult de organizarea activității de editare a publicațiilor: elaborarea unui plan de editare a cărților, prezentarea manuscri-

sului la editură, redactarea, precorectura materialelor textuale biblioteconomice, științifice; remedierea de concept și de stil a publicațiilor, manuscriselor; monitorizarea procesului de machetare a manuscriselor; conlucrarea cu pictorul-designer asupra prezentării grafice; operarea lingvistică și bibliografică a publicațiilor bibliografice; lucrul redactorului cu alcătuitoarii, autorii; colaborarea între redactor, alcătuitoar, autor etc.

Un respondent a evidențiat o temă mai puțin reflectată și abordată în publicațiile de specialitate: cărțile nesolicitate din fondul bibliotecilor - metode noi de studiere. În acest sens, care sunt criteriile de casare a cărților nesolicitate, strategii, metode și recomandări de promovare a colecției.

Unii respondenți au solicitat să fie elaborat un pachet de documente (ghid) de nivel național și internațional în domeniul biblioteconomiei în pregătirea cadrelor bibliotecare pentru atestare: legi, documente de reglementare, tehnologice și funcționale, coduri, standarde, informații despre biblioteci internaționale etc.

Concluzii. Studiul respectiv a scos în evidență necesitatea de a investi în inteligența personalului de specialitate din cadrul BNRM prin activitatea Centrului de Formare din cadrul instituției. Cvasi-unanim, personalul conștientizează rolul formării profesionale continue și interesul pentru oferta educațională a Centrului Biblioteconomic Național. Tematicile solicitate de către respondenți denotă faptul că Centrul este o subdiviziune importantă în cadrul instituției, care urmărește sarcina de a elabora oferte educaționale relevante în corespundere cu nevoile de formare continuă ale personalului. Conform răspunsurilor, tematica cursurilor trebuie să fie în corespundere cu necesitățile profesionale, să ofere oportunități de dezvoltare și obținerea de abilități pentru diversificarea activității. Se recomandă de a pune accent pe incluziunea digitală, pe dezvoltarea competențelor digitale ale bibliotecarilor. De asemenea, să se propună teme unice, cursuri bine documentate și în pas cu tendințele din domeniu. Considerăm că aceste rezultate vor servi ca instrument util

pentru buna desfășurare a instruirii continue pentru personalul de specialitate din cadrul BNRM. Într-o societate dinamică

este foarte importantă planificarea și furnizarea activităților de educație continuă a bibliotecarilor.

Referințe bibliografice:

1. CEOBANU, Ciprian. Învățarea în mediul virtual. Iași: Polirom, 2016, 209 p. ISBN 978-073-46-5827-2.
2. POVESTCA, Lilia. Educația informală a personalului de specialitate din biblioteci. Chișinău: BNRM, 2021, 88 p. ISBN 978-9975-3510-6-5.
3. Raport statistic centralizator privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci în anul 2020 [online]. [citat 04.02.2022]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/profesional/statistica/statistica-de-biblioteca>

„CITITUL LA SERVICIU – NU E CAPRICIU!”, O INIȚIATIVĂ REUȘITĂ A SECȚIEI CULTURĂ IALOVENI

Snejana CRUCERESCU,
secția Cultură a Consiliului
Raional Ialoveni

Rezumat: Autorul reflectă experiența implementării proiectului „Cititul la serviciu – nu e un capriciu!”, inițiativa aparținând Secției Cultură a Consiliului Raional Ialoveni. Proiectul a implicat mai mulți actori comunitari – biblioteci, instituții de învățământ, structuri administrative și comerciale.

Cuvinte-cheie: Cititul la serviciu, proiect comunitar, biblioteci publice teritoriale.

Abstract: The author reflects the experience of implementing of the project "Reading at work - It's not a whim!" The initiative belongs to the Culture Section of the Ialoveni District Council. The project involved different local organizations - libraries, educational institutions, administrative and commercial structures.

Keywords: Reading at work, community project, territorial public libraries.

În viața de zi cu zi, suntem tentați să ne fixăm diverse obiective, unele simple, care să le îndeplinim în termen scurt, altele mai complexe, legate de dezvoltarea noastră în timp. În acest sens, Secția Cultură Ialoveni, a lansat la sfârșitul anului 2021, în luna decembrie, provocarea ”Cititul la serviciu – nu e capriciu!”, această idee fiind preluată cu asalt de către bibliotecile publice teritoriale și serviciile desconcentrate din raionul Ialoveni. A fost realizat și un reportaj în cadrul unei emisiuni matinale difuzate la postul de radio Moldova.

Pornind de la dorința de a schimba ceva și motivația de a fortifica și confirma utilitatea bibliotecilor în comunitate, a fost elaborat un plan provizoriu de activități pentru lansarea proiectului care a demarat la sfârșitul anului 2021 și va urma să fie implementat pe parcursul anului 2022.

Scopul acestei inițiative ține de promo-

varea lecturii ca bază pentru dezvoltarea multilaterală. În urma acestei acțiuni, participanții ar trebui să se gândească la lectură ca la o activitate posibilă și, dacă se poate, plăcută și necesară.

Inițial au fost stabilite următoarele obiective concrete:

- promovarea lecturii de plăcere;
- „socializarea” lecturii prin popularizarea propriilor experiențe de lectură;
- implicarea, motivarea, stimularea cititorilor.
- diversificarea și creșterea calității serviciilor de bibliotecă având drept obiectiv atragerea la lectură (vizite la bibliotecă);
- punerea în valoare a criteriului valoric și al actualității informației;
- mediatizarea în mass-media locală și națională;
- utilizarea tehnologiilor moderne în diseminarea informației pe parcursul imple-

mentării proiectului;

- studierea necesităților de lectură;
- sprijinirea bibliotecilor, creșterea nivelului de interes a comunității locale față de instituțiile bibliotecare din raion.

Inițiativa este la prima experiență, însă merită apreciere și preluare. Pentru noi, ideea nu ține cont de vârstă, *nu contează cât de bun ești, ci cât de bun vrei să fii* (Paul ARDEN), iar dedicând 10 minute zilnic pentru citit, ajungi să găsești răspunsuri originale și logice la toate întrebările. Fie că ești șef sau subaltern, cartea este de neprețuit pentru oricine aspiră să obțină succesul.

Derularea activităților în cadrul proiectului se produc după un plan, care a prevăzut anumite termene pentru fiecare din următoarele etape: elaborarea și aprobarea, promovarea proiectului; implementarea și evaluarea.

Astfel, la prima etapă a proiectului, a fost înființată o rubrică periodică online pe pagina oficială de Facebook a Secției Cultură Ialoveni, care promovează lectura ca stil de viață și susține ideea unei pauze de citit la birou de zece minute. ”Nici-o notificare nu te deranjează în colțul de jos al cărții. Nici-un e-mail necitit nu apare în așteptare printre capitole, doar tu și cartea. Zece minute de lectură. Cartea nu are nevoie de nimic de la tine, dar îți oferă totul.” Prin această inițiativă ne-am propus să dezvoltăm un obicei bun de a citi. Pauza de citit vine ca o provocare pentru toate instituțiile din domeniul culturii și nu numai, care investește în dezvoltarea personală a angajaților.

Cunoașterea situației reale a comunității locale, ne-a ajutat să identificăm cu ușurință grupul țintă și potențialii parteneri ai proiectului. Astfel, pauza de citit a venit ca o provocare pentru direcțiile raionale (educație, asistență socială, cultură), serviciile desconcentrate din teritoriu și reprezentanții APL de nivelul I. Un exemplu este Primăria comunei Țîpala, care s-a implicat activ în această inițiativă. Un alt exemplu este Muzeul Raional de Istorie și Etnografie ”Anatol Candu” din Văsieni, angajații muzeului au demonstrat deschidere și au preluat inițiativa ”Cititul la serviciu – nu e capriciu!”. În același timp, au fost efectuate vizite de studiu din partea

partenerilor externi, pentru a vedea cum se implementează această acțiune în comunitatea noastră. La promovarea inițiativei noastre a contribuit și tânăra interpretă, de curând și scriitoare, Stela Botez, autoarea romanului etnofolcloric ”Fata cu cobză”, care a susținut ideea și a contribuit la creșterea impactului pozitiv din partea publicului.

În ce privește bibliotecarii din teritoriu, aceștia constituie nucleul permanent care stau la baza implementării acestei inițiative. Pe măsură ce „nucleul” continuă să se dezvolte ca dimensiune și încredere, ei își asumă responsabilități sporite și situații de complexitate tot mai mare.

La etapa de implementare a proiectului, s-a decis întocmirea unei liste de preferințe în lectură conform rezultatelor unui sondaj efectuat în rândul funcționarilor publici angajați în cadrul Consiliului raional Ialoveni. Lista cuprinde 37 de titluri de cărți cu tematică diferită, în special predomină literatura de specialitate. Participanții au fost invitați să aducă cărți pe care le-au citit și doresc să le recomande colegilor. S-a realizat o prezentare a cărții citite, însoțite de un slogan motivant și de câteva impresii de lectură. În selecția cărților am avut în vedere următoarele criterii: vârsta participanților, interesele lor, accesibilitatea sau gradul de dificultate a textului, imagini, etc.

Acest proiect se implementează prin metode transparente, însă mai sunt persoane care privesc sceptic la inițiativele înaintate. Noi însă ne dorim ca toți cititorii să aibă o pauză de citit la locul de muncă și mai visăm ca într-o zi toate instituțiile din raion să opteze pentru o pauză de lectură la birou. Să fie exact ca în romanul ”*Galeria cu viță sălbatică*” de Constantin Țoiu, unde personajul principal a dat ordin ca salopele muncitorilor să fie prevăzute cu buzunare exact de mărimea cărții sale, pe care fiecare era obligat să o poarte cu el și din când în când să facă pauză pentru citit [4].

Etapa cea mai importantă în cadrul implementării acestui proiect este determinată de prezentarea rezultatelor [2]. Pentru ca acest proces să fie unul util, cu impact, au fost respectate câteva reguli esențiale:

- membrii comunității (grupul țintă) nu

trebuie încărcăți cu informație;

- trebuie prezentate doar tendințele majore în lectură;

- decizii de echipă referitor la modalitatea de prezentare a informației la nivelul comunității locale;

- cunoașterea publicului pentru care este destinată provocarea.

Prin urmare, Secția Cultură Ialoveni, la acest stadiu, apreciază calitatea lucrului efectuat, dar și considerația oamenilor care se implică activ și reactualizează feedback-ul fiecărei acțiuni din cadrul acestei inițiative. Suntem conștienți că realitatea de azi impune o altă abordare a procesului de lectură, acesta nicidecum nu poate fi obligatoriu, de aceea inițiativa lansată de Secția Cultură Ialoveni ne îndeamnă în primul rând, să dedicăm 10 minute zilnic din timpul nostru petrecut la birou pentru lectură. Să citim fără grabă, iar conținutul să-l digerăm lent, să primim satisfacție de la fiecare paragraf. Să facem din citit un obicei sănătos. Un studiu realizat pe o serie de cărți și pe modul în care acestea au influențat mințile indivizilor, a demonstrat că cei care citesc zilnic fie pentru un timp foarte scurt, sunt mai puțin predispuși la

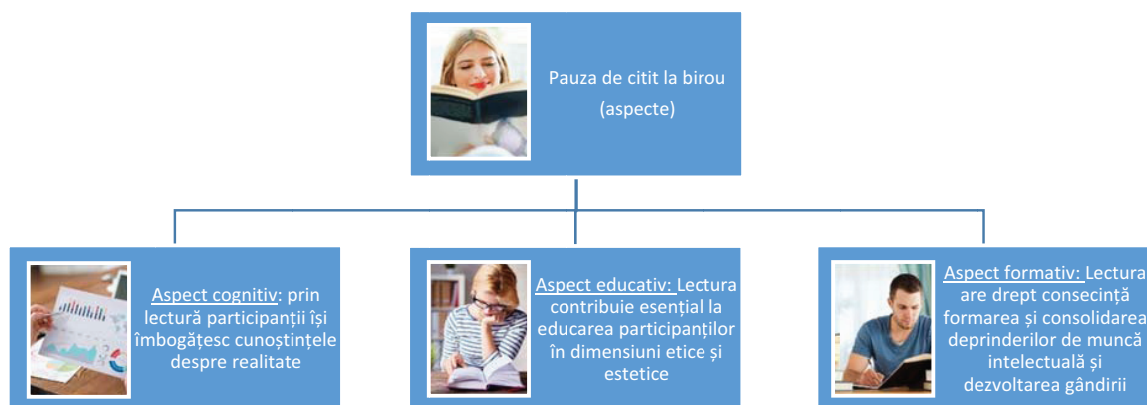
prejudecăți [1,3].

Astfel, provocarea „Cititul la serviciu – nu e capriciu!” urmărește câteva perspective: dobândirea cunoștințelor; dezvoltarea concentrației și a curiozității; descoperirea tipurilor de literatură preferată; îmbunătățirea memoriei; deprinderea abilităților bune de vocabular și scriere.

Pe măsură ce citim, învățăm cuvinte noi, deprindem abilități de analiză, ne concentrăm pe personaje, sentimente și conținut. Acest lucru ne ajută să fim mai încrezători și mai capabili. Abilitățile de scriere și comunicare sunt importante în fiecare sferă a vieții. De aceea, această inițiativă inedită sprijină interesul pentru lectură indiferent de locul unde ne aflăm, invitând cititorul într-o experiență senzorială absolut unică, intensă și aproape magică.

În perspectivă, unificând resursele, puterea acțiunilor inițiate vor deveni mai eficiente, atrăgând implicarea mai multor actori comunitari.

Deci, „Cititul la serviciu – nu e capriciu!”. Vă adresăm invitația de a fi parte a acestei provocări, promovând-o și dedicând cel puțin 10 minute pe zi cititului în cadrul zilei profesionale.

Referințe bibliografice:

1. FAGUET, Emile. Arta de a citi. București: Albatros, 1973. 152 p.
2. OCTAVIA, Costea. Didactica lecturii, o abordare funcțională, Editura Institutul European, 2006. 182 p. ISBN 973-611-403-1.
3. ȘONTICĂ, Daniela. De ce citesc tinerii tot mai puțin literatură. [cit 7.02.2022]. Disponibil: <https://ziarullumina.ro/educatie-si-cultura/cultura/de-ce-citesc-tinerii-tot-mai-putin-literatura-129619.html>
4. ȚOIU, Constantin. Galeria cu viță sălbatică. București: Editura Eminescu, 1979. 189 p.
5. VLAD, Ion. În labirintul lecturii. Editura Dacia Cluj-Napoca, 1999. 344 p. ISBN 973-35-0941-8. [cit 7.02.2022]. Disponibil: <https://dokumen.tips/documents/vlad-ion-in-labirintul-lecturii.html>

VALORIFICAREA BIBLIOTECONOMICĂ A OPEREI FOLCLORISTULUI PETRE ȘTEFĂNUCĂ: DIN EXPERIENȚA BIBLIOTECII PUBLICE RAIONALE „PETRE ȘTEFĂNUCĂ”, RAIONUL IALOVENI

**Valentina PLAMADEALA,
Biblioteca Publică Raională
„Petre Ștefănuță”, Ialoveni**

*Păstrați obiceiurile vechi, bătrânești și creștine, căci
ele sunt podoaba sufletului omenesc și ne aduc pace în norod
Petre Ștefănuță*

Rezumat: Autorul prezintă experiențele Bibliotecii Publice Raionale „Petre Ștefănuță”, Ialoveni, orientate pentru valorificarea operei folcloristului Petre Ștefănuță și organizate în cadrul celor 30 de ediții ale Zilei bibliotecii: expoziții, conferințe, simpozioane, inaugurarea muzeului în structura bibliotecii, povești digitale, elaborare de biobibliografii și ghiduri etc.

Cuvinte-cheie: Petre Ștefănuță, Ziua bibliotecii, Biblioteca Publică Raională „Petre Ștefănuță” Ialoveni.

Abstract: The author introduces the experience of “Petre Ștefănuță” District Public Library, Ialoveni, oriented to valorization of work of the folklorist Petre Ștefănuță, which were presented within 30 editions of the Library Day, in the form of exhibitions, conferences, symposiums, inauguration of the Museum in the library, bio-bibliographies and guides, etc.

Keywords: Petre Ștefănuță, Library Day, “Petre Ștefănuță” District Public Library Ialoveni.

Anul 2021 a oferit ialovenilor momente de înaltă trăire sufletească. O frumoasă aniversare de 585 ani de la fondare, sărbătorită recent în orașul nostru drag, Ialoveni, crescând cu toate rădăcinile în cea mai plină tradiție, atingând de-a lungul timpului împlinirea, astfel încât ne-a oferit prilej de mare sărbătoare. Și o altă aniversare – cea de-a 115 ani de la nașterea folcloristului și etnologului ialovean Petre Ștefănuță, care a prilejuit inaugurarea celei de-a XXX-a ediții a „Zilei Bibliotecii Publi-

ce Raionale „Petre Ștefănuță” la 12 noiembrie, în ziua când s-a născut marele savant.

Ideea a pornit de la un Proiect de promovare a bibliotecii, cu genericul *Petre V. Ștefănuță - personalitate notorie a orașului*, scopul căruia a fost ridicarea imaginii bibliotecii în comunitate, a colaboratorilor săi, a instituțiilor partenere, de a familiariza publicul larg de utilizatori cu activitatea marelui savant, care mai apoi cu sprijinul APL, Academiei de Științe a R. Moldova, Uniunii Scriitorilor din Moldova, Liceului Teoretic

„Petre Ștefănuță” a devenit o realitate.

Numele cercetătorului „Petre Ștefănuță” biblioteca îl poartă din anul 1991, când s-a desfășurat prima conferință științifică, dedicată aniversării a 85-a de la nașterea protagonistului. Două instituții, una de învățământ și alta de cultură - Liceul Teoretic și Biblioteca Publică li s-au atribuit acest nume.

Atunci au fost scoase de sub tipar 2 volume „Folclor și tradiții populare”, la editura „Știința” în colecția „Moștenire” - autori Grigore Botezatu și Andrei Hîncu, fiind distribuite mai multe exemplare în rețeaua de biblioteci a raionului Ialoveni.

Ceva mai târziu, în cadrul *Simpozionului internațional de etnografie și folclor*, care și-a desfășurat lucrările în perioada 23-27 septembrie 1993 pe frontispiciul clădirii bibliotecii (actuala Primărie Ialoveni) s-a instalat o placă comemorativă (sculptor Mihai Ecobici, originar din Basarabia), sponsor fiind Andrei Vartic, un mare patriot al neamului (cu mare regret, care nu mai este printre noi) și se organizează în incinta bibliotecii camera-muzeu „Petre Ștefănuță”, primul muzeu din localitate. De atunci au fost organizate 29 de ediții a „Zilelor bibliotecii”, fiecare din ele prezentând realizări notorii, care au schimbat imaginea bibliotecii la nivel local cât și internațional.

În cadrul ediției aniversare, a XV-a (anul 2006), marcând Centenarul de 100 ani de la nașterea savantului P. Ștefănuță, personalități onorabile din țară, cât și din afară ei, rudele apropiate ale folcloristului, colegi de breaslă din țară, cât și cei de la Biblioteca Județeană „Ion Minulescu” Olt, Slatina (Biblioteca Publică Raională Ialoveni a semnat în anul 1995 Protocolul de colaborare cu această instituție prestigioasă), intelectualitatea orașului, studenți, liceeni au asistat la dezvelirea bustului lui P. Ștefănuță, care a înveșnicit memoria marelui folclorist, a stimulat interesul cetățenilor din Ialoveni, din țară cât și din întreg spațiul românesc pentru această personalitate excepțională. Acest moment servește drept sursă de educație pentru tânăra generație în creștere în spiritul atitudinii cetățenești față de moștenirea culturală a românilor de pretutindeni, un punct de

reper pentru a învăța cum să fii cetățean și patriot. Tedeumul de sfințire a bustului și a parastasului în memoria savantului i-a revenit parohului Bisericii „Sfânta Cuvioasa Parascheva” din Ialoveni, protoiereului Dumitru Damian.

La fel, în cadrul ediției a 15-a a „Zilei bibliotecii” au fost organizate excursii la camera-muzeu „Petre Ștefănuță” renovat, permutat într-un spațiu mai mare, în care vom putea aduna mai multe exponate, care vor servi generației în creștere model de a păstra tradițiile și obiceiurile strămoșești. În incinta bibliotecii, pe holuri au fost vernisate diverse expoziții de carte, de artizanat: „Petre Ștefănuță – personalitate a orașului Ialoveni”; „Ialoveni-vatra permanenței noastre” cu subdiviziuni a) „Personalități notorii ale comunității noastre”, „Localități înfrățite”, „Ialoveni-oraș din inima mea”, „Etnologul basarabean – Petre Ștefănuță” (100 ani de la naștere). Acțiunile au continuat în incinta Liceului Teoretic „Petre Ștefănuță”, unde oaspeții au fost prezenți la vernisarea expoziției: „*Tradiții și obiceiuri ialovene*”, organizată de profesori și elevi de la toate instituțiile de învățământ din teritoriu. În cadrul *Conferinței științifice consacrată comemorării profesorului Petre Ștefănuță* au fost prezenți cu comunicări: savanții de la AȘM, poeți, scriitori, istorici. La cea ediție a fost prezent și regretatul scriitor, publicist, fizician, cercetător Andrei Vartic, originar din Ialoveni, un valorificator fidel al operei folcloristului Petre Ștefănuță.

Un eveniment important al acestei ediții - lansarea biobibliografiei „Petre Ștefănuță 1906-1942”, editată la tipografia „Elena-V. I” din Chișinău, autorul proiectului, coordonator - Grigore Botezatu, alcătuitoarea secțiunii bibliografie, Sofia Mușat și Larisa Petcu. Biobibliografia a apărut cu sprijinul financiar al Consiliului Raional Ialoveni, Primăriei Ialoveni. Este prima biobibliografie editată de BPO „Petre Ștefănuță”, o lucrare științifică de valoare cu care ne mândrim și care a fost menționată în cadrul Concursului Național „Topul celor mai bune lucrări în domeniul bibliologiei”.

În cadrul ediției au mai fost organizate: șezătoarea „Ca la noi la Ialoveni” (pre-

zentată de elevii Liceului „Andrei Vartic”, ghidați de dna profesoară de limbă și literatură română Ana Doschinescu), spectacolul folcloric al formației „Haiducii” din Costești (conducător artistic Gheorghe Matei), al Ansamblului de dansuri populare „Porumbița” Ialoveni (conducător Andrei Ungureanu, Om Emerit a RM, care nu mai este printre noi) și al Orchestrei de muzică populară „Porumbița” (conducător Ion Condrea).

O realizare frumoasă, ce ține de valorificarea operei folcloristului Petre Ștefănuță, are loc în anul 2008, când apare volumul „Datini și creații populare”, cu sprijinul financiar al Consiliului raional Ialoveni, secției Cultură. Este lansat de asemenea în cadrul Zilelor Bibliotecii publice. În fiecare bibliotecă din raion se găsește acest volum.

Anul 2009 a devenit semnificativ în acest sens. Colaboratorii bibliotecii adună un vast material despre bibliotecă, înmănușându-l în prima monografie despre activitatea bibliotecii „Ialoveni. Biblioteca Publică Orașenească „Petre Ștefănuță”, editată în 50 de exemplare (autori Larisa Petcu, Lidia Rusu) cu sprijinul financiar al primăriei Ialoveni (primar fiind atunci Gheorghe Caracuian).

La fel, în anul 2009 apare prima ediție a monografiei „Ghidul muzeului „Petre Ștefănuță” (alcătuitor Liubovi Russu, bibliotecar), iar cea de-a doua ediție redactată a acestei publicații (alcătuitor Liubovi Russu) apare în anul 2012, fiind lansată în cadrul „Zilelor bibliotecii „Petre Ștefănuță”, ediția a XXI-a.

Menționăm, că anual biblioteca publică raională și filialele acesteia, organizează acțiuni culturale dedicate etnologului, folcloristului, profesorului Petre Ștefănuță: șezători „Folclor și tradiții populare din Ialoveni”, mape tematice, expoziții de artizanat, de carte, întâlniri cu rudele, oamenii din comunitate care l-au cunoscut.

În anul 2012 Biblioteca a fost reamplasată în localul din strada Ștefan cel Mare, 4 și a fost sfințit localul și bustul savantului (Protoieru Dumitru Damian și Oleg Ursu). A fost reamplasată și camera-muzeu „Petre Ștefănuță” în incinta bibliotecii publice. O stradă din centru orașului Ialoveni

a fost redenumită în strada „Petre Ștefănuță” prin Decizia Consiliului orașenească Ialoveni.

În anul 2016, ajunși la cea de-a XXV-a ediție a Zilelor Bibliotecii Publice „Petre Ștefănuță” cu genericul „Biblioteca publică - promotor al valorilor europene”, dedicată 110 ani de la nașterea folcloristului Petre Ștefănuță (în perioada 14-16 noiembrie 2016) au fost organizate ample activități culturale, între care șezătoarea folclorică „De la lume adunate și înapoi la lume date”, cu participarea oamenilor în etate din or. Ialoveni, cu Formația folclorică „Ialoveanca” (conducător Grigore Vîrlan).

Fiind parte a Programului Național Novateca, Biblioteca Publică Raională Ialoveni, a lansat *prima* „Poveste digitală dedicată lui Petre Ștefănuță” (subtitlu - Larisa Petcu, bibliotecar și realizarea tehnică îi aparține Lidiei Rusu, șef serviciu relații cu publicul).

La 13 noiembrie 2016 a fost organizată prima ediție a Festivalului folcloric „Petre V. Ștefănuță”, care a demarat în incinta Liceului Teoretic „Petre Ștefănuță” cu o sesiune de comunicări „Cercetările folclorice și etnografice ale profesorului Petre Ștefănuță”, în parteneriat cu Consiliul Raional Ialoveni, Primăria Ialoveni, Biblioteca Publică Raională „Petre Ștefănuță”.

În luna februarie 2020 au avut loc filmări despre viața și activitatea savantului Petre Ștefănuță la Biblioteca, în spațiul camerei-muzeu „Petre Ștefănuță”, pentru emisiunea „Chișinăul de ieri și azi” (TV Moldova 1, data de 9 februarie, 2020) cu participarea scriitorului Iurie Colesnic.

În cadrul ediției din anul 2020 a „Zilei bibliotecii” a fost inaugurată expoziția de artizanat „Veșnicia strămoșească”, la care au fost prezentate mai multe atribute folclorice din perioada în care a trăit Petre Ștefănuță. Obiectele au fost colectate de neobosita doamnă Nadejda Cojocar din Ialoveni, fostă profesoară, membră a ansamblului folcloric „Ialoveanca”. Acestea au fost dăruite camerei muzeu „Petre Ștefănuță”. De asemenea a fost creat pentru copii un joc în aplicația Kahot „Recunoaște obiecte strămoșești”(online).

În anul 2021 (luna noiembrie) a fost or-

ganizată cea de-a 30-a ediție a Zilei Bibliotecii „Petre Ștefănuță”, consemnând 115 ani de la nașterea folcloristului Petre Ștefănuță. „Ziua Bibliotecii” a inclus a doua ediție a Festivalului și Simpozionului științifico-practic național „Petre Ștefănuță” (115 ani de la naștere); precum și alte activități de omagiere: ore informative, proiecții de filme, expoziție desfășurată de carte și materiale tematice „Petre Ștefănuță personalitate notorie a orașului Ialoveni”, expoziție de artizanat „Tradiții și artă. Împletitul din pănușe”, expoziție de desene „Tradiții și obiceiuri” (Centru de Creație al Elevilor Ialoveni); lansare de carte Stela Botez „Fata cu cobză. A fost lansat proiectul instituțional „Fabrica de folclor” - „De la bunele adunate” (nepoții vor înregistra pe bunele (un video 2-3 min.) cu o snoavă, cântec, urătură, strigături etc.

Manifestările dedicate an de an folcloristului, etnologului, savantului Petre Ștefănuță oferă ocazia întâlnirii cu distinse personalități ale vieții culturale: scriitori și poeți, manageri de instituții, cadre didactice, bibliotecari, elevi, dar și diverse categorii de utilizatori.

Numele, pe care-l poartă Biblioteca Publică Raională, conferă o mare responsabi-

litate personalului, solicitând receptivitate, interes, deschidere spre comunicare, implicând bibliotecarii în activități de cercetare bibliografică și biblioteconomică. Petre Ștefănuță este patronul spiritual, iar opera lui este un dar de neprețuit – pe care a lăsat-o drept moștenire neamului nostru românesc.

Implicarea Bibliotecii Publice Raionale „Petre Ștefănuță” în valorificarea moștenirii scrise a folcloristului și cercetătorului, numele căruia îl poartă, a contribuit la crearea și dezvoltarea unor parteneriate și colaborări fructuoase cu cercetători, scriitori, pedagogi, alți oameni de știință și cultură, precum și instituții prestigioase. Sunt activități de o mare însemnătate atât pentru bibliotecă, cât și pentru comunitate, aducând opera marelui folclorist ialovean aproape de inimile românilor de pretutindeni, contribuind la promovarea moștenirii culturale.

Suntem convinși că în orașul Ialoveni vor avea loc încă multe ediții interesante ale Zilei Bibliotecii „Petre Ștefănuță”, activități complexe, care vor promova în continuare imaginea bibliotecii atât la nivel local, cât și internațional.

PROMOVAREA IDENTITĂȚII COMUNITARE PRIN VALORIFICAREA COLECȚIEI DE ISTORIE LOCALĂ DIN BIBLIOTECA PUBLICĂ CRIHANA VECHE, CAHUL

Maria CUDLENCO,
Biblioteca Publică Crihana Veche,
raionul Cahul

Rezumat: Autorul scoate în evidență experiența Bibliotecii Publice Crihana Veche referitor la valorificarea memoriei locale și impactul constituirii colecției de istorie locală. Este specificată importanța surselor de cercetate, precum publicațiile din colecția bibliotecii ce conțin informații despre Crihana Veche, documente de arhivă, blogul cercetătorului Vlad Cubreacov, martorii oculari la diferite evenimente ale satului. Articolul reliefează și importanța parteneriatelor în activitatea de cercetare și promovare a identității comunitare.

Cuvinte-cheie: Biblioteca Publică Crihana Veche, colecție de istorie locală, surse de cercetare, parteneriat de bibliotecă, promovarea identității comunitare.

Abstract: The author highlights the experience of the Crihana Veche Public Library regarding the valorization of local memory and the impact of setting up of local history collection. The importance of researched sources is specified, as publications of information about Crihana Veche from the library collection, archival documents, blog of researcher Vlad Cubreacov, and people eyewitnesses to events of the village. The article highlights the importance of partnerships in study and promotion of community heritage.

Keywords: Crihana Veche Public Library, local history collection, research sources, library partnership, community identity promotion.

Nicolae Iorga afirma că „un popor care nu-și cunoaște istoria este ca un copil care nu își cunoaște părinții”. Iar principiile directoare ale IFLA și UNESCO cu privire la serviciile bibliotecii publice stipulează necesitatea acesteia de a-și asuma, în cadrul comunității locale, rolul de agent esențial în vederea achiziționării, prezervării și promovării culturii locale în toată diversitatea ei prin conservarea colecțiilor de istorie locală, organizarea de expoziții și cercuri de lectură, publicarea de documente de interes local, promovarea unor programe interactive și, nu în ultimul rând, prin susțin-

nerea și dezvoltarea tradiției orale ca vector important al comunicării.

Efortul Bibliotecii Publice Crihana Veche în scopul păstrării unor documente ce reflectă istoria locală, este unul important, mai ales, în vederea valorificării lor pentru generațiile următoare. Începând cu anul 2013, în contextul absenței informațiilor referitor la istoricul localității, în urma discuțiilor cu utilizatorii și a investigației fondului Bibliotecii, ne-am propus ca preocuparea pentru trecutul satului să devină prioritară în activitatea Bibliotecii, iar istoria comunității să fie adusă în actualitate și promovată prin

intermediul unei colecții de istorie locală. Am început cu cercetarea și selectarea informației locale din sursele bibliotecii, am continuat în colaborare cu Muzeul de Istorie din orașul Cahul. Astfel, în fondurile Bibliotecii am identificat publicații ce conțin informații despre Crihana Veche, precum „Localitățile Republicii Moldova”, volumul 5, „Cartea Memoriei”, volumul 6, „Vetre strămoșești”, de Ion Hîncu, „Cahul la răscruci de vremi”, de Alexandru Manoil, „Peisajul cultural rural dintre Prut și Nistru. Aspecte etnografice”, de Dorina Onica, „Arheologia Preventivă în Republica Moldova”, vol II, 2015, articole din publicații periodice etc.

O adevărată comoară, în acest context, considerăm blogul consăteanului nostru, Vlad Cubreacov, cercetător, președintele Asociației „Răsăritul Românesc”. Cu permisiunea autorului, dorim să valorificăm toate sursele ce reflectă istoria satului, în mare parte fiind documente de arhivă, precum documente referitor la prima atestare documentară a satului, acte de danie, hărți vechi, recensăminte despre populația satului în diferite perioade etc.

Tot de pe blog am aflat despre vizita lui Mihail Sadoveanu la Crihana însoțit de Alexandru Vicol, primarul comunei Badicu Moldovenesc și Sergiu Celibidache, marele compozitor român.

Într-un articol intitulat „Prieten unic”, apărut în revista „Viața Românească” (nr. 4-5 din aprilie-mai 1936) și dedicat prietenului său Garabet Ibrăileanu, Mihail Sadoveanu evocă „drumurile cahulene”, cu referire expresă la Crihana, vorbind despre „*locuri ascunse, într-un cotlon al bălților Prutului cu numele Crihana*”.

Ca urmare a valorificării trecutului comunității, au fost realizate 23 de înregistrări video cu martori oculari la diferite evenimente a satului pe următoarele subiecte:

- Legenda satului Crihana Veche;
- Crihana Veche în valorile deportărilor, a foametei și a războiului;
- Istoria învățământului în satul Crihana Veche;
- Locașuri sfinte din Crihana Veche;
- Biblioteca Publică Crihana Veche. Scurt istoric;
- Primarii despre evenimentele localității Crihana Veche.

Înregistrările sunt postate pe YouTube, accesul fiind posibil atât pentru crihăneni, inclusiv cei plecați peste hotare, cât și pentru toți cei interesați.

Împreună cu oamenii satului biblioteca a depus efortul de a colecta fotografii ce reflectă istoria comunității, identificând evenimentele istorice. Ulterior, acestea au fost incluse în albume virtuale, completând colecția de istorie locală a bibliotecii. În ultimul timp este practică și digitizarea albumelor de familie.

În anul 2015, cercetători, cadre didactice și studenți, din cadrul Academiei de Științe a Republicii Moldova, de la Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală din Moldova, Institutul Patrimoniului Cultural al AȘM, împreună cu mai multe echipe de la Academia Română – Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”, Centrul European pentru Studii în Probleme Etnice și Universitatea din București – Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, s-au reunit timp de două săptămâni, pentru a studia localitatea Crihana Veche din perspectiva istorică, sociologică, antropologică și etnologică. Subsemnata a parcurs o experiență inedită alături de oamenii de știință, demonstrând abilități de bibliotecar cercetător. Fiind băștinașă a satului Crihana Veche, au fost oferite informații prețioase, știute de la părinți și bătrânii satului, că au fost realizate interviuri cu specialiștii istorici, sociologi, etnografi. Biblioteca Publică a oferit spațiu pentru discuții cu cetățenii, implicare, suport informațional și posibilitatea de a utiliza tehnologiile din dotare: calculator, scanner, xerox etc. Munca a rezultat cu editarea unui valoros album monografic cu titlul „Crihana Veche”, unul dintre autori fiind și cercetătorul crihănean Vlad Cubreacov, care a semnat articolele „Compendiu istoric”, „Însemne heraldice”, „Scurt repertoriu de porecle”, „Mic glosar de crihănisme”. Publicația include și alte compartimente de conținut geografic, sociologic și etnologic. Este cel mai relevant document din colecția de istorie locală a Bibliotecii și cel mai solicitat de cetățenii din localitate, în special de studenți și elevi.

Biblioteca Publică Crihana Veche dorește a fi un element cheie nu numai în procesul de cercetare, dar și în procesul de comu-

nicare științifică. „Bibliotecarul trebuie să fie și cercetător”, susține dna Nelly Țurcan, doctor habilitat, profesor la Universitatea de Stat din Moldova. M-am implicat cu pasiune, ghidată fiind de dna conf. univ. dr. Lidia Kulikoski, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” și am realizat împreună publicațiile biobibliografice „Nicolae Mătcaș. Biobibliografie”, „Nicolae Mătcaș. Risipă și Măsură.” (în colaborare cu dr. hab. Elena Ungureanu). Volumele biobibliografice reflectă activitatea dlui profesor Nicolae Mătcaș, originar din Crihana Veche, distins pedagog, cercetător, lingvist, publicist, redactor, poet, traducător, om de stat, militant înflăcărat pentru renașterea națională a românilor basarabeni - cu prilejul împlinirii a 70 de ani (2010) și respectiv, 80 de ani de la naștere (2020).

Dacă e să facem o analiză a tipurilor de documente incluse în colecția locală a Bibliotecii Publice Crihana Veche, aceasta include monografii, studii, articole din ziare și reviste, fotografii, înregistrări video ș.a. În activitatea de cercetare colaborăm cu muzee, biblioteci, case de cultură, instituții de învățământ și nu în ultimul rând, cu APL

și cetățenii din comunitate. Menționăm aici implicarea Bibliotecii Publice Crihana Veche în Proiectul „Pe urmele mocanilor săceleni în Basarabia”, inițiat de Muzeul de Etnografie Brașov, Proiectul „Pagini de istorie locală”, realizat în colaborare cu Muzeul Ținutului Cahul, elaborarea unui tur virtual prin muzeele și Casele de Cultură din regiunea Lunca Prutului de Jos, având ca scop promovarea patrimoniului turistic și atragerea turiștilor. Colectționarea de resurse locale permite Bibliotecii să vină în ajutorul curriculumului școlar, oferind astfel o altă abordare a istoriei, prin organizarea unor lecții publice atât în școală, cât și în incinta bibliotecii.

Colecția locală este ca un organism viu și are ca impact facilitarea accesului utilizatorilor la informație. Prezența documentelor, inclusiv electronice, au sporit vizibilitatea colecției și au îmbunătățit utilizarea ei. Crearea colecției de istorie locală contribuie la educarea tinerei generații în spiritul respectului față de trecutul și prezentul comunității, de tradițiile și obiceiurile locale. Grație acesteia, a crescut prestigiul localității și a Bibliotecii Publice din Crihana Veche.

Referințe bibliografice:

1. COSMA, Ghizela. Istoria locală la Biblioteca Județeană „Octavian Goga” Cluj. Considerații privind funcțiile și activitățile compartimentului de istorie locală [on-line]. [citată 6 noiembrie 2021]. Disponibil: https://www.bjc.ro/new/files/revista-lectura/istoria_locala.pdf
2. CRIHANA VECHÉ : album monografic. București : Editura Institutului Cultural Român, 2017. ISBN 978-973-577-701-2
3. CUBREACOV, Vlad. Mihail Sadoveanu la Crihana Veche [on-line]. [citată 6 noiembrie 2021]. Disponibil: <https://cubreacovblog.wordpress.com/2019/05/06/mihail-sadoveanu-la-crihana/>
4. CUBREACOV, Vlad. Prima atestare documentară a moșiei Crihanei cu numele Derenăuți [on-line]. [citată 6 noiembrie 2021]. Disponibil: <https://cubreacovblog.wordpress.com/2019/05/08/prima-atestare-documentara-a-mosiei-crihanei-cu-numele-derenauti/>
5. CUDLENCO, Maria. Pagini de istorie locală la Biblioteca Publică Crihana Veche: Top zece cele mai bune comunicări de la Concursul Republican al Proiectelor de Cercetare și Dezvoltare: culegere de comunicări [on-line]. Chișinău: BNRM, 2016. P. 61-70 [citată 6 noiembrie 2021]. Disponibil: <https://docslide.net/education/anul-bibliologic-2014-top-zece-cele-mai-bune-comunicari-de-la-concursul-republican.html>
6. IFLA/UNESCO *Les services de la bibliothèque publique: principes directeurs de l'IFLA/UNESCO*. Fédération Internationale des associations de bibliothèques. Section des bibliothèques publiques, 2001, cap.1.8 [on-line]. [citată 6 noiembrie 2021]. Disponibil: <https://repository.ifla.org/bitstream/123456789/929/1/ifla-publication-series-97-fr.pdf>
7. STANCA, Sorina. Cunoaștere și istorie locală în bibliotecile publice – perspectivă comparativă între serviciile europene și cele americane în secolul XX. Rezumat al tezei de doctorat. Academia Română, Institutul de Istorie „George Barițiu” Cluj-Napoca, 2020. 10 p. [on-line]. [citată 6 noiembrie 2021]. Disponibil: https://institutuldeistoriegeorgebaritiu.ro/wp/wp-content/uploads/2020/09/Rezumat_ro_TD_Sorina_Stanca.pdf

BIBLIOTECARII – CEA MAI IMPORTANTĂ INVESTIȚIE A ASOCIAȚIEI BIBLIOTECARILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA

Ludmila CORGHENCI,
Biblioteca Națională a Republicii Moldova

Rezumat: *Articolul prezintă rezultatele Concur-
sului Național „Bibliotecarul anului 2020”, ast-
fel de concursuri fiind organizate anual sub egida
Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova.*

Cuvinte-cheie: *Asociației Bibliotecarilor din Re-
publica Moldova; concurs; bibliotecarul anului.*

Abstract: *The article presents the results of the
National Contest "Librarian of the Year 2020". This
contest is organized annually under the auspices of the
Association of Librarians of the Republic of Moldova.*

Keywords: *Association of Librarians of the Re-
public of Moldova; contest; Librarian of the year.*

În societatea modernă oamenii reprezin-
tă o resursă-cheie, o resursă vitală pentru
toate organizațiile, care asigură dezvoltarea
și succesul acestora. Avantajul competitiv
al unei organizații rezidă în oamenii săi. În
Societatea Informației și a Cunoașterii ca-
pitalul uman ca resursă strategică a înlocuit
capitalul financiar și material.

Asociația Bibliotecarilor din Republica
Moldova (ABRM) și-a definitivat scopurile
statutare orientate preponderent în sprijinul
bibliotecarilor: coordonarea și cooperarea
eforturilor bibliotecarilor și impulsionează
potențialului lor profesional și de creație;
augmentarea statutului social și prestigiul
profesiei de bibliotecar, a semnificației soci-
ale a activității bibliotecilor, apărarea drep-
turilor bibliotecarului, ameliorarea condițiilor
materiale și sociale etc. [Statutul, p.3]

Concurserile profesionale, organizate
de către ABRM anual („Bibliotecarul Anu-
lui...” și „Cele mai reușite lucrări în bibli-
oteconomie și științe ale informării”) fac
parte din activitățile, orientate pentru im-
plementarea scopurilor propuse de către
organizație. Devenite tradiționale, putem
identifica mai multe beneficii pentru a par-
ticipa la acestea:

- valorificarea interesului și rezultatelor
activității profesionale;
- testarea experiențelor, cunoștințelor
proprii;

- susținerea spiritului de inițiativă, a
creativității și gândirii critice;
- amplificarea respectului față de sine, a
colegilor și utilizatorilor bibliotecii;
- stimularea dezvoltării personale, a abi-
lităților sociale și de comunicare;
- afirmare în comunitatea profesională și
cea pentru care sunt oferite servii/produse.

Concursul Național „Bibliotecarul Anu-
lui” este orientat pentru identificarea și va-
lorificarea potențialului creativ al resurselor
umane din biblioteci, amplificarea imaginii
și poziției bibliotecarului în comunitatea
profesională și cea pe care o servește, pro-
movarea experiențelor reprezentative în do-
meniu, provocarea unei competiții profesio-
nale creative, creșterea performanței în ac-
tivate și motivarea bibliotecarilor. Regula-
mentul Concursului Național „Bibliotecarul
Anului...” prevede anumite cerințe și reguli
privind organizarea/participarea la edițiile
anuale ale acestuia.

Astfel, în anul 2021 la Concursul
național au fost prezentate 9 dosare, acestea
fiind repartizate după cum urmează:

- reprezentanți ai bibliotecilor naționale – 1
- reprezentanți ai bibliotecilor universi-
tare și specializate – 4
- reprezentanți ai bibliotecilor ale cen-
trelor de excelență, colegii, școli profesio-
nale, școlare/din licee – 1
- reprezentanți ai bibliotecilor publice

municipale/raionale – 0

- biblioteci publice comunale/sătești – 3.

Examinând minuțios dosarele prezentate, Juriul Concursului „Bibliotecarul anului 2020” a prezentat propunerile către Consiliul ABRM, drept urmare fiind desemnați laureații:

- *categoria biblioteci naționale:* Svetlana LISNIC, șef secție, Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”;

- *categoria biblioteci publice universitare, specializate:* Lilia ABABII, bibliotecar, Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo”, Bălți; Elena CARPOVICI, bibliotecar principal, Biblioteca Științifică Medicală a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”; Adela NEGURĂ, șef sector, Biblioteca Științifică Medicală a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”;

- *categoria biblioteci publice comunale/sătești:* Lilia CROITORU, Biblioteca Publică Todirești, raionul Ungheni; Valentina SLOVINEANU, șef al Bibliotecii Publice Hîrcești, raionul Ungheni; Diana MIHĂILĂ, șef al Bibliotecii Publice Văsieni, raionul Ialoveni;

- *categoria biblioteci publice ale centrelor de excelență, colegii, școli profesionale, școlare/din licee:* Vera CIOCAN, bibliotecar, Biblioteca Liceului Teoretic „Mitropolit Nestor Vornicescu”, satul Lozova, raionul Strășeni.

La fel menționăm, că Aliona OTGON, bibliotecar principal în cadrul Bibliotecii Științifice Medicală a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, a fost desemnată cu Diploma de Merit pentru participare la Concursul Național „Bibliotecarul Anului 2020”.

Juriul Concursului Național „Bibliote-

carul Anului 2020” a specificat calitatea dosarelor prezentate, acestea fiind structurate conform prevederilor Regulamentului, reflectând succesele și implicările profesionale ale participanților la concurs.

Persoanele, nominalizate mai sus, dețin secretul bucuriei în muncă, care poate fi sintetizat într-un singur cuvânt – excelență. „A ști cum să faci ceva bine - înseamnă a te bucura de aceasta” – vorba lui Pearl Buck (scriitoare americană, laureată a Premiului Nobel pentru Literatură în anul 1938). Or, este îmbucurător să conchidem că în primul an de înrăutățire a situației sanitar-epidemiologice, în mijlocul dificultăților, bibliotecarii au identificat oportunități. Se zice, că ce vezi - aia primești. Analiza dosarelor prezentate permite de a concluziona, că fiind concentrați pe problemele provocate de schimbările mediului intern și extern, bibliotecarii manifestă o gândire centrată pe posibilități.

Experiențele/rezultatele bibliotecarilor, desemnați în cadrul Concursului național, trebuie să funcționeze în comunitate, iar în acest scop centrele biblioteconomice, colegii, sucursalele ABRM, chiar fondatorii – ar trebui să se implice în promovarea acestora prin intermediul articolelor, comunicatelor, informațiilor pe rețele sociale, organizarea conferințelor publice etc. Oamenii de succes trebuie încurajați, fiind o „marcă” și un exemplu de siguranță și perseverență în profesie. Se știe că influența adaugă valoare altora...

Sucursalele ABRM sunt îndemnate de a se implica pentru atragerea la Concursul național a unui mai mare număr de participanți, aceștia reprezentând toate bibliotecile sistemului național.

Referințe bibliografice:

1. Statutul Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova. Aprobabil în anul 2021. [citată 29.01.2022]. Disponibil: <https://www.abrm.md/wp-content/uploads/2021/06/Statutul-ABRM.pdf>
2. Regulamentul de organizare a Concursului național „Cel mai Bun Bibliotecar al Anului...”. [citată 29.01.2022]. Disponibil: https://abrm.md/wp-content/uploads/2017/04/Regulament_Cel_mai_bun_bibliotecar.pdf

VIZITĂ DE STUDIU LA LYON: CRONICĂ DE CĂLĂTORIE

Victoria VASILICA,
Biblioteca Națională a Republicii Moldova,
Asociația Bibliotecarilor din Republica
Moldova

Rezumat: *Autoarea scoate în evidență importanța vizitelor de studiu ca și formă de instruire continuă. Participarea la o vizită de studiu poate fi o experiență interesantă, un important instrument de învățare pentru oricare profesionist, dar și oportunitatea de a învăța din cele mai bune practici.*

Cuvinte-cheie: *educația mediatică și informațională, vizită de studiu, Școala Națională de Științe ale Informației și Biblioteconomiei, Lyon, Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova, ERIM.*

Abstract: *The author highlights the importance of study visits as a form of continuous education. Participation in a study visit can be an interesting experience, an important learning tool for every professional, that also gives the opportunity to learn from best practices.*

Keywords: *media and information education, study visit, National School of Information Sciences and Library Science Lyon, Association of Librarians of the Republic of Moldova, ERIM.*

Vizitele de studiu sunt forme de dezvoltare profesională, care oferă oportunități de a descoperi bune practici și factori de succes în cadrul instituțiilor gazde de profil în scopul învățării, dezvoltării și reproducerii în cadrul propriei instituții. În cadrul unei astfel de formări se asigură acces la informație și cultură, tradiții și experiențe inovatoare în scopul dezvoltării competențelor necesare pentru activitatea profesională și socială. Managerii care pledează pentru astfel de forme de învățare conștientizează efectul și randamentul angajaților după cunoașterea organizațiilor cu experiențe avansate în domeniu de activitate. Participarea la o vizită de studiu poate fi o experiență interesantă, un important instrument de învățare pentru oricare profesionist, dar și oportunitatea de a învăța din cele mai bune practici.

În perioada 24-29 octombrie 2021, echipa de super-traineri din cadrul Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova a călătorit la Lyon într-o vizită de studiu organizată de ERIM în Moldova - IREX Europe, ERIM International. Vizita a avut loc în

contextul Săptămânii Mondiale a Educației Media, declarată de UNESCO.

Din anul 2014, ABRM realizează activități de alfabetizare mediatică pentru cetățeni prin intermediul membrilor săi, bibliotecari din cadrul Sistemului Național de Biblioteci. Astfel în anul 2021, ABRM a reușit să formeze 12 traineri naționali – bibliotecari cu competențe avansate în EMI, să coordoneze un curriculum cu Ministerul Educației și Cercetării, să dețină un manual digital de educație mediatică și informațională pentru bibliotecari și publicul larg <https://biblioemi.abrm.md/>. Concomitent s-a reușit alfabetizarea a 120 de bibliotecari, traineri regionali care realizează în continuare activități de educație mediatică pentru cetățeni în comunitățile în care activează. Aceste realizări au fost grație Programului *Strengthening Independent Media and Media Literacy in Moldova*, finanțat de către (ERIM Equal Rights & Independent Media)

În acest context alfabetizarea media a cetățenilor a devenit o prioritate strategică

Echipa de bibliotecari moldoveni în fața Catedralei Notre Dame de Fourvière

pentru ABRM în cadrul Programului de dezvoltare al comunităților.

Rolul mass-media în formarea culturii cetățenilor este foarte importantă. De la conținuturi despre viața celebrităților și până la activitatea partidelor politice, mass-media transmite informație. Această informație modelează și formează înțelegerea fiecărui cetățean despre lume și îi face să acționeze sau să gândească în anumite moduri. Alfabetizarea mediatică oferă posibilitatea analizei independente a produselor mediatică și dezvoltarea aptitudinii de înțelegere proprie. Educația mediatică oferă posibilitatea de a învăța să gândești critic și de a deveni un consumator inteligent de produse mediatică și cum să faci alegeri informate, vor avea atitudine civică față de problemele sociale și comunitare. Vizita de studiu la Lyon, pentru bibliotecarii traineri naționali a fost o experiență avansată de care au beneficiat nu doar ca formatori de educație mediatică, dar și ca bibliotecari profesioniști.

Atunci când ne gândim la Franța, orașele la care se face cel mai des referire sunt Paris, Nisa sau Bordeaux, rareori Lyon este pe această listă, cu toate că este al treilea oraș după mărime din Franța, este capitala gastronomică a țării, și foarte important - găzduiește mai multe situri incluse în Patrimoniul Mondial UNESCO. O parte din

acestea a reușit și grupul de bibliotecari din Republica Moldova să le viziteze.

Este cunoscut faptul că Lyon este capitala franceză a gastronomiei. Din Evul Mediu până la renaștere, Lyon era un oraș care conecta mai multe trasee, în acest sens locuitorii puneau la dispoziția călătorilor produse alimentare excelente cum ar fi castanele, brânzeturile și mezelurile. Ulterior, după ce rețeaua de transport a fost întărită această tendință s-a transformat în tradiție. Astfel acest oraș a ajuns să aibă 4000 de restaurante, iar în 2019 a devenit "Capitala Mondială a Gastronomiei". Ceea ce este minunat că odată cu gustul gastronomic este dezvoltat și gustul pentru artă și pictură a localnicilor și turiștilor, majoritatea localurilor găzduiesc expoziții ale pictorilor tineri cât și consacrați.

Lyon a atras ochiul grupului de bibliotecari și prin micile librării. Librăriile care au așa zisele *livres d'occasion*, cunoscute atât ca cărți second-hand, sunt comorile nerostite ale Lyonului și se numără printre visurile bibliofililor. Cărțile sunt foarte ieftine în comparație cu cele noi, dar uneori poți găsi adevărate comori printre munții de carte.

În Vieux Lyon, veți găsi *Librairie Diogene* care nu vinde doar cărți second-hand, ci și cărți de colecție, unde prețurile încep de la 500 de euro. Câteva ore bune pot fi pierdute sau investite cu ușurință în aceste

Interviu matinal la Radio Nova cu Iulia Spânu, Victoria Vasilica, Marina Rusu, Lyon, Franța

Mesaj motivațional de invitație la Théâtre des Célestins din Lyon

librării frumoase.

Alt punct de reper pentru bibliotecarii moldoveni a fost Biblioteca Municipală din Lyon, care este un spațiu atractiv, modern, adorat atât de localnici, cât și un loc de vizitat pentru turiști.

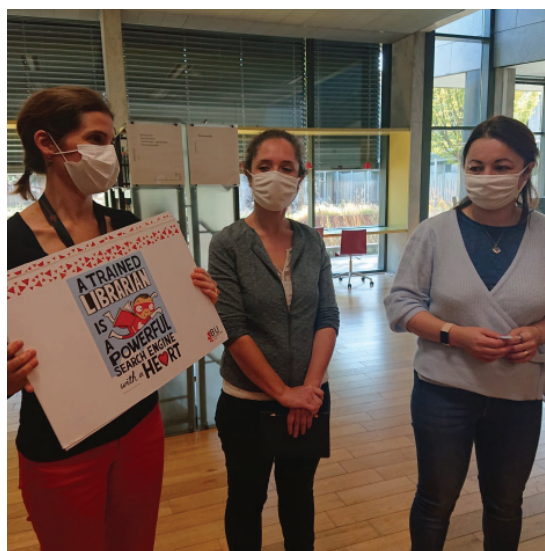
Dimineața primei zile din cadrul vizitei de studiu a bibliotecarilor supertraineri se anunță a fi interesantă. În holul spațiului în care am fost gazduiți, am descoperit o bibliotecă, aranjată ingenios într-un mobilier vintage. Oferta de carte este mare, de la literatură motivațională până la rețete culinare și cărți pentru copii. La fel, utilizatorii sunt îndemnați de a socializa între ei despre

În sediul ERIM Internațional din Lyon. Elena Pintilei, director general BNRM împreună cu d-na Maria Furdul

conținutul cărților citite pe un intracat, desigur și despre alte subiecte care prezintă interes. Am observat prezența cărților, tablourilor, CD – urilor cu muzică în cele mai neașteptate locuri, ceea ce evocă tendința de a transmite valoarea educației și culturii societății.

Vizita la sediul ERIM Internațional a fost așteptată de către toți participanții. Întâmpinați cu o cafea fierbinte și croissant, am cunoscut echipa care ne inspiră de aproape 8 ani. Am remarcat diversitatea culturală a angajaților, dar care sunt uniți în realizarea misiunii organizației orientată spre promovarea drepturilor omului, a bunei guvernări și a democrației prin îmbunătățirea educației și consolidarea mass-media independente. În cadrul întâlnirii au fost prezentate spectrul de programe

La Biblioteca Universitară Éducation Lyon-Croix-Rousse

coordonate de către ERIM în Moldova - IREX Europe. Subiectele abordate de către organizație sunt diferite, precum integrarea tinerilor migranți, consolidarea mass-media independente din Asia Centrală și Africa ș.a.

A urmat o întâlnire cu bibliotecarii de la Biblioteca Universitară Éducation Lyon - Croix-Rousse. Biblioteca universitară modernă cu colecții de carte structurate pe sectoare cum ar fi educație, istorie, geografie, știință și tehnologie, artă și cultură, literatură și limbi străine. O colecție specială, care este intitulată *Aspasie*, acoperă toate

La Biblioteca Universitară Éducation
Lyon- Croix-Rousse

domeniile de cunoaștere prin abordarea de gen, cu axe puternice: educație, sociologie, istorie și psihologie [1]. Această colecție răspunde unei misiuni fundamentale a sistemului de învățământ din Franța și anume sensibilizarea populației la stereotipurile sexiste, combaterea homofobiei, educarea despre sexualitate și sprijinirea predării cu privire la problema egalității de gen.

În cadrul întâlnirii, bibliotecarii din Republica Moldova au împărtășit experiența lor de formatori în educația mediatică și informațională cu bibliotecarii din Franța și desigur metodele, instrumentele, curriculumul și bineînțeles *Manualul digital de Educație Mediatică și Informațională*. La rândul lor bibliotecarii din Franța, participând la întâlnire au prezentat jocurile de societate ca formă ludică de predare a educației mediatice. Perioada postpandemică se caracterizează prin încercarea de detașare de INTERNET și gadgeturi și petrecerea timpului cu familia, prietenii. Jocurile de societate sunt o alternativă sănătoasă a bucuriei timpului petrecut împreună. Ar fi minunat să se reușească preluarea acestei experiențe prin intermediul căreia este predată educația mediatică.

În lista aspirațiilor oricărui bibliotecar din Republica Moldova se află și vizita la Școala Națională de Biblioteconomie și Științe ale Informării din Franța (ENSSIB), care este unică în Europa. Școala este afiliată Universității din Lyon și pregătește doar

cadre superioare pentru biblioteci. Grupul de bibliotecari a fost întâmpinat și ghidat de către Thomas Chaimbault, colaborator ENSSIB, care a organizat o excursie în incinta Școlii și bibliotecii universitare. A învăța la ENSSIB înseamnă a accesa spații moderne, cu condiții excelente pentru a avea confortul și a te concentra doar pe cursul de formare. Școala este dotată cu:

- amfiteatru de circa 150 de locuri;
- multiple săli de clasă;
- spații prietenoase de lucru în grup;
- bibliotecă de specialitate în două nivele;
- echipament IT care este actualizat în mod constant.

Ceea ce a uimit grupul de bibliotecari era grădina, amplasată în ograda școlii, spațiu în care studenții împreună sădesc și cresc legume, dezvoltă prietenii și socializează. ENSSIB este situat la doar câțiva metri de parcul Tête d'Or și de parcul Feys-sine, spații verzi care întregesc și facilitează condițiile de învățare. În cadrul vizitei am reușit să avem o discuție cu directoarea ENSSIB, Nathalie MARCEROU-RAMEL. Astfel am reușit să aflăm, că această școală pregătește manageri de bibliotecă care sunt funcționari publici. Bibliotecarii de alte categorii fac studii la Strasbourg și în alte regiuni din sudul Franței. Odată cu instituirea ei în funcție s-a reușit diversificarea programelor de studiu, dar și se lucrează la inițierea unui program de doctorat pentru specialiștii în biblioteconomie. Oricare

Modele de predare a lecțiilor în Educația
Mediatică și Informațională

Média Sphères

persoană, care dorește să devină bibliotecar în Franța poate obține studii ordonate pe categorii, de la Categoria C până la Categoria A. Instruirea la cursurile de master în Biblioteconomie și Științe ale Informării permit accesarea la posturi superioare. Școala de Biblioteconomie din Franța colaborează cu mai multe asociații profesionale. Prima Asociație profesională din Franța este Asociația Bibliotecarilor din Franța (ABF), care a fost înființată în anul 1906. ENSSIB, este o oportunitate realistă pentru oricare bibliotecar din Moldova. Este nevoie de aspirație, efort și cunoașterea limbii franceze. Mai multe informații despre programele de studii pot fi regăsite pe site-ul oficial al școlii [2]. La fel, site-ul găzduiește o bibliotecă de specialitate care poate fi consultată la submeniul resurse documentare.

O altă experiență profesională căpătată în cadrul vizitei la Médiathèque du Rize. Colegii bibliotecari au împărtășit experiența lor de instruire a tinerilor cu privire la istoria locală, cu ajutorul jocului de calculator MINECRAFT. Utilizatorii mediatecii sub ghidajul bibliotecarilor își documentează proiectele de reconstrucție a monumentelor arhitecturale ale orașului din diferite perioade. Urmează construcția virtuală a acestor monumente de istorie locală cu ajutorul MINECRAFT. Este interactiv și foarte util pentru promovarea moștenirii arhitecturale a localității și desigur este un exercițiu complet de învățare a

matematicii și a desenului tehnic.

Vizita la Radio Nova, principalul partener media în cadrul Festivalului de Teatru SENS INTERDIT a fost o ocazie bună de a promova proiectele Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova: programul „Consolidarea Presei Independente și a Educației Mediatice în Moldova”, implementat cu suportul ERIM International, activitatea supertrainerilor în procesul de promovare a educației mediatice și informaționale, formarea unei culturi mediatice în comunități, desigur și despre *Manualul digital de Educație Mediativă și Informațională*. Interviu a fost realizat de către un tânăr jurnalist, iar experiența a fost inedită. Traducerea a fost asigurată de către Jana Chisalita Musat, președinta AMOL - Association des Moldaves de Lyon. Fiecare membru al echipei a avut oportunitatea de a se exprima.

În cadrul agendei de lucru a vizitei au fost planificate vizite ale monumentelor, teatrelor și altor obiecte socioculturale.

O altă locație vizitată de către bibliotecari a fost și *Catedrala Notre-Dame de Fourvière* - o biserică care a fost construită din fonduri private între anii 1872 și 1896. Biserica Fourvière este dedicată Fecioarei Maria, căreia i se atribuie salvarea orașului Lyon de ciuma bubonică care a cuprins Europa în 1643. În fiecare an, la începutul pe 8 decembrie, Lyon mulțumește Fecioarei Maria pentru salvarea orașului aprinzând lumânări în tot orașul, în cadrul Festivalu-

Sala de lectură din Biblioteca Universitară
Éducation Lyon-Croix-Rousse

lui Luminilor. Site-ul face parte din patrimoniul mondial al UNESCO.

Marele Teatru Roman construcția căruia a fost finalizată în anul 15 î. Hr. Este cel mai vechi teatru roman din Franța, găzduiește evenimente culturale pe tot parcursul anului a fost de asemenea o locație vizită.

Sala *Célestins a Teatrului din Lyon* a fost vizitată pentru a viziona un spectacol jucat de către teatrul KnAM în regia Tatiane

Frolova. Spectacolul *Le Bohneur* este ca un documentar, scoate în evidență problemele cotidiene complexe prin demersuri inovative și creative, prin jocul excelent al actorilor și profunzimea poveștilor de viață redactate. Teatrul metamorfozează lumea.

Vizitele de studiu sunt activități didactice care oferă experiențe, cunoștințe și competențe noi într-un mod interactiv, facilitând procesul de învățare.

Referințe bibliografice:

1. Aspasié: un fonds de recherche sur le genre [online]. [citată 26.01.2022]. Disponibil: https://portaildoc.univ-lyon1.fr/bibliotheques/bibliotheques_deduction/aspasie-un-fonds-de-recherche-sur-le-genre
2. ENSSIB: l'offre de formation [online]. [citată 26.01.2022]. Disponibil: <https://www.enssib.fr/l-offre-de-formation>

MIHAI VOLONTIR, ROL CU ROL ȘI-O VIAȚĂ DE OM. BIOBIBLIOGRAFIE

Ludmila CORGHENCI,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova

Rezumat: *Articolul se referă la produsul editorial al Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu”, Bălți, biobibliografia „Mihai Volontir, rol cu rol și-o viață de om”. Reliefând caracterul original și inovativ al lucrării, autorul sugerează unele îmbunătățiri pentru colecția integrală „Personalități bălțene”.*

Cuvinte-cheie: *Mihai Volontir; cercetare bibliografică, colecția „Personalități bălțene”.*

Abstract: *The article refers to the publication of the Municipal Library "Eugeniu Coșeriu", Bălți – the bio bibliography "Mihai Volontir, his roles and life". Highlighting the originality and innovativeness of this work, the author suggests some improvements for a new edition in collection "Personalities of Bălți".*

Keywords: *Mihai Volontir; bibliographic research, "Personalities of Balti" collection.*

Fiind tot cu gândul la evenimentul anului biblioteconomic 2021 – evaluarea bibliotecilor publice teritoriale, cu orice ocazie urmăream evoluția celor 7 biblioteci-centre biblioteconomice, care au obținut categoria superioară. Motivele erau următoarele: pentru a colecta dovezi suplimentare, a contraargumenta unele viziuni expuse neoficial privind indulgența membrilor comisiei, pentru a accentua importanța și necesitatea evaluării echitabile (din punct de vedere profesional) a bibliotecilor de toate tipurile.

În luna ianuarie 2022, Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării, din cadrul BNRM, a recepționat rapoartele analitice ale rețelelor de biblioteci prezentate de către centrele biblioteconomice teritoriale. Analiza acestora a adus încredere și confirmare a deciziilor Comisiei de Evaluare.

Vom ilustra cele menționate prin exemplul Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu”, Bălți. Examinarea raportului analitic privind activitatea în anul 2021 scoate în evidență noi dovezi și exemple în sprijinul confirmării excelenței profesionale a acesteia: axarea raportului analitic pe impactul serviciilor și produselor create, diversificarea și personalizarea acestora, elaborarea și valorificarea indicatorilor de performanță, activități bibliografice și de cercetare vizibile în comunitate, implicare

pentru implementarea priorităților profesionale declarate la nivel național și altele [2]. Acest document poate servi drept model pentru instituțiile similare. În scopul asigurării/facilitării accesului la documentul instituțional menționat al managerilor de bibliotecă, al tuturor celor interesați, Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării, din cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, a propus autorilor de a-l integra în Repoziitoriul Național Tematic în Biblioteconomie și Științe ale Informării (MoldLIS) <http://molldis.bnrm.md/>.

În continuare, ne vom axa pe unul dintre produsele editoriale, create de către Biblioteca Municipală „Eugeniu Coșeriu”, Bălți – biobibliografia „Mihai Volontir, rol cu rol și-o viață de om” [1]. În „Nota asupra ediției”, Svetlana Boico, alcătuitoare (de ce nu autor, cel puțin al compartimentelor concrete din lucrare, cu excepția celor semnate de alte persoane?), menționează: „Biobibliografia continuă șirul de publicații, editate de Biblioteca Municipală „Euge-

niu Coșeriu”, Bălți, din seria „Personalități bălțene” și este destinată tuturor celor interesați să cunoască în detaliu momente din viața și activitatea teatrală a lui Mihai Volontir” [1, p. 6].

Colegii bălțeni ne oferă o lucrare bine gândită și elaborată, chiar originală, din mai multe puncte de vedere:

- are o structură netradițională (îmbinarea organică a informației bibliografice și celei documentar-factologice, a informației publicate și nepublicate – de exemplu, includerea compartimentelor „Șlagăre”, „Frumoase aniversări”);

- include unele compartimente care completează substanțial imaginea și viziunile beneficiarilor lucrării privind protagonistul acesteia (de exemplu, „Gânduri voluntire”, care inserează texte-selecții ale mărturisirilor lui Mihai Volontir; iată doar câteva dintre acestea: „Teatrul și filmul sunt viața mea”, „Pentru mine este o onoare să port numele eroilor mei”, „Niciun rol nu este ușor”, „Singurătatea este un bun sfetnic pentru actor”, „...Am jucat rolul unui om. El putea fi rus, român, ucrainean, georgian, turc, neamț... Budulai este un om care poate fi întâlnit oriunde”);

- reflectă cronologic implicațiile protagonistului în diverse activități (compartimentele „Roluri în spectacole”, „Regie”;

- compartimentul „File de album” include poze ce reflectă și confirmă titlul sub-compartimentului – „Mihai Volontir – Prietenul Bibliotecii”;

- este disponibilă online (https://issuu.com/bpmbalti/docs/varianta_fin_volontir/1).

Biobibliografia este însoțită de câteva „chei” în scopul utilizării acesteia, referindu-ne aici la trei indexuri auxiliare: al numelor de persoane, de titluri și al periodicele bibliografiate.

Analizând lucrarea, am identificat unele sugestii, propuneri, care ar îmbunătăți lucrările editate în cadrul seriei (colecției)

„Personalități bălțene”. Astfel, fiecare lucrare ar trebui să conțină informații privind scopul seriei (colecției), câte/care lucrări au fost editate – informații care accentuează conceptualizarea colecției în timp, demonstrează contribuția bibliotecii pentru studiul istoriei locale, promovează ofertele bibliotecii. Aceste informații ar putea fi amplasate pe copertele a 2-a sau a 3-a ale lucrării, contribuind și la utilizarea rațională a spațiului liber.

Recomandăm colegilor bălțeni de a reveni la subtitlul lucrării, specificat ca „bibliografie”. Este de fapt o lucrare complexă, care conține nu doar informații bibliografice. La fel, e necesar de a evidenția implicarea bibliotecarului (alcătuitor) prin atribuirea responsabilității de autor.

Pentru compartimentul „Bibliografie” recomandăm: prezentarea lucrărilor pentru care Mihai Volontir are statut de autor separat de cele care se referă la activitatea protagonistului (de exemplu, interviuri și altele); completarea descrierilor bibliografice cu linkurile pentru variantele electronice (de exemplu, pentru documentele oficiale și altele); prezentarea deplină a titlurilor documentelor-gază în descrierile bibliografice analitice (de exemplu, „Monitorul oficial al Republicii Moldova”); descrierile bibliografice să fie însoțite de adnotări, rezumate pentru a amplifica valoarea informațională a compartimentului „Bibliografie”.

Cu certitudine, lucrarea editată nu a pus nicidecum punct cercetărilor bibliografice ale Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu”, Bălți. Extinderea colecției „Personalități bălțene” ar putea să se materializeze și în alte tipuri de documente: monografii biobibliografice, culegeri de articole.

Recomandăm această lucrare atât specialiștilor din domeniul biblioteconomic, cât și tuturor celor interesați de viața și personalitatea lui Mihai Volontir.

Referințe bibliografice:

1. Mihai Volontir, rol cu rol și-o viață de om. Biobibliografie. Bălți, 2021. 216 p. ISBN 978-9975-3309-8-5. [citat 09.02.2022]. Disponibil: https://issuu.com/bpmbalti/docs/varianta_fin_volontir/1
2. Raportul analitic al Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu”, Bălți, pentru anul 2021. Bălți, 2021. 67 p. Manuscris.

EDUCAȚIA INFORMALĂ ÎN CONTEXTUL DEZVOLTĂRII COMPETENȚELOR PERSONALULUI DE SPECIALITATE DIN BIBLIOTECI

Margareta CEBOTARI,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova

Rezumat: *Articolul prezintă lucrarea „Educația informală a personalului de specialitate din biblioteci: Suport educațional” (Chișinău: BNRM, 2021), elaborată de Lilia Povestca, specialist principal (consultant: Ludmila Corghenci). Fiind elaborată în cadrul Centrului de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, lucrarea este structurată în formatul unui suport educațional pentru formatori și bibliotecari interesați de a cunoaște mai mult despre componentele formării profesionale.*

Cuvinte-cheie: *formare profesională, instruire continuă, educație non formală, educație informală, lecturi profesionale, suport educațional, resurse de informare și învățare, Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării.*

Abstract: *The article presents the study “Informal education of the specialized library staff: Educational support” (Chișinău: NLRM, 2021), elaborated by Lilia Povestca, the leading specialist of the Center of Continuous Professional Education in Library and Information Sciences of the National Library of the Republic of Moldova, consultant of the work – Ludmila Corghenci.*

The paper is structured in the format of an educational support for trainers and librarians interested in knowing more about the components of continuous professional education.

Keywords: *professional training, continuous education, non-formal education, informal education, professional reading, educational support, learning and teaching resources, Center of Continuous Professional Education in Library and Information Sciences of the National Library of the Republic of Moldova.*

Conținutul, formele și stilul proceselor educativ-formative conturează și dezvoltă adevăratele sensuri ale proceselor care au loc în societate și care pot exprima modul și gradul de asimilare a unor noi seturi de valori. Disponibilitatea pentru nou se bazează pe mecanisme de gândire dinamică, pe aspirația către performanță, pe voința de cercetare și pe încrederea în valențele și în scopurile superioare ale unei activități (4).

În vederea creșterii performanțelor profesionale ale angajatului unei biblioteci un loc aparte ocupă atât motivarea intrinsecă și extrinsecă, cât și motivarea cognitivă/afectivă. Motivarea intrinsecă urmărește determinarea angajatului să accepte/ să aplice educația informală, deoarece poate obține satisfacții ce țin de afirmarea eului sau a personalității sale în colectivul de muncă, îl poate ajuta să se simtă realizat profesional. Motivarea extrinsecă are în vedere toate tipurile de motivații externe, care

vin din partea organizației. Motivarea cognitivă se concentrează asupra laturii intelectuale a angajatului, fiind axată asupra nevoilor de cunoaștere, de informare, de acțiune și de participare, de control asupra contextului dezvoltării profesionale. Motivarea afectivă/ moral-spirituală vizează latura sentimentală a angajatului – persoana instruită se simte apreciată și respectată de colegi și manageri, se bucură de prestigiu în colectivul de muncă (1).

Nivelul de pregătire al specialiștilor în domeniul biblioteconomic, și nu numai, este cel mai important factor al schimbărilor

produse în societatea informațională de azi.

Specialiștii notorii din domeniul biblioteconomic atrag atenția că viteza schimbărilor care au intervenit în spațiul formării unui specialist performant în domeniul biblioteconomic se resimte la nivelul managementului infodocumentar, adecvat noilor tehnologii de comunicare și noilor proceduri de înregistrare, căutare și regăsire a informațiilor necesare utilizatorilor bibliotecii. Nelly Țurcan, conferențiar universitar, doctor habilitat, Universitatea de Stat din Moldova, afirmă: „În jurul nostru totul s-a schimbat, inclusiv mediul educațional și informațional, iar cel mai important, s-au schimbat utilizatorii noștri, nevoile și cerințele lor. Pentru a ține pasul cu aceste procese, bibliotecarul trebuie să învețe permanent. În aceste circumstanțe, calea principală a evoluției profesionale a bibliotecarilor constă în realizarea celor trei „auto”: autoeducație, autoinstruire, autodezvoltare”(5).

Tehnologizarea bibliotecilor și pătrunderea lor în spațiul virtual/digital a favorizat dezvoltarea surprinzătoare a capacităților bibliotecarilor de creare a noilor competențe și abilități, atât prin intermediul instruirii continue non formale, cât și prin educația informală/ autodezvoltare. Bineînțeles că succesul în carieră este determinat de un complex de factori și poate fi asigurat prin aplicarea de strategii complementare de dezvoltare: formare profesională, instruire continuă, educație informală.

În contextul celor expuse mai sus prezentăm o remarcabilă publicație recent editată de Biblioteca Națională a Republicii Moldova – *Educația informală a personalului de specialitate din biblioteci* (autoare: Lilia Povestca, Chișinău, 2021, 88 p.) [3].

Lilia Povestca, doctorandă la Universitatea de Stat din Moldova, specialist principal în cadrul BNRM, autoarea acestui suport educațional valoros pentru instruirea continuă a personalului de specialitate din biblioteci, a specificat motivul care a stat la baza editării acestei lucrări – analizarea și prezentarea informațiilor pertinente asupra celor două probleme esențiale a fenomenului formării profesionale continue identificate în domeniul biblioteconomiei și științelor informării: problema necesității îmbunătățirii continue a cunoștințelor și ri-

dicării nivelului de calificare al personalului de specialitate din biblioteci; problema autodeterminării, autodezvoltării și auto-realizării prin alegerea celor mai adecvate posibilități și modalități de obținere a succeselor atât la nivel personal, cât și profesional [3, p. 5].

O felicităm pe colega noastră pentru această lucrare, scrisă cu talent și profesionalism, care aruncă o lumină plină de sens asupra necesității perfecționării profesionale a bibliotecarilor, accentul fiind pus pe importanța educației informale. Lucrarea se înscrie cu brio în șirul edițiilor de specialitate din cadrul Direcției Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării.

În argumentul lucrării autoarea specifică esența și necesitatea examinării „educației informale ca un mod de a contribui la înțelegerea formării continue și conștientizarea necesității dezvoltării profesionale pentru personalul de specialitate din biblioteci” [3, p. 6].

Ludmila Corghenci, șefa Centrului de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării din cadrul BNRM califică necesitatea și valoarea subiectului abordat în lucrare astfel: „Centrarea, regândirea, utilizarea avantajelor educației informale este importantă din următoarele motive: contribuie la utilizarea rațională, economicoasă a timpului de muncă; economie și finanțe; posibilități de accesare a surselor de informare; îmbunătățirea schimbului de informații; gestionarea formării proprii; oferirea libertății de acțiune și altele” [3, p. a 4-a copertei].

Profunzimea și complexitatea lucrării se evidențiază din start, odată ce facem cunoștință cu cuprinsul publicației care reflectă conținutul informațiilor incluse. Analizând acest cuprins ne dăm seama de structurarea organică, de la general la particular, a conținutului informațional. Astfel lucrarea este alcătuită din trei capitole – *Educația informală: delimitări conceptuale; Educația informală – parte componentă prioritară a dezvoltării competențelor personalului de specialitate din biblioteci; Lecturi profesionale: conținuturi în Acces Deschis*. Este remarcabil faptul că autoarea a elaborat o prezentare schematică a conceptului educației informale în baza mai multor opinii, selectate și reunite în figura nr. 1 din

lucrare [3, p. 8].

Bibliotecarii interesați de a cunoaște mai mult despre componentele educației profesionale vor regăsi în lucrare informații pertinente despre: *Relația dintre educația formală, nonformală și informală* (p. 9-11); *Relația dintre educația informală și autodezvoltare* (p. 11-16); *Educația informală a personalului de specialitate din bibliotecile din Republica Moldova* (p. 24-36); *Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării în sprijinul educației informale* (p. 37-44); *Rolul formatorului în educația continuă* (p. 45-47); *Lectura profesională – parte esențială a dezvoltării personalului de specialitate din biblioteci* (p. 48-53) și alte subiecte la tema dată.

Lecturile profesionale constituie nucleul educației informale a personalului de specialitate din biblioteci. Chiar și din punct de vedere etimologic (educația informală ca termen provine din latinescul „in-formis/informalis”, care înseamnă „spontan”, „neșteptat”), educația informală ar putea fi/ este o condiție a creativității, a inovației în bibliotecă, afirmă Ludmila Corghenci, menționând rolul important al centrelor biblioteconomice naționale, teritoriale, departamentale, privind conținutul și evaluarea impactului lecturilor profesionale a personalului de specialitate din rețea (2).

Remarcăm că pentru elaborarea lu-

crării autoarea a consultat 54 de surse de informare: documente legislative și de reglementare în domeniul biblioteconomiei, articole, studii și cercetări asupra managementului personalului, orientări valorice și repere conceptuale ale formării profesionale, educația pentru comunicare etc., editate în limbile română, rusă și engleză [3, p. 68-73].

La finalul lucrării autoarea propune, ca exemplificare, trei anexe în care prezintă mai multe informații practice adresate formatorilor în educația continuă a bibliotecarilor: Model de organizare a trainingului profesional „Lecturi profesionale: conținuturi în Acces Deschis”: a) Agenda trainingului; b) Model de completare a eJurnalului de lectură; c) Chestionar de evaluare; Resurse online de informare și învățare (lista include 94 de resurse la nivel național și internațional); Model de chestionar care poate fi aplicat în cadrul unei cercetări sociologice cu tema „Rolul lecturii profesionale în dezvoltarea personalului de specialitate din biblioteci” [3, p. 74-87].

Reieșind din cele expuse putem conchide: finalitatea formativă a educației informale a specialiștilor din domeniul biblioteconomic se va exprima prin înțelegerea superiorității locului informației în fluxurile dezvoltării societății moderne și prin creșterea autorității profesioniștilor informației.

Referințe bibliografice:

1. ENACHE, Ionel. Managementul bibliotecilor. București: Editura Universității din București, 2012, pp. 119-124. ISBN 978-606-16-0178-3.
2. CORGHENCI, Ludmila. Lecturi profesionale: context al educației informale a personalului de specialitate din biblioteci. In: Ludmila Corghenci: Omul din Templul Cărții și Științei: Monografie biobibliografică. Autori: Lilia Povestca, Natalia Ghimpu. Chișinău: BNRM, 2020. 172 p. ISBN 978-9975-3425-6-8 [citată 08.02.2022]. Disponibil: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1286>
3. POVESTCA, Lilia. Educația informală a personalului de specialitate din biblioteci: Suport educațional. Chișinău: BNRM, 2021. 88 p. ISBN 978-9975-3510-6-5 [citată 08.02.2022]. Disponibil: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1396>
4. STOICA, Ion. Calitatea formării specialiștilor ca reper al schimbării. In: Stoica Ion. Sensul schimbării în universul infodocumentar. Constanța: Ex Ponto, 2009, pp. 133-149. ISBN 978-973-644-862-1.
5. ȚURCAN, Nelly. Autodezvoltarea bibliotecarilor – condiție *sine qua non* a evoluției profesionale. In: BiblioPolis. 2014, nr. 2, pp. 43-53. ISSN online 2587-3113 [citată 08.02.2022]. Disponibil: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/387>

AUTORII ARTICOLELOR

CEBOTARI, Margareta – specialist principal, secția Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării, Biblioteca Națională a Republicii Moldova
E-mail: mcebotari@bnrm.md

CLIMA, Liliana – șefa Centrului de Coordonare Bibliografică SIBIMOL, Biblioteca Națională a Republicii Moldova
E-mail: sibimol@bnrm.md

CORGHENCI, Ludmila – șefa Centru-ului de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării, Biblioteca Națională a Republicii Moldova
E-mail: lcorghenci@bnrm.md
ORCID: 0000-0002-0248-9108

COȘERI, Tatiana – director adjunct, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, Chișinău
E-mail: tcoseri.hasdeu@gmail.com

CRUCERESCU, Snejana – specialist principal, secția Cultură, Consiliul raional Ialoveni
E-mail: snejanacrucerescu813@gmail.com

CUBREACOV, Vlad – președinte al Asociației „Răsăritul Românesc”
E-mail: cubreacov@gmail.com

CUDLENCO, Maria – director, Biblioteca Publică Crihana Veche, raionul Cahul
E-mail: bp.crihanaveche@gmail.com, mcudlenco@gmail.com

DMITRIC, Ecaterina – șefa secției Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării, Biblioteca Națională a Republicii Moldova
E-mail: dbiblio@bnrm.md

GRUȘCO, Tatiana – specialist principal, secția Carte veche și rară, Biblioteca Națională a Republicii Moldova
E-mail: tatiana.grusco@mail.ru

OSOIANU, Vera – director adjunct, Biblioteca Națională a Republicii Moldova
E-mail: bnrmo2012@gmail.com

PINTILEI, Elena – director general, Biblioteca Națională a Republicii Moldova
E-mail: elena.pintilei@bnrm.md

PLAMADEALA, Valentina – director, Biblioteca Publică Raională „Petre Ștefănuță”, Ialoveni
E-mail: bibial@gmail.com

PLĂIEȘU, Raisa – scriitoare, specialist superior, Biblioteca Națională a Republicii Moldova
E-mail: raisa_plaiesu@bnrm.md

POPA, Valentina – șefa Centrului de statistică, Biblioteca Națională a Republicii Moldova
E-mail: statistica@bnrm.md

POVESTCA, Lilia – șefa secției Relații internaționale și suport managerial, Biblioteca Națională a Republicii Moldova
E-mail: lpovestca@bnrm.md

VASILICA, Victoria – șefa secției Studii și cercetări, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, coordonatoare, Management și Dezvoltare instituțională în cadrul Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova
E-mail: vasilica@bnrm.md, victoria.vasilica@abrm.md

1. Cerințele privind prezentarea articolelor în revista „Magazin bibliologic” sunt elaborate în baza prevederilor Regulamentului cu privire la evaluarea, clasificarea și monitorizarea revistelor științifice, aprobat prin decizia nr. 6 din 18 decembrie 2018 a Consiliului de conducere al Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare.

2. Conform Politicii Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova privind Accesul Deschis, revista „Magazin bibliologic” se declară publicație cu Acces Deschis în baza licenței Creative Commons, care permite altora să distribuie, remixeze, regleze și să creeze pe baza operelor autorului, chiar și în scop comercial, atât timp cât ei creditează opera (licența Atribuire CC BY):

<http://www.bnrm.md/files/biblioteca/Politica-Acces-Deschis-BNRM-ro.PDF>

<http://www.bnrm.md/files/biblioteca/Policy-Open-Acces-BNRM-en.PDF>

3. Colegiul de redacție își asumă dreptul de a organiza recenzarea (inclusiv anonim) a articolelor prezentate spre publicare.

4. Sunt pasibile pentru publicare gratuită articole de conținut fundamental și aplicativ ale autorilor din Republica Moldova și din alte țări, din domeniul Biblioteconomiei și Științelor Informării, precum și celor adiacente

5. Limbile de publicare – limba română și limbile de circulație internațională. Publicarea articolelor în limbile de circulație internațională nu va depăși 1/4 din volumul revistei.

6. Autorii vor respecta următoarele cerințe tehnice la prezentarea articolelor spre publicare:

- prezentare generală – font Times New Roman;
- titlul articolului (centrat, scris cu majuscule, bold, size 12, spațiu între rânduri 1);
- numele, prenumele autorului, afilierea instituțională, funcția deținută, gradul științific și titlul didactic, adresa de e-mail (aliniere dreapta; size 12; numele autorului este indicat cu litere majuscule);
- codul ORCID (identificatorul unic al cercetătorului)
- poza autorului (autorilor) – imagine în JPEG cu o rezoluție de 300 dpi;

- rezumat/abstract în limbile română și engleză (stânga-dreapta, size 11; spațiu între rânduri 1; cursiv; nu va depăși 200 de semne);

- cuvinte-cheie în limbile română și engleză (stânga-dreapta, size 11; cursiv; spațiu între rânduri 1);

- textul articolului (size 12; spațiu între rânduri 1,5; volumul unui articol nu va depăși 10-15 pagini A4); fiecare articol va fi însoțit de referințe bibliografice (a se vedea poziția 9 din prezentul Ghid);

- la redactarea manuscriselor se vor respecta normele ortografice precizate în Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române (DOOM), ediția 2005, precum și Hotărârea Adunării generale a Academiei Române din 17.02.1993 privind revenirea la scrierea cu „ă” și „sunt” în grafi limbii române;

- opțional, în caz de necesitate, pot fi incluse în articol tabele/grafice/imagini/diagrame, cu trimitere din text către acestea; ele vor fi expediate redacției separat, odată cu articolul, în format jpeg/png/tiff cu rezoluția de 300 dpi. În cazul tabelelor, diagramelor, deasupra se scrie „Tabelul nr. X. Titlul”, „Diagrama nr. X. Titlul”, iar în cazul imaginilor, pozelor, hărților etc., descrierea se face în partea de jos;

- abrevieri: În cazul utilizării în publicație a abrevierilor, lista acestora urmează a fi anexată. În cazul unui număr infim de abrevieri (1-3), ele pot fi indicate între paranteze în text.

7. Pentru fiecare articol va fi atribuit indexul Clasificării Zecimale Universale (CZU) – aceasta fiind responsabilitatea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova.

8. Autorii dețin întreaga responsabilitate pentru caracterul original și conținutul articolelor prezentate.

9. Referințele bibliografice vor fi prezentate la sfârșitul textului articolului, format Times New Roman; size 10; space 1, cu caracterele originale ale documentului. Structura referinței bibliografice corespunde prevederilor standardului SM ISO 690-2012 „Informare și documentare. Reguli pentru prezentarea referințelor bibliografice și citarea resurselor de informare (aprob. prin Hotărârea nr. 871-ST, din 05.04.2012, a Institutului Național de Standardizare și Metrologie). Prezentarea și citarea referințelor bibliografice este realizată conform Sistemului

lui Harvard (autor / an de apariție).

Referințele se ordonează alfabetic (fiind elaborate în funcție de caracterele originale ale documentului, în prim-plan fiind amplasate cele cu caractere latine), după numele autorului ori după titlu, scrise cu majuscule, și se numerotează în mod continuu.

Mostre de prezentare a referințelor bibliografice:

Cărți:

BOTEZAT, E. A., Dobrescu, E. M., Tomescu, M. Dictionar de comunicare, negociere și mediere. București: Editura C.H. Beck, 2007. ISBN 978-973-115-052-9.

PETERS, Tom. Cercul inovației: drumurile bătătorite nu duc spre succes. București: Publica, 2011. 553 p. ISBN 978-973-1931-82-1.

VASILICA, Victoria, Dmitric, Ecaterina. Biblioterapie. Chișinău: Primex-Com, 2016. 45 p. ISBN 978-9975-9696-7-3.

СТЕПАНОВ, В. К. Применение Интернета в профессиональной информационной деятельности. Москва, 2009. 304 p. ISBN 978-5-8183-1401-3.

Articole din revistă:

CEBOTARI, Margareta. JuniorBildungs: program informațional/formativ pentru adolescenți, organizat la Biblioteca „Onisifor Ghibu”. In: Bibliopolis. 2014, nr. 5, pp.185-188. ISSN 1811-900X.

OSOIANU, Vera, CORGHENCI, Ludmila. Formarea continuă a bibliotecarilor – prioritate strategică pentru anii 2017-2020. In: Magazin bibliologic. 2015, nr. 1/2, pp. 77-85. ISSN 1857-1476.

Игумнова, Н. П. Библиоэтнология как научная и учебная дисциплина. В: Библиотековедение. 2017, nr. 6, pp. 616-622. ISSN 0869-608X.

Articole din culegeri:

CORGHENCI, Ludmila. Cercetarea științifică la DIB în contextul Anului Creativității și al Inovării – 2009. In: Symposia Investigatio Bibliotheca: [simpozion național, 28 ian. 2010, Chișinău]. Chișinău, 2010, pp. 34-44.

Publicații oficiale:

CODUL cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova: nr. 259-XV din 15 iulie 2004. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 125-129, pp. 12-70.

LEGE cu privire la biblioteci: nr. 160 din 20.07.2017. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2017, nr. 301/315, pp. 141- 147.

Постановление Правительства Республики Молдова о Национальной стратегии развития информационного общества «Цифровая Молдова 2020»: № 857 от 31.10.2013. В: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2011, nr. 252/257, pp. 37-45.

Autoreferate. Teze de doctorat:

BORZIAC, Ilie. Paleoliticul superior din spațiul carpato-nistrean: (cronostratigrafie, cronologie și periodizare culturală). Autoreferat al tezei de doctor habilitat în științe istorice. Chișinău, 2008. 53 p.

POSTICĂ, Gheorghe. Civilizația medievală timpurie din spațiul pruto-nistrean (secolele V-XIII). Teză de doctor habilitat în științe istorice. Chișinău, 2006. 413 p. [citată 07.03.2017]. Disponibil: http://www.academia.edu/13334679/Gheorghe_Postic%C4%83_Civiliza%C5%A3ia_medieval%C4%83_timpurie_din_spa%C5%A3iul_pruto-nistrean_secolele_V-XIII_Tez%C4%83_de_doctor_habilitat_%C3%AEn_%C5%9Ftiin%C5%A3e_istorice_Chi%C5%9Fin%C4%83u_2006_413_p.

ВИШНЯКОВ, И. В. Модели и методы оценки коммерческих банков в условиях неопределенности: диссертация ... канд. экон. наук. Москва, 2002. 234 p.

Resurse electronice:

KULIKOVSKI, Lidia. Inovația în management – soluția schimbării în domeniul infodocumentar. Oportunități, probleme, roluri [on-line]. [citată 06.03.2017]. Disponibil: <https://www.slideshare.net/BMHasdeu/lidia-kulikovski-inovaia-n-management-ca-factor-de-supravieuire-i-schimbare-a-bibliotecii>.

POPA, Ana, Prohnițchi, Valeriu. Sectorul de cercetare, dezvoltare și inovare din Moldova: este oare necesară o reformă? Versiune preliminară [online]. Chișinău: Expert-Grup, 2011 [citată 02.10.2018]. Disponibil: http://www.expert-grup.org/library_upld/d360.pdf.

КЛЮЕВ, В. К. Менеджмент ресурсного потенциала библиотеки. Москва, 2011. 136 p. [дата обращения: 07.03.2017]. Режим доступа: http://www.library.ru/1/kb/articles/kluev/1/04_menegment.pdf.

Articolele în varianta electronică pot fi transmise la Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie (BNRM, blocul 2, etajul 2, biroul 20). Persoane de contact: Ludmila Corghenci, lcorghenci@bnrm.md, Ecaterina Dmitric, dbiblio@bnrm.md.

Articolele prezentate fără respectarea cerințelor expuse anterior vor fi respinse.